

(English text signed by the President.)
(Assented to 3 April 2009.)

MULAYO

U itela u kovhekanywa ho linganyiselwaho ha mbuelo yo kuvhanganyiwaho kha shango lothe vhukati ha muvhuso wa lushaka, wa vunḑu na matavhi apo a muvhuso kha nḓwaha wa muvhalelano wa 2009/10 na vhuḑifhinduleli ha matavhi othe vhuraru hao o tendelanaho na u kovhekanywa honoho; na u nḓetshedza u itela mafhungo a kwamanaho na zwenezwo.

MARANGAPHANḐA

NAHO tshiteḓwa 214(1) tsha Mulayotewa wa Riphabuliki ya Afurika Tshipembe, 1996, tshi tshi toḑa Mulayo wa Phalamenndeni u tshi dzudzanya—

- (a) U kovhekanywa ho linganyiselwaho ha mbuelo yo kuvhanganyiwaho kha shango lothe vhukati ha muvhuso wa lushaka, wa vunḑu na matavhi apo a muvhuso;
- (b) u ḑiimisela ha vunḑu ḑinwe na ḑinwe kha mukovhe wo linganyiselwaho wa mukovhe wa mbuelo wa vunḑu; na
- (c) mukovho ufho na ufho u ya kha mavunḑu, muvhuso yapo kana mimasipala u bva kha mukovhe wa mbuelo wa muvhuso wa lushaka, na nyimele dziḓwe na dziḓwe dzine iyo mikovho ya itwa.

NGA ZWENEZWO KHA ZWI KHWAḐHISEDZWE nga Phalamennde ya Riphabuliki ya Afurika Tshipembe nga heyi nḑila:—

MAVHEKANYELWE A MBETSHELWA DZA MULAYO

Zwiteḓwa

NDIMA 1

5

ḐHALUSO YA ZWIPIKWA ZWA MULAYO

1. Ḑhaluso
2. Ḑwipikwa zwa Mulayo

NDIMA 2

MIKOVHO YA MUKOVHE YO LINGANYISELWAHO

10

3. U kovhekanywa ho linganyiselwaho ha mbuelo yo kuvhanganyiwaho kha shango lothe vhukati ha matavhi a muvhuso
4. U kovhekanywa ho linganyiselwaho ha mukovhe wa vunḑu vhukati ha mavunḑu
5. U kovhekanywa ho linganyiselwaho ha mukovhe wa muvhuso wapo vhukati ha mimasipala 15
6. Ḑhahelelo, u paḑa ha mbuelo na mikovho yo engedzedzwaho

NDIMA 3**MIKOVHO I NO ITWA HO SEDZWA NYIMELE KHA MAVUNDU NA MIMASIPALA*****Tshipia 1*****Mikovho i no itwa ho sedzwa nyimele 5**

7. Mikovho i no itwa ho sedzwa nyimele u ya kha mavundu
8. Mikovho i no itwa ho sedzwa nyimele u ya kha mimasipala

Tshipia 2***Mishumo ya vhaofisiri vha zwa mbalelano u ya nga Mbekanyo 4, 5, 6, 7 kana 8 ya mikovho 10***

9. Mishumo ya muofisiri mupfikisi wa masheleni a lushaka ho sedziwa Mbekanyo 4 ya mukovho
10. Mishumo ya muofisiri mupfikisi wa masheleni a lushaka ho sedzwa Mbekanyo 5, 6, 7 kana 8 ya mukovho
11. Mishumo ya muofisiri mutanganedzi ho sedziwa Mbekanyo 4 ya mukovho 15
12. Mishumo ya muofisiri mutanganedzi ho sedziwa Mbekanyo 5, 6 kana 8 ya mukovho
13. Mishumo ho sedziwa zwitatimennde zwa masheleni zwa nwaha na mivhigo ya nwaha ya 2009/10

Tshipia 3 20***Mafhungo a elano nga maanda na Mbekanyo 4 ya mikovho***

14. Mukovho wa Themamveledziso u ya kha Mavundu
15. Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala (Dzidoroboni)
16. Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala

Tshipia 4 25***Mafhungo a elano nga maanda na Mbekanyo 5 ya mikovho***

17. Mukovho wa Gautrain Rapid Rail Link
18. Mukovho wa Thanganelo ya zwa Dzindu na Mveledziso ya Kudzulele kwa Vhathu

Tshipia 5 30***Mafhungo a elano nga maanda na Mbekanyo 6 ya mikovho***

19. Mukovho wa Mveledziso ya Zwitediamu zwa Tshipuga tsha Lifhasi ya FIFA ya 2010

Tshipia 6***Mafhungo a elano nga maanda na Mbekanyo 7 ya mikovho 35***

20. Mukovho wa Mbekanyamushumo ya Thanganelano ya zwa Mudagasi wa Shango Lothe
21. Mukovho wa Themamveledziso Guṭe dza Dzingu
22. Thuso ya Masheleni a u shumiswa khaTshumelo dza Maḍi

Tshipiḁa 7***Mafhungo a elano nga maanḁa na Mbekanyo 8 ya mikovho***

23. Masheleni a Ṭhuṭhuwedzo a Yaho kha Mimasipala U Itela U Swikelela Ndivho dza Mbekanyamushumo dza Muvhuso dzo Ṭavhanyiswaho

Tshipiḁa 8

5

Mafhungo zwao a elanaho na Mbekanyo 4, 5, 6, 7 kana 8 ya mikovho

24. U anḁadzwa ha mikovho na mitheo
 25. Mitheo ya Mbekanyo 4 ya mikovho
 26. U shumisa masheleni hu na tshiitisi nahone zwo itiswa nga nyimele
 27. U fareledzwa ha mukovho 10
 28. U imisa mukovho
 29. U dovha u kovhiwa nga murahu ha u imiswa ha mukovho
 30. U shandulwa ha mukovho wa Mbekanyo 7 u ya kha Mbekanyo 6
 31. Masheleni o kovhiwaho a sa shumiswe hu na zwiitisi
 32. Mikovho u ya kha zwiimiswa zwa lushaka u itela mbetshelwa ya tshumelo 15 kana mushumo wa masipala

Tshipiḁa 9***Miḁwe Mikovho***

33. Khadzimo ya Masheleni ya Gautrain Rapid Rail Link

NDIMA 4

20

MAFHUNGO A ELANAHO NA MIKOVHO YOṬHE

34. Mbekanyo ya mbadelo
 1. Mikovho kha zwiimo zwa shishi
 2. U shandulwa ha maanḁa a vhulangi kana kushumele kwa masipala
 35. Khwiniso ya mbekanyo ya mbadelo 25
 36. U pfukiswa ha masheleni ho itwaho nga ndila yo khakheaho
 37. Mikovho i songo ḁwaliswaho kha Mbekanyo
 38. U nea thendelo ya u shumisa masheleni
 39. U thoma u dovha khethekanyo ya mikano ya mavunḁu na mimasipala
 40. Ndungiselo ya ḁwaha u tevhelaho wa muvhalelano na ḁwaha wa muvhalelano 30 wa masipala wa 2011/12
 41. Tshinyalelo phanḁa ha u thoma ha Mulayo wa u Kovhekanya Mbuelo, 2010

NDIMA 5**MISHUMO YA MIMASIPALA, ZWA VHUFARAGWA HA VUNḁU NA MUFARAGWAMA WA MUVHUSO**

35

42. Mishumo ya mimasipala
 43. Mishumo ya vhufaragwama ha vunḁu
 44. Mishumo ya Mufaragwama wa Muvhuso

NDIMA 6**MAFHUNGO A ANGAREDZAHO**

40

45. Mikovho nga zwiimiswa zwa lushaka u ya kha mavunḁu kana mimasipala
 46. U hwala mulandu wa ndozwo wo vhangwaho nga u vunḁwa ha maitele a tshumisano ya vhuvhusi na ṭhanganelo ya vhuushaka ha muvhuso
 47. Kushumisele kwa masheleni hu si na thendelo nahone hu si ho ngonani
 48. Tshinyalelo dzi siho nga fhasi ha thendelo na maitele one 45
 49. U ṭhadulana na u nekana mishumo

50. Zwi sa kwami muofisiri
 51. Vhulanguli
 52. U thuthwa ha milayo
 53. Tshitohwana na mathomo
- Mbekanyo 1: U kovhekanywa ho linganyiselwaho ha mbuelo yo kuvhanganyiwaho kha shango lothe vhukati ha matavhi mararu a muvhuso 5
- Mbekanyo 2: U diimisela ha vunḑu liḥwe na liḥwe kha mukovhe wo linganyiselwaho wa mukovhe wa mbuelo wa davhi la vunḑu wo kuvhanganyiwaho shango lothe (hu tshi vhiḥwa nga u tou livha Tshikwama Tsha Mbuelo Tsha Lushaka) 10
- Mbekanyo 3: U diimisela ha masipala muḥwe na muḥwe kha mukovhe wo linganyiselwaho wa mukovhe wa mbuelo wa davhi la muvhuso wapo wo kuvhanganyiwaho shango lothe
- Mbekanyo 4: Mikovho u ya kha mavunḑu na mimasipala u itela u tikedza ndambedzo ya mbekanyamushumo kana mishumo yo lambedzwaho u bva kha migaganyagwama ya vunḑu kana masipala 15
- Mbekanyo 5: Ndivho yo khetheaho ya mikovho u ya kha mavunḑu
- Mbekanyo 6: Ndivho yo khetheaho ya mikovho u ya kha mimasipala
- Mbekanyo 7: Mikovho nga zwishumiswa zwo tou imelaho masheleni u ya kha mimasipala u itela mbekanyamushumo dzo tiwaho dzo khetheaho 20
- Mbekanyo 8: Zwiṭuṭuwedzi kha mavunḑu na mimasipala u itela u swikela zwo tiwaho u ya nga ha mbekanyamushumo dza ndeme dza muvhuso

NDIMA 1

ṬHALUSO NA ZWIPIKWA ZWA MULAYO

Ṭhaluso 25

1. (1) Kha hoyu Mulayo, nga nnḑa ha musī vhubvo ha mafhungo ho zwi sumbedza nga iḥwe nḑila, ipfi kana mutala wo ṭalutshedzwaho kha Mulayo wa Vhulangi ha zwa Masheleni a Lushaka kana Mulayo wa Vhulangi ha zwa Masheleni a Masipala u amba zwe wa ṭalutshedziswa zwone u ya nga Mulayo une ha khou ambiwa nga hawo, nahone— 30

“**tshigwada A, B kana C tsha masipala**” hu na ṭalutshedzo yo newaho kha tshigwada tshiḥwe na tshiḥwe u ya nga Mulayo wa Zwiimiswa zwa Masipala;

“**Mukovho u no itwa ho sedzwa nyimele**” zwi amba mukovho u no itwa ho sedzwa nyimele u ya kha vunḑu, muvhuso wapo kana masipala u bva kha mukovhe wa mbuelo wa muvhuso wa vhukati wo kuvhanganyiwa kha shango lothe, zwo angaredziwa kha tshiteḥwa 214(1)(c) tsha Mulayotewa wa Riphabuliki ya Afurika Tshipembe, 1996; 35

“**tshikwama tsha bindu ja u longela masheleni a lushaka**” zwi amba bindu jo faraho tshikwama tsha u vhulunga masheleni a lushaka, ho thomiwa Mulayo wa Madzangano a u vhea Masheleni a Vhathu ja1984 (Mulayo 46 wa 1984); 40

“**ḥwaha wa muvhalelano**” zwi amba ḥwaha wa muvhalelano u thomaho nga ja 1 Lambamai 2009 wa fhela nga ja 31 Ṭhafamuhwe 2010;

“**mutheo**” zwi amba nyimele na maḥwe mafhungo malugana na mukovho u itwaho u ya nga nyimele ho anḑadzwa Mufaragwama wa Lushaka u ya nga tshiteḥwa 24; 45

“**Mulayo wa Vhulangi ha zwa Masheleni a Masipala**” zwi amba Muvhuso wapo; Mulayo wa Vhulangi ha zwa Masheleni a Masipala, 2003 (Mulayo 56 wa 2003);

“**ḥwaha wa muvhalelano wa masipala**” zwi amba ḥwaha wa muvhalelano wa masipala u thomaho nga ja 1 Fulwana wa fhela nga ja 30 Fulwi 2010; 50

“**ḥwaha wa muvhalelano u tevhelaho wa masipala**” zwi amba ḥwaha wa muvhalelano u thomaho nga ja 1 Lambamai 2010 wa fhela nga ja 31 Ṭhafamuhwe 2011;

“**davhi ja muvhuso**” zwi amba davhi ja muvhuso sa zwe zwa ṭalutshedziswa zwone kha tshiteḥwa 239 tsha Mulayotewa; 55

“**mbekanyo ya mbadelo**” zwi amba mbekanyo, ine ya phetha—

- (a) vhuhulwane ha mbadelo inwe na inwe ya mukovhe wo linganyiselwaho kana nga tshiimo tsha mukovho zwi tshi ya nga Mulayo u tshi fhiriselwa kha vunḑu kana masipala nga n̄waha wa muvhalelano;
- (b) datumu ine mbadelo inwe na inwe ya fanela u itwa ngayo; na uri
- (c) i badelwa nnyi, kha akhaunthu ifhio ya bannga, mbadelo inwe na inwe i tea u itwa; 5

“tʃalusani” zwi amba uri tʃalusani ni tshi shumisa milayo u ya nga tshitenwa 51;

“akhaunthu khulwane ya bannga”—

- (a) zwi tshi tshimbilelana na vunḑu, zwi amba uri tshikwama tsha bannga ya Tshikwama tsha Mbuelo tshavunḑu i shumisanaho na bannga ya zwa mabindu ine tʃoho ya muhasho kha mugaganyagwama wa vunḑu o kwhaḑhisedza na Mufaragwama wa Muvhuso u ya nga ha tshikwama tsha bannga ine khayoyoḑhe mikovho yo itwaho u ya nga nyimele, nga n̄ḑa ha Khadzimo ya Gautrain Rail Link, u ya nga ha hoyu Mulayo; zwa ḑo longelwa khayoyo; nahone 10
- (b) zwi tshi tshimbilelana na masipala, zwi amba uri tshikwama tsha bannga ya masipala u ya nga tshiteḑwa 8 tsha Mulayo wa Vhulangi ha Zwa Masheleni a Masipala; 15

“Mulayo wa Vhulangi ha Zwa Masheleni a Lushaka” zwi amba Mulayo wa Vhulangi ha Zwa Masheleni a Lushaka, 1999 (Mulayo 1, wa 1999); 20

“kotara” zwi amba—

- (a) 1 Lambamai u swika nga 30 Fulwi;
- (b) 1 Fulwana u swika nga 30 Khubvumedzi;
- (c) 1 Tshimedzi u swika nga 31 Nyendavhusiku; kana
- (d) 1 Phando u swika nga 31 Tʃhafamuhwe; 25

“muofisiri muḑanganedzi”—

- (a) zwi tshi tshimbilelana na Mbekanyo 4 kana 8 ya mukovho yo pfukiselwaho kha vunḑu, zwi amba uri muofisiri wa mbalelano wa muhasho wa vunḑu a tʃanganedzaho mukovho kana tshipiḑa u ḑo shumisa masheleni nga n̄ḑila yo teaho a tshi shumisa zwo anganyelwaho u bva kha Tshikwama tsha Mbuelo Tsha Vundu; kana 30
- (b) zwi tshi tshimbilelana na Mbekanyo 4, 6, 7 kana mukovho kha u pfukiselwa kha kana u netshedzwa ha tshomedzo zwo imela masheleni kha masipala, zwi amba uri muofisiri wa mbalelano wa masipala;

“hoyu Mulayo” u katela mutheo muḑwe na muḑwe kana mukovho wo andadzawo, kana mulayo naho u ufhio, u ḑiimisela kana khumbelo yo itwaho kana ndaela yo n̄waho fhasi ha hoyu Mulayo; 35

“muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka” zwi amba muofisiri wa mbalelano wa muhasho wa vhukati a fhirisaho Mbekanyo 4, 5, 6 kana 8 yo avhelwaho vunḑu kana masipala kana a shumisa mukovho kha Mbekanyo 7 ho imelwa masipala. 40

(2) Phetho, ndaela, kana khumbelo naho i ifhio u ya nga hoyu Mulayo i fanela u tou n̄waliwa.

Zwipikwa zwa Mulayo

2. Zwipikwa zwa Mulayo hoyu ndi— 45
- (a) ndi u itela khethekanyo yo linganyiselwaho ya mbuelo yo kuvhanganyiwaho kha shango loḑhe vhukati ha matavhi mararu a muvhuso;
- (b) u takusa tshumisano ya khwine vhukati ha mbekanyamaitele, madzudzanyele, ndugiselo ya mugaganyagwama na maitele a mabveledzele vhukati na nga ngomu ha matavhi o fhambanaho a muvhuso; 50
- (c) u takusa khumbulelo na vhuḑanzi ho sedzwa mikovho yoḑhe kha mavunḑu na mimasipala u itela uri mivhuso yeneyo i nga dzudzanya migaganyagwama yayo lwa tshifhinga tsha miḑwaha minzhi;
- (d) u takusa u bvisela zwithu khagala na ndinganyiso kha maitele a u avhelwa ha tshomedzo; na 55
- (e) u takula vhuḑifhinduleli nga u kwhaḑhisedza uri mikovho yoḑhe yo sumbedziswa kha migaganyagwama ya mavunḑu na mimasipala yo tʃanganedzaho.

NDIMA 2**MIKOVHO YA MUKOVHE YO LINGANYISELWAHO****U kovhekanywa ha mbuelo yo linganyiselwaho yo itwaho kha muvhuso wapo vhukati ha matavhi a muvhuso**

3. (1) Mbuelo yo kuvhanganyiwaho nga muvhuso zwi tshi elana na ñwaha wa 5
muvhalelano i tea u kovhekanyiwa vhukati ha muvhuso wa lushaka, mavunḑu na
matavhi a muvhuso wapo u itela mikovho yavho ya mukovhe u linganaho samusi zwo
phethwa kha Kholomuu A ya Mbekanyo 1.

(2) U dzula ho dzudzanywa u kovhekanywa ha mbuelo dzo lavhelelwaho dzine dza 10
ḑo kuvhanganywa u ya nga ha ñwaha u ḑaho wa muvhalelano na ñwaha wa
muvhalelano wa 2011/12, na une wa do langwa nga mbetshelwa dza Milayo ya
Mukovhekanyo wa Mbuelo u ya nga yeneyo miñwaha ya muvhalelano, samusi zwo
phethwa kha Kholomu B ya Mbekanyo 1.

U kovhiwa ho linganyiselwaho ha mukovhe wa vunḑu vhukati ha mavunḑu

4. (1) Mukovhe wa vunḑu liñwe na liñwe wo linganyiselwaho wa mukovhe wa 15
mbuelo ya vunḑu wo kuvhanganyiwaho nga muvhuso wa vhukati u ya nga ñwaha wa
muvhalelano samusi zwo phethwa kha Kholomu A ya Mbekanyo 2.

(2) U dzula ho dzudzanywa u kovhekanywa kha vunḑu ha mbuelo dzo lavhelelwaho
dzine dza ḑo kuvhanganywa u ya nga ha ñwaha u ḑaho wa muvhalelano na ñwaha wa
muvhalelano wa 2011/12, na une u ḑo langwa nga mbetshelwa dza Milayo ya 20
Mukovhekanyo wa Mbuelo u ya nga yeneyo miñwaha ya muvhalelano, samusi zwo
phethwa kha Kholomu B ya Mbekanyo 2.

(3) Mukovho wa mukovhe wo linganyiselwaho wa vunḑu liñwe na liñwe u ya nga
maitele a hone (1) u fanela u rumelwa kha tshikwama tsha bindu ḑa u longela masheleni
a tshitshavha a vunḑu, zwi tendelanaho na mbekanyo ya mbadelo yo tiwaho nga 25
Mufaragwama wa Lushaka u ya nga tshiteñwa 34.

U kovhiwa ho linganyiselwaho ha mukovhe wa muvhuso wapo vhukati ha mimasipala

5. (1) Mukovhe wa masipala muñwe na muñwe wo linganyiselwaho wa mukovhe wa 30
mbuelo wa muvhuso wapo wo kuvhanganyiwaho nga muvhuso wa vhukati u ya nga
ñwaha wa muvhalelano, samusi zwo phethwa kha Kholomu A ya Mbekanyo 3.

(2) U dzula ho dzudzanywa u kovhekanywa vhukati ha mimasipala ha mbuelo dzo
lavhelelwaho dzine dza do kuvhanganywa nga muvhuso wa vhukati u ya nga ha ñwaha
u ḑaho wa muvhalelano na ñwaha wa muvhalelano wa 2011/12, na une wa ḑo langwa
nga mbetshelwa dza Milayo ya Mukovhekanyo wa Mbuelo u ya nga yeneyo miñwaha 35
ya muvhalelano, samusi zwo phethwa kha Kholomuu B ya Mbekanyo 3.

(3) Mukovho wa mukovhe wo linganyiselwaho wa masipala muñwe na muñwe u ya
nga maitele a hone (1) u fanela u rumelwa kha tshikwama tshihulwane tsha bannga ya
masipala nga u pfukisa masheleni luraru nga ḑa 7 Fulwana 2009, 30 ḑara 2009 na ḑa 25
Ṯhafamuhwe 2010, zwi tendelanaho na mbekanyo ya mbadelo yo tiwaho nga 40
Mufaragwama wa Lushaka u ya nga tshiteñwa 34.

Ṯhahelelo, mbuelo yo paḑaho na mikovho yo engedzedzwaho

6. (1) Arali mbuelo ya vhukuma yo kuvhanganywaho nga muvhuso wa vhukati u ya 45
nga ñwaha wa muvhalelano ya Ṯhahela, sa mbuelo ye ya vha yo lavhelelwa samusi zwo
phethwa kha Mbekanyo 1, muvhuso wa vhukati ndi wone u hwalaho Ṯhahelelo.

(2) Arali mbuelo ya vhukuma yo kuvhanganywaho nga muvhuso wa vhukati u ya nga
ñwaha wa muvhalelano ya paḑa mbuelo yo lavhelelwaho samusi zwo phethwa kha
Mbekanyo 1, yo paḑaho i dzhiwa nga muvhuso wa vhukati , u ya nga ha tshiteñwa
tshiṮuku (3), u itela u shumisela u fhungudza khadzimo kana u lifha tshikolodo sa
tshipiḑa tsha mukovhe wa mbuelo yo kuvhanganywaho nga muvhuso wa vhukati, hu u 50
ḑadzisa mukovhe wayo kha Kholomuu A ya Mbekanyo 1.

(3) Muvhuso wa vhukati u nga—

- (a) kovha tshiteŋwa tsha mukovhe wawo kana mbuelo yo paḍaho ye ya vha yo rekanyiwa kha tshiteŋwa tshiḱuku (2) u itela u u ita miŋwe mikovho kha u dzudzanyululiwa ha mugaganyagwama kha—
- (i) mihasho ya vhukati; kana
 - (ii) ya mavunḱu kana mimasipala, sa mukovho ho sedzwa nyimele kana i songo sedzwa;
- (b) nḱadziso ya mukovho kha vunḱu kana masipala ho sedzwa nyimele u ya nga ḱhoḱea fhasi ha tshiteŋwa 43 tsha Vhulangi ha zwa Masheleni a Lushaka; na
- (c) u nea thendelo ya kushumisele kwa masheleni u ya nga tshiteŋwa 38.

NDIMA 3 10

MIKOVHO I ITWAHO HO SEDZWA NYIMELE YA MAVUNḱU NA MIMASIPALA

Tshipiḱa 1

Mikovho u ya nga nyimele

Mikovho i itwaho ho sedzwa nyimele ya mavunḱu 15

7. (1) U avhelwa u ya nga nyimele ya mavunḱu ho sedzwa ḱwaha wa muvhalelano u bva kha mukovhe wa mbuelo wa muvhuso wa vhukati wo kuvhanganywaho kha shango loḱhe, sa zwe zwa phethwa kha Kholomu A ya Mbekanyo dzi tevhelaho:

- (a) Mbekanyo 4 i sumbedza u avhelwa kha mavunḱu hu u itela u tikedza ndambedzo ya mbekanyamushumo kana mishumo i lambedzwaho nga migaganyagwama ya mavunḱu; na 20
- (b) Mbekanyo 5 i sumbedzaho ndivho yo khetheaho ya mukovho kha mavunḱu; na
- (c) Mbekanyo 8 i sumbedzaho zwiḱuḱuwedzi kha mavunḱu hu u itela u swikela zwipikwa malugana na mbekanyamushumo dza ndeme dza muvhuso. 25

(2) U dzula ho dzudzanywa u kovhelana ho sedzwa nyimele kha mavunḱu u bva kha mukovhe wa mbuelo dza muvhuso wa vhukati dzine dza khou lavhelelwa u itwa nga ḱwaha wa muvhalelano u ḱaho na ḱwaha wa muvhalelano wa 2010/11, na uri zwi ḱo langwa nga Milayo ya Mukovhelano wa Mbuelo u ya nga yeneyo miḱwaha, samusi zwo phethwa kha Kholomu B ya Mbekanyo ya Dzimbekanyo dzo sumbedzwaho kha tshiteŋwa tshiḱuku (1). 30

[U avhelwa ho sedzwa nyimele dza mimasipala

8. (1) U avhelwa u ya nga nyimele dza muvhuso yapo ho sedzwa ḱwaha wa muvhalelano u bva kha mukovhe wa mbuelo wa muvhuso wa vhukati wo kuvhanganywaho sa zwe zwa phethwa kha Kholomu A ya Mbekanyo dzi tevhelaho: 35

- (a) Mbekanyo 4 i sumbedza u avhelwa kha mimasipala hu u itela u tikedza ndambedzo dza mbekanyamushumo kana mishumo i lambedzwaho nga migaganyagwama ya mimasipala; na
- (b) Mbekanyo 6 i sumbedzaho ndivho yo khetheaho ya mukovho kha mimasipala; 40
- (c) Mbekanyo 7 i sumbedza mikovho nga u ḱetshedza tshomedzo zwo imela masheleni kha mimasipala ho itelwaho mbekanyamushumo dzo khetheaho; na
- (d) Mbekanyo 8 i sumbedza zwiḱuḱuwedzi kha mimasipala hu u itela u swikela zwipikwa malugana na mbekanyamushumo dza ndeme dza muvhuso. 45

(2) U dzula ho dzudzanywa u kovhiwa ho sedzwa nyimele kha mavunḱu u bva kha mukovhe wa mbuelo wa muvhuso wa vhukati u lavhelelwaho u kuvhanganyiwa kha ḱwaha wa muvhalelano u ḱaho na ḱwaha wa muvhalelano wa 2011/12, na uri zwi ḱo langwa nga Milayo ya Mukovhelano wa Mbuelo ya miḱwaha yeneyo, samusi zwo phethwa kha Kholomu B ya Mbekanyo dzo sumbedzwaho kha tshiteŋwa tshiḱuku (1). 50

(3) Tshikwama Tsha Muvhuso tshi tea u aḱadza mukovhe kana tsumbedziso ya mukovho wa masipala muḱwe na muḱwe u ya nga kuavhele kwa muvhuso yapo yo ambiwaho nga hayo kha tshiteŋwa tshiḱuku (1) na (2) tsha *Gazette* u ya nga tshiteŋwa 24.

*Tshipia 2**Mishumo ya vhaofisiri vha mbalelano u ya nga mikovho ya Mbekanyo 4, 5, 6, 7 kana 8***Mishumo ya muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka u ya nga mukovho wa Mbekanyo 4**

5

9. (1) Muofisiri mupfukiseli wa lushaka wa Mbekanyo 4 ya mukovho u na vhuḑifhinduleli ha—

(a) u khwaḑhisedza uri u pfukiselwa ha masheleni u ya kha mavunḑu na mimasipala yoṑhe hu—

(i) longelwa masheleni fhedzi kha tshikwama tshihulwane tsha bannga ya vunḑu kana ya masipala; na 10

(ii) zwi tshi tendelana na maitele a mbadelo o tendelwaho u ya nga tshiteṅwa 34, nga nḑa ha musu u avhelwa ho imiswa kana ho thivhelwa u ya nga tshiteṅwa 27 kana 28;

(b) u ḑola kushumiselwe kwa masheleni na mafhungo ane a sa tshimbilelane na zwa masheleni kha mbekanyamushumo dzo lambedzwaho nga mukovho, nga nḑa ha musu mbekanyamushumo naho i ifhio ya vhuḑoli kana maitele— 15

(i) yo tendelwa nga Mufaragwama wa Lushaka;

(ii) a zwi ṅei vhuleme ha vhulangi vhu songo tendeliwaho kha mavunḑu na mimasipala zwi khou ḑanganedzaho zwa vho fhira mbetshelwa ya tshikalo tsha mafhungo a zwa vhulanguli; 20

(iii) zwi a tendelana na u ḑanganelana na, nahone a zwi dovhololi maḥwe maitele a fanaho na zwi na vhushaka kha muvhuso wa vhukati, mavunḑu na mivhuso yapo; na

(iv) zwi tendelana na zwipiḑa 11(2) na 25; na 25

(c) u ḑola na u kala kushumele kwa mbekanyamushumo dzo lambedzwaho tshoṑhe kana tshipiḑa nga mukovho kana nga u ṅetshedza zwo ḑolwaho zwa kalwa kha Mufaragwama wa Lushaka hu sa athu u fhela miḥwedzi miṅa u ya nga vunḑu, na miḥwedzi ya rathi u ya nga masipala, nga murahu ha mafhelo a ḥwaha wa muvhalelano. 30

(2) Hune mihasho mivhili kana minzhi ya muvhuso wa vhukati ya vha na vhuḑifhinduleli vhu re na vhushaka kha Mbekanyo 4 ya mukovho, muofisiri mupfukiseli wa lushaka u fanela u tshimbidza mishumo na vhuḑifhinduleli ha mihasho yeneyo ya muvhuso wa vhukati na u khwaḑhisedza uri mishumo iyo na vhuḑifhinduleli— 35

(a) zwi shumiswa nga nḑila ine a i dovhololi vhuḑifhinduleli vhu re kha tshiteṅwa tshiṑuku (1); na

(b) uri a zwi ṅei vhuleme ha vhulangi vhu songo tendeliwaho musu mavunḑu na mimasipala zwi khou ḑanganedzaho zwa vho fhira mbetshelwa ya tshikalo tsha mafhungo a zwa vhulanguli. 40

Mishumo ya muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka ho sedzwa mukovho Mbekanyo 5, 6, 7 kana 8

10. (1) Muofisiri mupfukiseli wa lushaka u fanela—

- (a) hu sa athu u fhela maḍuvha a 14 nga murahu ha musī uyu Mulayo wo no thoma u shuma u khwaḥisedza kha Mufaragwama wa Lushaka uri— 5
- (i) mitheo ya mukovho, zwo katela na maitele na mbetshelwa dza vhuḥoli, dzi a pfesesea nahone a dzi nei vhuleme ha vhulangi vhu songo tendeliwaho kha mavunḍu na mimasipala i khou t_uanganedzaho zwa vho fhira mbetshelwa ya tshikalo tsha mafhungo a zwa vhulanguli; 10
- (ii) mbetshelwa ya vhuḥoli i tendelana na u ṭanganelana na, nahone a zwi dovhololi maḥwe maitele a fanaho na zwi na vhushaka kha muvhuso wa vhukati, mavunḍu na mivhuso yapo; na
- (iii) u ya nga Mbekanyo 5 kha mukovho, nzudzanyo dziḥwe na dziḥwe dza bindu dzo humbelwaho ho sedzwa uri mikovho i ḍo shumiswa hani nga vunḍu dza vha dzo tendelwa hu sa athu u thoma ḥwaha wa muvhalelano; 15
- (iv) u ya nga Mbekanyo 6 mukovho wo pfukiselwaho kha masipala, nzudzanyo dziḥwe na dziḥwe dza bindu dzo humbelwaho ho sedzwa uri mikovho i ḍo shumiswa hani nga masipala dzine dza vha dzo tendelwa hu sa athu u thoma ḥwaha wa muvhalelano wa masipala; 20
- (b) masheleni a pfukisiwe fhedzi nga murahu ha musī mafhungo e a vha a tshi khou ṭoḍea malugana na Mulayo o no kuvhanganyiwa nahone vhuṭanzi ho teaho ho no ḥetshedzwa Mufaragwama wa Lushaka; 25
- (c) masheleni kha pfukisiwe fhedzi zwi tshi elana na mbekanyo ya mabadelele o vhekanyiwaho zwi tshi ya nga tshiteḥwa tsha 34;
- (d) masheleni a longelwe fhedzi kha tshikwama tshihulwane tsha bannga tsha vunḍu kana masipala, kana hune zwa vha zwo tea, kha tshikwama tsha bindu ḵa u longela masheleni ḵa lushaka ḵa vunḍu kana tshikwama tsha bannga tsho itelwaho u pfukisela mukovho Gautrain Rail Link zwi tshi elana na tshiteḥwa 17, kana Khadzimiso ya Gautrain Rail Link zwi tshi elana na tshiteḥwa 33; kana 30
- (e) u khwaḥisedza uri dziḥwe nzudzanyo kana ṭhoḍea dzo teaho kha u pfukisela mukovho dzo tevhedzwa musī ḥwaha wa muvhalelano u sa athu thoma. 35
- (2) Muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka u tea u ḥetshedza mafhungo na maḥwalo oḥe o teaho sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha tshiteḥwa tshiṭuku (1)(a) kha Mufaragwama wa Lushaka hu sa athu u fhela maḍuvha a 14 musī Mulayo hoyu wo thoma u shuma.
- (3) Muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka a songo tevhedzaho tshiteḥwa tshiṭuku tsha (1) u fanela u pfukisela mukovho sa zwine zwa nga laelwa nga Mufaragwama wa Lushaka, ho katelwa sa mukovho hu so ngo sedzwa nyimele. 40
- (4) Musī hu sa athu pfukiswa mukovho lwa u thoma muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka u fanela u dzhiela nzhele nḍivhadzo iḥwe na iḥwe zwi tshi elana na tshiteḥwa 44(1) u bva kha Mufaragwama wa Lushaka tshi ḥeaho zwidodombedzwa zwa tshikwama tsha vunḍu ḵiḥwe na ḵiḥwe kana masipala. 45
- (5) Hu sa londwi zwine zwa nga vha zwi tshi hanedzana na zwi re mulayoni naho u ufhio, muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka u tea uri a tshi khou tevhedza mukovho naho u ufhio, sa tshipiḍa tsha muvhigo wo anganyelwaho kha tshiteḥwa 40(4)(c) tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Masheleni a Lushaka, nahone hu sa athu fhela maḍuvha a 20 musī ḥwedzi muḥwe na muḥwe u tshi kha ḍi bva u fhela, nahone hu tshi khou tevhedzwa tshivhumbeo sa zwe zwa tiwa nga Mufaragwama wa Lushaka, a ḥetshedze kha Mufaragwama wa Lushaka, mafhungo a ḥwedzi o vḥigwaho, na nga ha ḥwaha wa muvhalelano u swika mafheloni a ḥwedzi wonoyo, nga— 50
- (a) tshivhalo tsha masheleni o pfukiselwaho kha vunḍu kana masipala; 55
- (b) tshivhalo tsha masheleni o farwaho kana o imiswaho u bva kha vunḍu kana masipala naho u ufhio, zwiitisi zwa u fara kana u imisa na maga o dzhiwaho nga muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka na muofisiri muṭanganedzi uri a shumane na mafhungo kana zwiitisi zwo swikisaho kha u fariwa kana u imisiwa ha mbadelo; 60
- (c) kushumiselwe kwa masheleni kwa vhukuma kwo itiwaho nga vunḍu kana masipala zwi tshi ya nga mukovho wa Mbekanyo 5 kana 6;

- (d) kushumiselwe kwa masheleni kwa vhukuma kwo itiwaho nga muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka zwi tshi ya nga mukovho wa Mbekanyo 7; na
- (e) na mañwe mafhungo ane Mufaragwama wa Lushaka a nga a ta.
- (6) Muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka u tea u țola na u kala kushumele kwa mbekanyamushumo dzo lambedziwaho tshoțhe kana lwa tshițahe nga mukovho na u isa zwo kalwaho na u țolwa kha Mufaragwama wa Lushaka— 5
- (a) u ya nga ha vunđu, nga murahu ha miñwedzi miņa musi ñwaha wa muvhalelano wo fhela; na
- (b) u ya nga ha masipala, nga murahu ha miñwedzi ya rathi musi ñwaha wa muvhalelano wo fhela. 10

Mishumo ya muofisiri muțanganedzi u ya nga mukovho wa Mbekanyo 4

11. (1) Muofisiri muțanganedzi u na vhuđifhinduleli ha—
- (a) u tendelana na mutheo wa Mbekanyo 4 ya mukovho sa zwe wa anđadziwa zwone kha tshiteñwa 24; na 15
- (b) nđila ine ya kovha na u shumisa Mbekanyo 4 ya mukovho.
- (2) Muofisiri muțanganedzi wa masipala u fanela—
- (a) u vha na vhuțanzi na u khwațisedza kha Mufaragwama wa Lushaka uri masipala—
- (i) u sumbedzisa, arali zwo tea, u anganyela mbekanyamushumo dzo lambedzwaho lwa tshoțhe kana lwa tshițahe nga hoyu mukovho kha mugaganyagwama wa ñwaha; na 20
- (ii) u anđadza kha lushaka, zwi tshi ya nga țhodea dza tshiteñwa 21A tsha Mulayo wa Maitele a Masipala, zwo tewaho na mañwe-vho mafhungo zwi tshi ya nga mukovho u țutuwedzaho tshikalo tsha mashumele na u shumiswa ha țhodea dza zwi dzheniswaho na zwi bviswaho; 25
- (b) sa tshipiđa tsha muvhigo une wa țođea u ya nga tshiteñwa 71 tsha Mulayo wa Vhulangi ha zwa Masheleni wa Masipala, u ñea muvhigo kha Mufaragwama wa Lushaka na kha muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka kha mashumisele na kushumele kwa masheleni kha idzo mbekanyamushumo; na 30
- (c) nga kotara, hu sa athu fhela mađuvha a 30 nga murahu ha musi kotara iñwe na iñwe yo fhela, u vhiga kha Mufaragwama wa Lushaka na kha muofisiri mupfukiseli kha kushumele kune kwa si tshimbilelane na zwa masheleni kha idzo mbekanyamushumo. 35
- (3) Muofisiri muțanganedzi kha vunđu u fanela—
- (a) u ñetshedza sa tshipiđa tsha muvhigo u no țođea kha tshiteñwa 40(4)(c) tsha Mulayo wa Vhulangi ha zwa Masheleni a Lushaka, u nea muvhigo kha tshikwama tsha vunđu kha u shumisa na kushumele zwi tshi ya nga mbekanyamushumo; na 40
- (b) U ñetshedza muvhigo wa kushumele wa kotara hu sa athu fhela mađuvha a 30 nga murahu ha musi kotara iñwe na iñwe yo fhela kha muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka.
- (4) Muofisiri muțanganedzi u tea u vhiga nga ha mbekanyamushumo dzo lambedzwaho lwo fhelelaho kana dzo lambedzwaho lwa tshițahe nga Mbekanyo 4 ya mukovho zwi tshi elena na mutheo wo teaho kha zwitatimennde zwa masheleni zwa ñwaha na muvhigo wa ñwaha. 45
- (5) Muofisiri muțanganedzi u fanela, hu sa athu fhela miñwedzi mivhili nga murahu ha mafhelo a ñwaha wa muvhalelano, na hune zwo tea ñwaha wa muvhalelano wa masipala, a senguluse kushumele u ya nga Mbekanyamushumo dzo lambedzwaho lwo fhelelaho kana tshițahe nga mukovho na u ñetshedza tsenguluso iyo kha muofisiri mupfukiseli. 50

Mishumo ya muofisiri muțanganedzi u ya nga Mbekanyo 5 kana 6 kha mukovho

12. (1) Muofisiri muțanganedzi o teaho u fanela, zwi tshi ya nga Mbekanyo 5, 6 kana 8 u fhirisela kha— 55
- (a) vunđu, sa tshipiđa tsha muvhigo u țođeaho kha tshiteñwa 40(4)(c) tsha Mulayo wa Vhulangi ha Zwa Masheleni a Tshitshavha, u vhiga nga ha mafhungo o sumbedziwaho kha tshiteñwa tshițuku (2) na u u ñetshedza

- khopi ya muvhigo ya tshiteŋwa 40(4)(c) kha mufaragwama wa vunḁu na muofisiri mupfukiseli; na
- (b) masipala, sa tshipiḁa tsha muvhigo u toḁeaho u ya nga tshiteŋwa 71 tsha Mulayo wa Vhulangi ha Zwa Masheleni ha Masipala, u vhiga nga ha mafhungo o sumbedziswaho kha tshiteŋwa tshiḁuku (4) na u ḁetshedza khopi ya muvhigo ya tshiteŋwa 71 kha muofisiri o teaho wa vhufaragwama ha vunḁu, Mufaragwama wa Lushaka na muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka o teaho; na 5
- (c) vunḁu kana masipala, u ḁekedza muvhigo wa mashumele nga kotara hu sa athu fhela maḁuvha a 30 murahu ha mafheloni a kotara iḁwe na iḁwe kha muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka. 10
- (2) Muvhigo nga vunḁu u ya nga tshiteŋwa tshiḁuku tsha (1)(a) u fanela phetha kha ḁwedzi wonoyo na kha ḁwaha wa muvhalelano u swika mafheloni a ḁwedzi wonoyo—
- (a) tshivhalo tsha masheleni o ḁanganedzwaho nga vunḁu;
- (b) tshivhalo tsha masheleni o farwaho kana o imiswaho u bva kha vunḁu; 15
- (c) kushumiselwe kwa masheleni kwa vhukuma kwo itiwaho nga vunḁu u ya nga Mbekanyo 5 ya mukovho;
- (d) tshivhalo tsho pfukiswaho u ya kha tshiimiswa tshiḁwe na tshiḁwe tsha muvhuso wa vhukati kana wa vunḁu u itela u bveledza mbekanyamushumo dzo lambedzwaho nga Mbekanyo 5 ya mukovho ho imelwa vunḁu kana u thusa vunḁu kha u bveledzisa mbekanyamushumo dzenedzo; 20
- (e) masheleni o shumiswaho a vhukuma nga tshiimiswa tsha lushaka sa zwe zwa sumbedziswa kha phara (d);
- (f) tshikalo tsha thendelano na zwo tiwaho zwa mukovho sa zwe zwa ḁetshedziswa zwone kha Mutheo na uyu Mulayo; 25
- (g) ḁhaluso ya thaidzo dziḁwe na dziḁwe dza zwi fareaho dzo ḁanganiswaho nadzo nga vunḁu zwi tshi elana na mukovho wo ḁanganedziwaho na maḁweledzo a maga o dzhiwaho u tandulula thaidzo dzenedzo; na
- (h) vhuḁwe vhuḁanzi na mafhungo sa zwine Mufaragwama wa Lushaka a nga ta.
- (3) (a) Zwiḁeŋwa zwiḁuku (1) na (2) a zwi shumi kha muofisiri muḁanganedzi wa Mukovho wa Gautrain Rapid Rail Link kana Khadzimiso ya Gautrain Rapid Rail Link. 30
- (b) Muofisiri muḁanganedzi wa Mukovho wa Gautrain Rapid Rail Link u fanela uri, mafheloni a kotara iḁwe na iḁwe a ḁetshedze muvhigo kha muofisiri mupfukiseli wa masheleni a lushaka, o dodombedza mbadelo dzo itwaho kha kotara yeneyo hu u itela u swikela ḁoḁea dza mbadelo malugana na thendelano ya vhurarisani ha tshitshavha-phuraivete he ha tendelaniwa khaho nga vunḁu u ya nga ha vhulangi ho ḁetshedziwaho fhasi ha Mulayo wa Vhulangi ha Zwa Masheleni a Tshitshavha. 35
- (c) Khophi dza ḁhanziela dza mbadelo dze dza ḁetshedziwa u ya nga thendelano ya vhufarisani ha lushaka-phuraivete dzi tea u ḁetshedzwa khathihi na muvhigo we wa ambiwa ngawo kha phara (b). 40
- (4) Muvhigo nga masipala u ya nga tshiteŋwa tshiḁuku (1) u fanela u phethwa u itela ḁwedzi wonoyo na u itela ḁwaha wa muvhalelano u swika mafheloni a ḁwedzi wonoyo—
- (a) tshivhalo tsha masheleni o farwaho kana o imiswaho u bva kha masipala;
- (b) tshikalo tsha thendelano na zwo tiwaho zwa mukovho kana tshiḁahe tsha mukovho tsho ḁekedzwaho kha Mutheo na uyu Mulayo; 45
- (c) ḁhaluso ya thaidzo dziḁwe na dziḁwe dza zwi fareaho dzo ḁanganiswaho nadzo nga vunḁu zwi tshi elana na mukovho wo ḁanganedziwaho na maḁweledzo a maga o dzhiwaho u tandulula thaidzo dzenedzo; na
- (d) vhuḁwe vhuḁanzi na mafhungo sa zwine Mufaragwama wa Lushaka a nga ta. 50
- (5) Muofisiri muḁanganedzi wa Mukovho wa Mveledziso ya Zwiḁediamu zwa Tshiphuga tsha Jifhasi tsha FIFA tsha 2010 u fanela uri, kha u ḁadzisa izwo zwo bulwaho kha tshiteŋwa tshiḁuku tsha (1)—
- (a) u katela kha muvhigo sa zwe zwa anganyiswa zwone kha tshiteŋwa tshiḁuku tsha (1) u anganya ha kudzhenele kwa masheleni kha u fhaḁiwa kana u khwiniswa ha tshitediamu nga tshivhumbeo tsho tiwaho nga muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka; na 55
- (b) muvhigo wo anganyiwaho kha tshiteŋwa tshiḁuku tsha (1) kha u ḁe na khophi dza ḁhanziela dza mbadelo dzo bviswaho zwi tshi elana na mulanga wa u fhaḁa wo dzheniwaho khawo nga masipala zwi tshi elana na vhulangi ho bviswaho nga fhasi ha Mulayo wa Vhulangi ha Zwa Masheleni ha Masipala. 60
- (6) Muofisiri muḁanganedzi u fanela, hu sa athu u fhela miḁwedzi mivhili nga murahu ha mafhelo a ḁwaha wa muvhalelano, na hune zwo tea ḁwaha wa muvhalelano wa

masipala, a senguluse kushumele u ya nga Mbekanyamushumo dzo lambedzwaho lwo fhelelaho na dzo lambedzwaho lwa tshitahe nga mukovho na u netshedza tsenguluso iyo kha muofisiri mupfukiseli.

Mishumo u ya nga zwiṭatimennde zwa masheleni zwa ṅwaha na mivhigo ya ṅwaha ya 2009/10

5

13. (1) U ḡadzisa kha ṭhodea naho dzi dzifhio u ya nga mulayo naho u ufhio une wa khou shumiswa, zwiṭatimennde zwa masheleni zwa 2009/10 zwa muhasho une wa khou pfukisela masheleni naho e afhio zwi tshi elana na mukovho wo phethwaho kha Mbekanyo 4, 5, 6 kana 8, zwi fanela u—

- (a) sumbedza masheleni guṭe a mukovho wo pfukiselwaho kha vunḡu kana masipala; 10
- (b) sumbedza u pfukiselwa, arali ho vha hone, u fariwa zwi tshi ya nga vunḡu ḡinwe na ḡinwe kana masipala;
- (c) sumbedza u kovha hafhu nga Mufaragwama wa Lushaka u ya nga tshiteṅwa 23(7); 15
- (d) khwaṭhisedza uri u pfukiselwa hoṭhe ha masheleni u ya kha vunḡu kana masipala ho dzheniswa kha tshikwama tshihulwane tsha vunḡu kana masipala, kana arali zwo tea, kha bindu ḡo faraho tshikwama tsha u vhulunga masheleni a lushaka a vunḡu;
- (e) Zwi sumbedza masheleni, arali e hone, o shumisiwaho kha vhulangi ha mukovho nga muofisiri muṭanganedzi. 20

(2) Muvhigo wa masheleni wa ṅwaha wa 2009/10 wa muhasho wa vhukati une wa khou pfukisa masheleni naho e afhio u ya nga mukovho we wa phethwa kha Mbekanyo 4, 5, 6 kana 8 u fanela u ḡadzisa kha dziṅwe ṭhodea u ya nga mulayo naho u ufhio une wa khou shumiswa— 25

- (a) zwi sumbedza zwiitisi zwa u fara u pfukiselwa hufhio kana hufhio kha vunḡu kana masipala;
- (b) zwi sumbedza uri mavunḡu na mimasipala vho ṭolwa u swika fhi kha u tevhedza zwo tewaho kha mukovho wo netshedzwaho kha mutheo wo teaho na mbetshelwa dza hoyu Mulayo; 30
- (c) zwi sumbedza uri mukovho wo kona u swikela zwe zwa vha zwo tiwa na mvelele u swika fhi; nahone
- (d) zwi sumbedza u sa tshimbilelana naho hu hufhio na Mulayo, na maga o dzhiwaho u shumana na honoho u sa tshimbilelana. 35

(3) U ḡadzisa kha dziṅwe ṭhodea u ya nga mulayo naho u ufhio une wa khou shumiswa, zwiṭatimennde zwa masheleni zwa 2009/10 zwa muhasho wa vunḡu une wa khou ṭanganedza mukovho zwi tshi ya nga Mbekanyo 4, 5 kana 8, zwi fanela u— 35

- (a) sumbedza masheleni guṭe a mikovho yoṭhe yo ṭanganedzwaho;
- (b) zwi sumbedza masheleni guṭe a masheleni a vhukuma o shumisiwaho kha mikovho yoṭhe, nga nṅa ha mikovho ya Mbekanyo 4; na 40
- (c) u khwaṭhisedza uri u pfukiselwa ha masheleni hoṭhe u ya nga Mulayo uyu kha vunḡu he ha dzheniswa kha tshikwama tshihulwane tsha vunḡu, kana he zwa vha zwo tea, kha bindu ḡo faraho tshikwama tsha u vhulunga masheleni a tshitshavha tsha vunḡu.

(4) Muvhigo wa masheleni wa ṅwaha wa 2009/10 wa muhasho wa vunḡu une wa khou ṭanganedza mukovho u ya nga Mbekanyo 4, 5 kana 8, u fanela u ḡadzisa dziṅwe ṭhodea u ya mulayo naho u ufhio une wa khou shumiswa— 45

- (a) zwi sumbedza uri ndi u swika fhi hune vunḡu ḡa swikela zwo teaho, zwo netshedzwaho kha mutheo wo teaho wa wonoyo mukovho, na u dovha zwa tshimbilelana na mbetshelwa ya uyu Mulayo; 50
- (b) u sumbedza maga o dzhiwaho u shumana na u sa tevhedza zwo teaho, zwo netshedzwaho kha mutheo wo teaho wa wonoyo mukovho, na mbelwa dza uyu Mulayo;
- (c) u sumbedze uri zwipikwa na mvelele dza mukovho dzo swikelelwa u swika fhi; na 55
- (d) u vha na vhuṅwe vhuṭanzi na mafhungo sa zwine Mufaragwama wa Lushaka a nga ta.

(5) Zwiṭatimennde zwa masheleni zwa 2009/10 na muvhigo wa ṅwaha wa masipala u fanela u lugiselelwa u ya nga Mulayo wa Vhulanguli ha Masheleni a Masipala.

(6) Mufaragwama wa Lushaka a nga ta nṅila ine mihasho ine ya khou pfukisela na mimasipala ine ya khou ṭanganedza ya vḡiga kha mikovho ya mivhuso yapo nga kotara 60

u itela u tshimbidza u țolwa ha mikovho ya miŋwaha ya muvhalelano ya muvhuso wa vhukati na mimasipala.

Tshipiđa 3

Mafhungo a re na vhushaka na mikovho yo tiwaho ya mbekanyo 4

Mukovho wa Themamveledziso u ya kha Mavunđu 5

14. (1) Mukovho wa Themamveledziso u ya kha Mavunđu sa zwe zwa vheiswa zwone kha Mbekanyo 4 i ɗadzisa ndambedzo ya mbekanyamushumo dza Themamveledziso dzi lambedzwaho u bva kha migaganyagwama ya vunđu u itela uri mavunđu a kone u tandulula zwa u salela murahu kha themamveledziso ya vunđu.

(2) Vunđu ƙi fanela u khwařisedza uri mihasho ya ƙo ya vunđu i re na vhuđifhinduleli ha zwa pfunzo, zwa mutakalo na zwa dzibada—

- (a) i na vhuđifhinduleli ha zwa masheleni na a migaganyagwama ya zwa u țhogomela na u shumisela masheleni yeneyo mishumo;
- (b) i vhoŋhe mulanga, na u i shumisa na u langa thendelano ya u iswa ha tshumelo na mihasho ya muvhuso wa vhukati kana wa vunđu, zwa lushaka kana zwa tshitshavha na zwiŋwe vho zwiimiswa zwa muvhuso, hune mihasho ingaho iyo, zwiimiswa na zwiŋwe na zwiimiswa zwa muvhuso zwi langwaho kana zwo fhařwaho kana zwa țhogomelwa hu u itela zwone; na
- (c) u shela mulenzhe, khathihi na muhasho wa vunđu u re na vhuđifhinduleli ha mishumo ya tshitshavha kha Mbekanyamushumo dza u Ɗetshedza u Khwiniswa ha Themamveledziso dzi țutuwedzwaho nga Mufaragwama wa Lushaka, nga nŋa ha musu Mufaragwama wa Lushaka o bvisa wonoyo muhasho uri u si dzhenelele.

(3) (a) Vunđu, kha u kovhela Mukovho wa Themamveledziso u ya kha Mavunđu—

- (i) ƙi fanela u dzhiela nřha vhukoni ha muhasho une wa khou țanganedza wa vunđu u shumisa na u langa themamveledziso, zwo ɗisendeka kha vhonzalo vhungafhani ha masheleni o tendelwaho u fhiriselwa phanđa kha ŋwaha wa muvhalelano wa 2007/08 na masheleni maŋwe na maŋwe ane a anganyelwa u ɗo pfukiselwa phanđa kha ŋwaha wa muvhalelano wa 2008/09; na
- (ii) hune muhasho wa vunđu u țanganedzaho kana muhasho wa vunđu u re na vhuđifhinduleli ha mishumo ya tshitshavha wa langa kana wa fhařa kana u țhogomela wo imela muhasho wa vunđu u țanganedzaho u ya nga thendelano yo ambiwaho kha tshiteŋwa tshituku tsha (2)(b) u tshi shaya vhukoni, hu nga nangiwa mutengo u sa fhiri phesenthe nřa wa mukovho u itela u wana uho vhukoni.

(b) Phesenthe yo ambiwaho nga hayo kha tshiteŋwa tshituku tsha (3)(a)(ii) i fanela u ɗivhadzwa nga maano a vhukoni ho dzudzanywaho nga muhasho wa vunđu u țanganedzaho kana muhasho wa vunđu u re na vhuđifhinduleli ha mishumo ya tshitshavha yo țanganedzwaho nga mufaragwama wa vunđu.

Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala (Dziđorobo) 40

15. (1) (a) Mukovho wa Themamveledziso ya Masipala wo ambiwaho kha Mbekanyo 4 u tikedza u badelwa ha mbekanyamushumo dza themamveledziso dzi badelwaho nga tshedele i bvaho kha masipala dzo bulwaho kha Mbekanyo 4 u itela uri mimasipala i kone u dzudzanya mishumo yo lengaho ya zwiimiswa zwa masipala u ya nga țhođea.

(b) Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala (Dziđoroboni) u fanela u lwela u dzudzanya ho fhelelaho, u shumiswa nga zwishumiswa zwa masipala nga nđila i bvelelaho u itela u fhelisa u pađa, u shuma nga nđila ya khwine u itela mvelelo dza u bveledzela vhatu vhudzulo, na maitele avhuđi a u shumisa Gwama.

(c) Zwiimo zwine zwa tshimbidzana na ƙene ƙo gwama zwi fanela u ya nga mvelelo dza mbekanyamushumo ya masheleni a masipala.

(2) Mukovho wa Zwiimiswa zwa Masipala (Dziđoroboni) u kha ɗi fhiriselwa kha masipala fhedzi arali wonoyo masipala—

- (a) u tshi swikelela zwiimo zwo vhetshelwaho mafhungo a mutheo a thendelano ya wonowo mukovho
- (b) hu sa athu u swika ƙa 30 Shundunthule 2009, u vhe wo no rumela Mufaragwama wa Muvhuso na muofisiri mupfukisi wa masheleni wa muvhuso mutheo wa mafhungo wa kushumele une wa tendelana na țhođea

dzo nwalwaho mutheo wa thendelano ya u wana mukovhe, khathihi na vhuṭanzi ha uri kushumele kwa mafhungo a mutheo na zwipikwa nga kushumele zwo ṭanganedzwa nga muano wa khoro ya masipala.

(3) Ndugiselelo dza mutheo wa kushumele u ṭanganedzwa nga khoro u fanela u dzhiiwa sa ndugiselelo dza hoyu Mulayo, u itela zwipiḍa 27 na 28.

(4) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fanela u rumela mihasho yo fanelaho kopi dza mutheo wa kushumele dzo bulwaho kha tshipiḍa tshituḱu 2(b) hu sa athu swika ḵa 1 Fulwana 2009.

(5) Masipala une wa wana Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala (Dziḍoroboni) u fanela u vhiga kushumele hu tshi vhambedzwa na zwipikwa zwa mutheo zwo bulwaho kha tshipiḍa 15(2)(b), u tendelana na ṭhoḍea dza u vhiga dza tshipiḍa 71 tsha Mulayo wa Vhulanguli ha zwa Gwama dza Masipala.

(6) U vhigela Mufaragwama Muvhuso u tendelana na tshipiḍa tshituku (5) zwi ḍo dzhiiwa zwi u tevhele tshipiḍa 9(1)(b) tsha hoyu Mulayo.

(7) Mufaragwama wa Muvhuso u fanela u sumbedza muvhigo wo ḍiswaho u tendelana na tshipiḍa 11(2)(b) kana (c) mihasho naho i ifhio ya muvhuso ine ya vha na vhuḍifhinduleli vhu tshimbidzanaho na wonowo Mukovho.

Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala

16. (1) Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala wo ambiwaho kha Mbekanyo 4 u tikedza u badelwa ha mbekanyamushumo dza zwiimiswa zwi badelwaho nga mashelelini a bvaho kha masipala u itela uri mimasipala ine ya si wane Mikovho ya Themamveledziso dza Masipala (Dziḍoroboni) i kone u dzudzanya mishumo yo lengaho ya zwiimiswa zwa masipala zwine zwa ṭoḍea u itela u ṅekedza tshumelo dza mutheo.

(2) Mikovho ya Themamveledziso dza Masipala nga u tou livha i fanela u ṅewa khethekanyo ya masipala B kana C ine ya vha na vhulanguli na mishumo yo ambiwaho kha tshipiḍa 84 tsha Mulayo wa Zwifhaṭo zwa Masipala u itela u tikedza zwiimiswa zwa masipala kha honoho vhulanguli na mishumo.

(3) Masipala une wa ṭanganedza Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala ya tshipiḍa B kana C u nga fhiriswa wa vha masipala kana dzingu ḵa C u ya nga tshitiḱiriki iṅe wonoyo masipala wa vha khayoy arali, musi hu tshi ṭolisiswa muofisiri mupfukisi masheleni wa lushaka na vha zwa Gwama ḵa Muvhuso, wonoyo masipala u si na—

(a) gwama ḵo linganaho u ita mbekanyamushumo dza zwiimiswa nga nḍila i bvelelaho; kana

(b) u sa fareleli maitete avhuḍi a zwa Gwama.

(4) Masipala une wa ṭanganedza Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala u fanela u ṅwala vhuganyagwama ha masheleli ane a ḍo shumiswa miṅwaha miraru sa tshipiḍa tsha gwama ḵawo ḵa ṅwaha wa zwa Muvhalelano wa 2009/10 u tendelana na Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama ḵa Masipala, nga nḍa ha musi u siho nga fhasi ha Mulayo wonoyo.

(5) Muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka wa Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala, na a itaho mishumo yo ambiwaho kha tshipiḍa 9, u fanela uri nga ḍuvha ḵa vhu-20 musi ho fhela ṅwedzi muṅwe na muṅwe a vhigele vha Vhupo ha Gwama ḵa Muvhuso na miṅwe mihasho ya muvhuso ine ya vha na vhuḍifhinduleli vhu tshimbidzanaho na Mikovho ya Tshelede, wonoyo muvhigo u fanela u katela na—

(a) mulaedza u ṭalusaho masheleni e a shumiswa na mishumo i sa badelwi kha mbekanyamushumo dzine dza badelwa nga mukovho; nahone

(b) hu ṭalutshedzwe thaidzo dze dza tshenzhelwa nga mimasipala malugana na mukovho we dza i ṭanganedza na manweledzo a nḍila ye dzenedzo thaidzo dza piringululwa ngayo.

(6) Mutheo wa Mukovho wa Themamveledziso dza Masipala u nga kha ḍi—

(a) katela na zwiimo zwi ṭoḍaho uri mushumo u ṅwaliswe kha muhasho wa muvhuso kana muraḍo naho u ufhio wa muvhuso hu sa athu thoma ṅwaha wa zwa Gwama wa masipala une wonoyo mushumo wa ḍo itwa ngawo kana hu nga tendelanwa nga ḵeneḵo ḍuvha nga muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka na muofisiri muṭanganezi, tenda lenelo ḍuvha ḵi sa nga lengise kana ḵa thithisa u thomiwa ha wonowo mushumo nga ṅwaha wa zwa Gwama u kwameaho; nahone

(b) u songo katela na zwiimo naho zwi zwifhio—

(i) uri muhasho wa muvhuso kana muraḍo naho u ufhio wa muvhuso, nga nḍa ha dzingu ḵo teaho kana masipala kana Mufaragwama wa

- Muvhuso malugana na vhushaka vhu re nga thungo u tʒangedza mishumo kana gwama naho lifhio; kana
- (ii) u tʒoda muvhigo wa ndila ye masheleni a shumiswa ngayo nga nnda ha mivhigo ine ya tʒodea u ya nga zwiimo zwa tshipida 11 kana samusi zwo tʒangedzwa nga Mufaragwama wa Muvhuso.

Tshipia 4

Mafhungo a tshimbidzanaho na gavhelo la Mbekanyo 5

Mukovho wa Gautrain Rapid Rail Link

17. (1) Muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka wa Mukovho wa Gautrain Rapid Rail Link, na a itaho mishumo yo ambiwaho kha zwipida 10 na 34, u fanela uri a dzhie vhukando ho teaho u khwaḥisedza uri mbadelo dzi itwa nga tshifhinga na nga ndila ine ya tendela dzingu uri li kone u badela zwikolodo zwaḷo u ya nga thendelano ya khamphani muvhuso na dza muthu nga eḥe yo itwaho nga dzingu u tendelana na milayo yo vhwaho nga fhasi ha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Vhathu.
- 15 (2) Muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka u isa gavhelo la Gautrain Rapid Rail Link kha akhaunthu ya bannga yo itelwaho u ita dzimbadelo kha akhaunthu ya bannga yo itelwaho u fhirisa mukovho wa Gautrain Rapid Rail Link u ya nga vhulivhisi ho newaho nga Vhupo ha Gwama la Muvhuso nga fhasi ha tshipida 10(2)(a) tsha Mulayo wa Khethekanyo ya Mbuelo, 2006 (Mulayo 2 wa 2006).

20 Mukovho wa Dzinnḍu na wa Mveledziso ya Kudzulele kwa Vhathu

18. (1) Muofisiri a tʒangedzaho dzimbadelo a tshi itela uri hu thome na u bveta phanda u shuma ha mbekanyamushumo ya dzinnḍu u fanela u humbula u bvisa hu tshee nga phanda tshipida tsha mukovho wa nwaha wa zwa Gwama kha masipala, musi masipala u tshi tʒoda uri hu itwe nga u ralo, u ya nga zwiimo zwo vhwaho.
- 25 (2) Musi hu tshi vha na u sa andana vhukati ha muofisiri mutʒangedzi na masipala malugana na tʒodea ya u bviswa hu tshee nga phanda mukovho wo ambiwaho kha tshipida tshituku (1), masipala u nga kha di humbela muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka uri a vhe mupfumedzanyi.
- (3) Muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka u fanela uri musi a tshi tʒangedza khumbelo ye ya ambiwa kha tshipida tshituku (2), a dzhie vhukando hoḥe vhu tʒodeaho u piringulula vhuleme nga u tʒavhanya, hu songo fhela maḍuvha a 60 u bva tshee ha vhwigwa yeneyi khumbelo.
- 30 (4) Hu songo itwa mbadelo tshifhinga tshi sa athu swika u ya nga tshipida tshituku (1) u tendelana na kushumele kwa mishumo ine ya do itwa nga nwaha wa zwa Gwama u
- 35 tevhelaho.

Tshipia 5

Mafhungo a tshimbidzanaho na manwe magavhelo a Mbekanyo 6

Mukovho wa Mveledziso ya Zwitediamu zwa Tshiphuga tsha lifhasi ya FIFA ya 2010

- 40 19. (1) Muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka wa Mukovho wa Mveledziso ya Zwitediamu zwa Tshiphuga tsha lifhasi ya FIFA ya 2010, khathihi na u ita mishumo yo ambiwaho kha tshipida 10, a dzhie vhukando ho fanelaho u khwaḥisedza uri—
- (a) masheleni a shumiswaho kha zwitediamu zwa dorobo Tʒangedzaho Vhaeni Vha Tshiphuga tsha Lifhasi—
- 45 (i) a i fhiri mitengo ya gwama la masipala lo itelwaho ndivho ya yeneyo mishumo; nahone
- (ii) i tendelana na mbekanyo i tʒangedzawo ya kubadetshela; nahone
- (b) *Municipal Finance Management Act* i fanela u tevhelwa; nahone
- (c) hu tikedzwe vhomakone vha zwa thekiniki, vha zwa vhwunzhiniere na zwa mishumo u itela uri hu fhatiwe na u vusuluswa zwitediamu zwi tʒodeaho zwa dorobo Dzi tʒangedzaho Vhaeni Vha Tshiphuga tsha Lifhasi.
- 50 (2) Muofisiri a tʒangedzaho dzimbadelo, nga nnda ha u ita minwe mishumo yo ambiwaho kha tshipida 12, u fanela—

- (a) u ita vhungoho ha uri masheleni o vhetshelwaho u fhaṭa kana u khwinisa zwiṭediamu zwi ṭoḍeaho na zwiimiswa zwazwo hu shumiswe mukovho na mikovho a tsumbedzo u itela mikovhe ya tshelede yo sumbedzwaho kha Kholomu B ya Mbekanyo 6;
- (b) u ita vhungoho ha uri u shumiswa ha tshelede hu tendelana na mbekanyo ya u badela yo tendelwaho; 5
- (c) u ita vhungoho ha uri muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka o isa mivhigo yoṭhe ya Gwama ya u fhedzisela ya zwiṭediamu kha vha zwa Gwama ḽa Muvhuso hu si nga murahu ha ḽa 30 Khubvumedzi 2010;
- (d) u ṅekedza muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka mafhungo na mivhigo, nga tshifhinga tsho vhwaho, samusi a tshi nga kha zwi humbela musi a tshi ita mishumo yo bulwaho kha tshipiḍa tshiṭuku (1). 10
- (3) (a) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka, musi hu tshi tou fhela maḍuvha a 30 musi hoyu Mulayo u tshi tou thoma u shuma, musi o no amba na muofisiri a ṭanganedzaho mbadelo, u fanela u nea Vhupo ha Gwama ḽa Muvhuso nzudzanyo ya u ṭolisisa. 15
- (b) Nzudzanyo ya u ṭolisisa i fanela u sumbedza kushumele, ṅḍila ya u shumisa Gwama, ṅḍila ya u vhalela thundu na kuitele kwa u sedzulusa na u vhiga kwa muhasho wa muvhuso u itela u khwaṭhisedza u shuma na u bvelela ha u fhaṭiwa na u vusuluswa ha zwiṭediamu zwi ṭoḍeaho. 20
- (4) Arali masipala wa shumisa tshelede kha tshitediamu ine ya fhira gavhelo mikovho ine ya nga vha i hone i re kha Mbekanyo 6 hu fanela u badelwa nga tshelede i bvaho kha gwama ḽa masipala.
- (5) Hu tshi engedzwa kha ṭhoḍea dza Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Masipala, u valwa ha tshitediamu nga masipala musi Tshiphuga tsha Bola ya ḽifhasi ya FIFA 2010 i sa athu fhela hu fanela u tendelwa nga muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka na Vhupo ha Gwama ḽa Muvhuso. 25
- (6) (a) Muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka na muofisiri muṭanganedzi wa Mukovho wa Mveledziso ya Zwiṭediamu zwa Tshiphuga tsha ḽifhasi ya FIFA ya 2010 vha nga vhofha mulanga u itela u khwinisa zwo dzudzanywaho nga hoyu Mulayo na mafhungo a mutheo na u tikedza u shumiswa ha gavhelo. 30
- (b) Ndugiselelo naho i ifhio ya hoyu mulanga we ha ambiwa ngawo kha phara (a) ine ya hanedzana kana ya amba uri i nga khwinisa kana ya itulula zwe zwa tiwa nga hoyu Mulayo, mafhungo a mutheo a tshimbidzanaho nawo, ndugiselelo naho dzi dzifhio dza Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama ḽa Lushaka, kana ndugiselelo dza Vhulanguli ḽa Zwa Gwama ḽa Masipala a dzi shumi. 35

Tshipia 6

Mafhungo a tshimbidzanaho na miṅwe mikovho ya Mbekanyo 7

Mukovho wa Gwama wa Mbekanyamushumo ya Muvhuso ya Zwa Muḍagasi

20. (1) Muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka u fanela u ita vhungoho ha uri u shumisa ha Eskom Holdings Limited ha Mbekanyamushumo ya Zwa Muḍagasi kha wonoyo masipala zwi tshimbidzana na Nzudzanyo ya Mveledziso ya Pfano, yo lugiselelwaho u ya nga Mulayo wa Maitele a Masipala wa wonoyo masipala.

(2) *Eskom Holdings Limited* i fanela uri musi hu sa athu fhela maḍuvha a 30 musi hu tshi fhela ṅwedzi muṅwe i vhige kha masipala o fanelaho, kha muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka na kha Vhupo ha Gwama ḽa Muvhuso nga ha tshelede yo shumiswaho kha Mbekanyamushumo ya Muvhuso ya Zwa Muḍagasi. 45

Mukovho wa Themamveledziso Khulwane dza Shango

21. Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fanela uri musi a tshi ita Mikovho Themamveledziso Khulwane dza Shango a ite vhungoho ha uri— 50

(a) masipala muṅwe na muṅwe une wa nga vhuella nga muṅwe mushumo kana tshiṅwe tshikimu u rambiwa uri u dzhie sia kha u guda hune ha nga vha hone u ya nga wonoyo mushumo kana tshikimu, naho arali masipala u songo ṭuṭuwedza uri hu vhe na yeneyo ngudo;

(b) u guda hune ha nga vha hone hu tendelana na Nzudzanyo dza Mveledziso dza Pfano dza mimasipala, dzo lugiselelwaho u ya nga Mulayo wa Maitele a Masipala, zwiuhuluhulu nzudzanyo dza mveledziso dza tshumelo dza zwa 55

maḡi dzine dza vhumba tshipiḡa tsha Nzudzanyo dza Mveledziso dza Pfano; nahone

- (c) masipala dzoṡhe dzi kwameaho—
- (i) dzi tendelana na u pfesesa kushumele kwa dzenedzo ngudo; na
 - (ii) u vhoḡha mulanga vha tshi bula pfanelo na mboḡho dzavho malugana na u fhaṡa, uri tshenetsho tshiimiswa ndi tsha nnyi na u shuma hatsho hu sa athu u fhedziswa nzudzanyo dza u badela na u thoma u fhaṡa. 5

Mukovho wa Tshumelo dza Maḡi

22. (1) Muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka, musi o no saina thendelano ya u ita mbadelo vhukati ha muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka na masipala u itela u badela tshumelo dza maḡi, a nga kha ḡi tou ḡwala uri Vhupo ha Gwama ḡa Muvhuso ho tenda u dzudzanya U Shuma ha Tshumelo dza Maḡi na Mukovho wa Gwama kha masipala u sumbedza— 10

- (a) mikovho yo badelaho vhashumi vha wonoyo masipala u ya nga tshivhalo tsha vhashumi a bvaho kha muhasho wa masipala u pfukisaho masheleni kha mimasipala; nahone 15
- (b) mukovho wa mushumo u re hone une wa tea u badelwa kha masipala, samusi zwi tshi itwa u ya nga dziphesenthe kana zwipiḡa zwa mbuelo dzo ḡewaho masipala u ya nga mbuelo dzo kovhekanyelwaho mimasipala. 20

(2) U khakhululwa naho hu hufhio ho ambiwaho kha tshipiḡa tshiṡuku (1) na memorandamu i ṡalutshedzaho, hu fanela u ḡwaliwa kha *Gazette* nga Mufaragwama wa Muvhuso, hu sa athu u fhela maḡuvha a 120 musi ho no ḡewa thendelo ya u khakhulula.

Tshipiḡa 7

Mafhungo a angaredzaho a tshimbizano na mikovho ya Mbekanyo 8 25

Masheleni a ṡhuṡhewedzo a Yahoo kha Mimasipala U Itela U Swikelela Ndivho dza Mbekanyamushumo dza Muvhuso dzo ṡavhanyiswaho

23. (1) ṡhuṡhewedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muvhuso yo Engedzeaho yo bulwaho kha Mbekanyo 8 ndi ṡhuṡhewedzo yo khetheaho yo thewaho kha kushumele yo ḡewaho madzingu, mihasho ya madzingu na mimasipala dzine dza thusa vhuḡidini ha Mbekanyamushumo yo Engedzeaho ya Mishumo ya Muvhuso u ita uri hu vhe na mishumo nga u thola vthathu vhe vha vha vha sa shumi. 30

(2) U itela u wana ṡhuṡhewedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muvhuso yo Engedzeaho, dzingu, muhasho wa muvhuso kana masipala u fanela u—

- (a) swikelela ṡhoḡea dzo fanelaho dzo ḡwalwaho kha mafhungo a mutheo; 35
- (b) u swikelela kushumele kuṡuku kwo vhwaho nga muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka u ya nga zwiimo zwa mafhungo a mutheo; na
- (c) u tendelana na muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka ane a tendelana na ṡhoḡea dzo ḡwalwaho kha mafhungo a mutheo.

(3) Dzingu, muhasho wa muvhuso, kana masipala une wa wana ṡhuṡhewedzo ya Mbekanyamushumo ya Muvhuso yo Engedzeaho u fanela— 40

- (a) u tshimbizana na ṡhoḡea na mafhungo a mutheo na thendelano vhukati ha muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka na dzingu, muhasho wa muvhuso kana masipala; nahone
- (b) u fanela u shumisa masheleni a ṡhuṡhewedzo dzo ṡanganedzwaho u itela u isa phanḡa kana u engedza mbekanyamushumo dzi itaho uri hu vhe na mishumo. 45

(4) Muofisiri mupfukisi masheleni a lushaka u fanela—

- (a) u ita dzithendelano na madzingu, mihasho ya muvhuso na masipala dzine dza fanela u wana ṡhuṡhewedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muvhuso yo Engedzeaho; 50
- (b) u fanela u lugisa magavhelo, tshipikwa tsha kushumele kha madzingu, mihasho ya muvhuso na mimasipala nga kotara ya ḡwaha, zwi tshi ya nga kushumele kwavho kwa kotara yo fhelaho, nahone vha rumele vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso magavhelo o shandukaho na zwipikwa, hu sa athu fhela maḡuvha a 20 musi kotara yo no guma; 55

- (c) u shumisa Thuṭhuwedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muvhuso yo Engedzeaho u ya nga zwiimo nga mafhungo a mutheo na mbekanyo ya u badela; na
- (d) u rumela Mufaragwama wa Muvhuso muvhigo wa kotara inwe na inwe ya n̄waha— 5
- (i) u sengulusa mvelaphanda ya Thuṭhuwedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muvhuso yo Engedzeaho na kushumele kwa madzingu, mihasho ya madzingu na mimasipala ine ya tea u wana Thuṭhuwedzo; na
- (ii) u dodombedza magavhelo a yeneyo kotara e a ya kha madzingu na mimasipala, khathihi na tshelede ye vha i badelelwa kha yeneyo kotara. 10
- (5) Samusi hoyu u mushumo une wa ya nga ṭhuṭhuwedzo, magavhelo o bulwaho kha 8 ndi a u tou anganyela fhedzi, nahone o thewa kha kushumele kwo telwaho kwa u ita uri hu vhe na mishumo kha madzingu mihasho ya muvhuso, na mimasipala. 15
- (6) Magavhelo ane a tou anganyelwa a mihasho ya madzingu na mimasipala ndi tshelede ine ha tou humbulelwa uri dzi ḍo i wana arali dza fhira zwipikwa zwadzo.
- (7) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka, u tendelana na zwiimo zwa mafhungo a mutheo a nga—
- (a) shandula mikovho i anganyelwaho ya madzingu, mihasho ya muvhuso, na mimasipala i songo shumaho zwavhuḍi; 20
- (b) dovha a dzhiela mukovho u anganyelwaho kha madzingu, mihasho ya muvhuso, na mimasipala i songo shumaho zwavhuḍi nahone a u n̄ea vhanwe;
- (c) n̄ea tshelede yo engedzaho madzingu, mihasho ya muvhuso na masipala dzo fhiraho zwipikwa zwadzo zwa kushumele, zwi tshi ya nga u vha hone ha gwama; nahone 25
- (d) u vhona uri dzingu, muhasho wa muvhuso, kana masipala u nga fanela u wana dziṅwe mbadelo dza ṭhuṭhuwedzo he zwa si konadzee u tshimbizana na Mulayo, mafhungo a mutheo kana zwiimo zwa thendelano vhukati ha muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka na lenelo dzingu, muhasho wa dzingu, kana masipala. 30
- (8) U ya nga tshipiḍa 34(3)(b), muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fanela u rumela mbekanyo ya dzimbadelo ya dzingu loṭhe, i re na magavhelo a anganyelwaho na zwipikwa zwo thewaho kha kushumele ku humbulelwa kwa madzingu oṭhe, mihasho ya muvhuso, na mimasipala i fanelaho. 35
- (9) Hu sa thu fhela maḍuvha a 20 nga murahu ha kotara ya n̄waha, muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fanela u rumela Vhufaragwama ha Muvhuso mbekanyo yo shandukiswaho ya mbadelo, yo tewaho kha kushumele kwa madzingu oṭhe, mihasho ya madzingu, na mimasipala yo fanelaho.
- (10) Mufaragwama wa Muvhuso, u fanela u phaḍaladza kha *Gazethe* vhukati ha maḍuvha a 30 magumoni a kotara inwe na inwe— 40
- (a) Magavhelo a anganyelwaho o n̄walululwaho u ya nga dzingu, muhasho wa muvhuso, na masipala u itela yeneyo kotara;
- (b) zwipikwa zwo vusuluswaho zwa kushumele kwa dzingu linwe na linwe, muhasho wa muvhuso, na masipala u itela yeneyo kotara; na 45
- (c) masheleni o badelelwa madzingu, mihasho ya muvhuso, na mimasipala nga yeneyo kotara ya n̄waha u itela Thuṭhuwedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muvhuso yo Engedzeaho.
- (11) U shumiswa ha Thuṭhuwedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muvhuso yo Engedzeaho a i nga fhasi ha ndugiselelo dza zwipiḍa 27, 28 na 29 dza wonoyu Mulayo. 50

Tshipiḍa 8

Mafhungo a angaredzaho a tshimbizana ha na Mikovho ya Mbekanyo 4, 5, 6, 7 kana 8

U phaḍaladzwa ha magavhelo na mafhungo o mutheo 55

24. (1) Mufaragwama wa Muvhuso u fanela uri musi a sa athu fhela maḍuvha a 14 musi hoyu Mulayo wo no thoma u shuma, a gandise kha *Gazethe*—

- (a) mikovho i newaho masipala muṅwe na muṅwe ya mikovho ya Mbekanyo 4 na 6;

- (b) mikovho yo sumbedzwaho masipala muñwe na muñwe, u ya nga mukovho wa Mbekanyo 7;
- (c) mikovho i anganyelwaho ya madzingu, mihasho ya muvhuso na mimasipala, khathihhi na zwipikwa zwazwo zwa kushumele, u tshimbizana na magavhelo a Mbekanyo 8; na 5
- (d) Mutheo wa mukovho muñwe na muñwe wa Mbekanyo 4, 5, 6, 7 kana 8.
- (2) Mufaragwama wa Muvhuso u fanela u gandisa kha *Gazethe*—
- (a) u vusuluswa na u khwathiswa ha magavhelo kana mafhungo a mutheo a phadaladzwaho u ya nga tshipiḁa tshituḁu (1) ho khwathiswaho nga gwama ḁi dzudzanyaho; 10
- (b) mukovho naho u ufhio une wa tendelwa nga gwama ḁo shandukiswaho u tshimbizana na Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama;
- (c) arali ha khakhululwa kana ha vusuluswa mikovho kana mutheo naho u ufhio wo phadaladzwaho u ya nga zwiimo zwa tshipiḁa tshituḁu (1) u itela u shandula gavhelo ḁa Mbekanyo 7 ḁa vha gavhelo ḁa Mbekanyo 6 u ya nga zwiimo zwa tshipiḁa 30; 15
- (d) u shandulwa ha magavhelo kha Mufaragwama wa Muvhuso u tendelana na tshipiḁa 29 kana muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u tendelana na zwiimo zwa tshipiḁa 23(7);
- (e) mikovho naho i afhio yo vusuluswaho u tendelana na Magwama a Mbekanyo; 20
- (f) mikovho yo vusuluwaho ine ya tou anganyelwa, zwipikwa zwa kushumele zwa Thuthuwedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muvhuso yo Engedzeaho u ya nga zwiimo zwa tshipiḁa 23(10).
- (3) Mufaragwama wa Muvhuso musi o no amba kana u humbela nga luñwalo muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka, a nga kha ḁi vusulusa kana u khakhulula mafhungo a mutheo o gandiswaho u ya nga tshipiḁa tshituḁu (1) kana (2), u itela u khakhulula ho khakheaho kana ho ḁahelaho. 25
- (4) U khakhulula gavhelo, u vusulusa, u engedza kana u dovha u ḁea gavhelo zwi itea musi ho no gandiswa kha *Gazethe*.

Mafhungo a mutheo a mukovho wa Mbekanyo 4

30

25. Mafhungo a mutheo a mukovho wa Mbekanyo 4 a fanela u itelwa u tikedza u vhiga mbekanyamushumo dzo itwaho kana mishumo yo badelwaho nga vhuḁalo kana tshipiḁa nga magavhelo.

U shumisa tshelede u ya nga ndivho na u tendelana na zwiimo

26. (1) Hu sa londwi naho tshi tshini tshine tsha lwa na zwi re mulayoni mukovho u re kha Mbekanyo 4, 5, 6, 7 kana 8 u nga shumiselwa ndivho yo ḁwalwaho kha Mbekanyo i kwamaho eneo mafhungo u tendelana na mafhungo a mutheo u ya nga tshipiḁa 24. 35
- (2) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka a nga kha ḁi sa rumela mukovho naho u ufhio wa Mbekanyo 5 kana 6 kana tshipiḁa tsha wonowo mukovho kha naho e nnyi u itela mushumo wo dzudzanywaho u ya nga wonowo mukovho, nga nḁa ha musi— 40
- (a) mbadelo yo tendelwaho nga gwama ḁa dzingu kana masipala u pfukisaho masheleni a muvhuso kana mafhungo a mutheo u ya nga tshipiḁa 24;
- (b) mbadelo ya tshumelo dze dza itwa kana thundu dze dza ḁanganedzwa, he tshumelo dza itwa kana thundu dza waniwa u ya nga maitete a u wana thundu nga thendelo kana maitete a u wana thundu a ḁeneḁo dzingu kana masipala zwe zwa itwa ho waniwa thendelo yo teaho ya mbadelo; kana 45
- (c) arali ha vha na mbadelo hu tshee nga phanḁa kana mbadelo ine ya sa tshimbizane na gwama ḁa dzingu kana masipala u itaho dzimbadelo—
- (i) muofisiri a itaho dzimbadelo o khwathisedza Vhupo ha Gwama ha Muvhuso uri mbadelo yo itwaho a si ndingedzo ya u gonyisa tshelede dzi shumiswaho na uri hu na zwiitisi zwavhuḁi zwa u badela hu tshee nga phanḁa; nahone 50
- (ii) Vhupo ha Gwama ha Muvhuso ho tendela u badela hu tshee nga phanḁa. 55

U thivhela Mukovho

27. (1) U ya nga tshipiḁa tshiḁuku (2) na (3), muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka a nga kha ḁi thivhela mbadelo dza gavhelo la Mbekanyo 4, 5 kana 6 kana tshipiḁa naho tshi tshifhio tsha leneḁo gavhelo tshifhinga tshi sa fhiriho maḁuvha a 30, arali— 5

- (a) dzingu kana masipala zwi sa tendelani na ndugiselelo dza hoyu Mulayo, kana zwiimo zwine khazwo gavhelo, samusi lo ambiwa kha mafhungo a mutheo, lo sendamela kha;
- (b) magavhelo o paḁaho kana a yaho nga zwiimo o tendelwaho nga vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso u tendelana na tshipiḁa 28 ho ngo shumiswa; 10 kana
- (c) tshelede yo shumiswaho kha u ita mbadelo dzo fhiraho vhukati ha ḁwaha wa zwa Gwama i sumbedza u sa shumiswa zwavhuḁi ha tshelede, hune ha si vhe na thaluso i pfalaho.

(2) Hu sa londwi tshipiḁa tshiḁuku (1), Mukovhe wa Tshelede wa Mveledziso na Gudedzi la Zwa Mutakalo na Mukovhe wa Tshelede wa Tshumelo dza Pfunzo dza Muvhuso i nga kha ḁi sa thivhelwa u ya nga hetshi tshipiḁa. 15

(3) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fanela uri nga maḁuvha a sumbe a mushumo, kana tshenetsho tshifhinga tshipfufhi samusi zwi tshi nga tendelwa nga Mufaragwama ha Muvhuso, musi hu sa athu u thivhelwa gavhelo u ya nga tshipiḁa tshiḁuku (1)— 20

- (a) a ḁee muofisiri a fanelaho a itaho dzimbadelo—
 - (i) ndivhadzo yo ḁwaliwaho ya u ḁoḁa hawe u thivhela gavhelo; na
 - (ii) tshibuli tsha u ḁisa vhuimeleli ho ḁwalwaho, nga eneo maḁuvha a sumbe kana tshenetsho tshifhinga tshipfufhi samusi zwo tendelwa nga Vhufaragwama ha Muvhuso, malugana na uri ndi ngani gavhelo li sa nga thivhelwi; nahone 25
- (b) a ḁivhadze vhupo ha dzingu ho teaho na vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso, nahone u tendelana na Mukovhe wa Tshelede wa Zwiimiswa zwa Masipala, na muhasho wa muvhuso u re na vhuḁifhinduleli ha u ḁiimisela ha muvhusowapo u thivhela gavhelo. 30

(4) Ndivhadzo yo ambiwaho kha tshipiḁa tshiḁuku (3) i fanela u katela na tshiitisi tsha u thivhela gavhelo na uri li ḁo thivhelwa u swika lini.

(5) (a) Musi muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka a tshi thivhela gavhelo u ya nga tshipiḁa tshiḁuku (1), Vhupo ha Gwama ha Muvhuso vhu nga laedza kana u tendela khumbelo i bvaho kha onoyo muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka uri a thivhele gavhelo tshifhinga tshi sa fhiri maḁuvha a 30, fhedzi hu si fhirwe maḁuvha a 120, arali honoho u thivhelwa hu tshi ḁo— 35

- (i) ita uri zwi tendelane na hoyu Mulayo kana zwiimo zwine magavhelo a thewa khazwo; kana 40
- (ii) u fhungudza thaidzo ya u shumisa tshelede yo paḁaho.

(b) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fanela uri, musi a tshi humbela u thivhela gavhelo u ya nga hetshi tshipiḁa tshiḁuku, a sumbedze vhuḁanzi ha u tendelana na tshipiḁa tshiḁuku (3) na vhaimeleli vha bvaho kha muofisiri a ḁanganedzaho, u ya kha Vhufaragwama ha Muvhuso. 45

(c) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fana u dovha a tendelana na tshipiḁa tshiḁuku (3) musi vha wa Gwama la Muvhuso vha tshi laedza na u tendela khumbelo yo itwaho u ya nga phara (a).

U Imiswa ha Mukovho

28. (1) Hu sa londwi tshipiḁa 27, Vhupo ha Gwama ha Muvhuso vhu tshi shumisa luvhonela kana nga khumbelo ya muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka vhu nga imisa gavhelo la— 50

- (a) Mbekanyo 4, 5 kana 6 lo ambiwaho kha tshipiḁa 27(1), li yaho kha dzingu kana masipala zwi tshi itwa nga u futelela u sa tikedza ndugiselelo dza hoyu Mulayo, kana zwiimo zwa gavhelo, samusi zwo sumbedzwa nga mafhungo a mutheo, zwi tendelana na; kana— 55
 - (i) ndugiselelo dza wonoyu mulayo;
 - (ii) vhuimo vhune khaho gavhelo, samusi lo itwa kha mafhungo a mutheo, vhu nga fhasi ha zwiimo; kana

- (b) gavhelo la Mbekanyo 4, 5 kana 6 lo ambiwaho kha tshipiḁa 27(1) arali vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha tshi humbula uri dzingu kana masipala u ḁo shumisa tshelede ḁhukhu kha mbekanyamushumo kana gavhelo kha ḁwaha wa zwa Gwama.
- (2) Vhupo ha Gwama ha Muvhuso vhu fanela uri musi vhu tshi imisa gavhelo u ya 5
nga hetshi tshipiḁa—
- (a) vhu fanela u tendelana na tshipiḁa 27(3)(a), nahone u ya nga masipala na nga u ya nga tshipiḁa 38 tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Masipala; nahone
- (b) vhu ḁivhadze dzingu lo teaho la Vhupo ha Gwama nga ha u ḁiimisela u imisa 10
gavhelo.
- (3) U imiswa naho hu hufhio ha gavhelo ho ambiwaho kha tshipiḁa tshiḁuku (1) hu tshi shumisa memorandamu u ḁalusaho, hu ḁwaliwe kha *Gazette* ya Vhupo ha Gwama ha Muvhuso.
- (4) (a) Minisiḁa a nga kha ḁi ḁivhadza kha *Gazette*, a tenda uri gavhelo kana tshipiḁa 15
naho tshi tshifhio tsha ḁeneḁo gavhelo li imiswe u ya nga tshipiḁa tshiḁuku (1), li shumiswe u itela u lifha tshinyalelo dza dzingu na dza masipala dze dza ḁivhofha uri dzi ḁo dzi lifha.
- (b) U shumiswa ha Gwama dzo ambiwaho kha hetshi tshipiḁa tshiḁuku (ndi u vhila ho 20
livhaho Gwama la Muvhuso la Mbuelo).

U dovha u ita gavhelo nga murahu ha u imisa gavhelo

29. (1) (a) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vhu nga kha ḁi ri musi ho imisa gavhelo u ya nga tshipiḁa 28, vha nga ri nga murahu musi vho no amba na muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka, vha phetha uri tshipiḁa kana gavhelo line la sa ḁo shumiswa li dovhe li avhelwe masipala muthihi kana yo engedzeaho kana mimasipala 25
u ya nga zwiimo zwine gavhelo la ḁo shumiswa khazwo kha ḁwaha wa zwa Gwama kana ḁwaha u tevhelaho wa zwa zwitshelade.
- (b) U avhelwa ha tshipiḁa kana gavhelo lo fhelelaho u ya nga zwiimo zwe gavhelo la itwa khazwo li ḁo shumiswa kha ḁwaha wa zwa Gwama wo ambiwaho kha phara (a), li fanela u dzhiwa sa gavhelo lo paḁaho lo tendelwaho nga Vhufaragwama ha Muvhuso 30
u ya nga tshipiḁa 31(2)(a).
- (2) (a) Hu sa londwi tshipiḁa tshiḁuku (1), vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga di ri musi vha tshi dzhenelela Mulayotewa, kana tshipiḁa tsha vhu-150 tsha Mulayo wa kha Thogomelo ya Tshelede dza Masipala, kha zwenezwo zwiimo u ya nga ḁila ine vha phetha ngaho, vha nga vhea mulayo— 35
- (i) tendelana na tshipiḁa 100 tsha Mulayo tewa, muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u shumisa gavhelo lo imiswaho u ya nga tshipiḁa 28 hu tshi itelwa dzingu li kwameaho;
- (ii) u ya nga tshipiḁa 139 tsha Mulayotewa, dzingu li langaho u shumisa gavhelo lo imiswaho u ya nga tshipiḁa 28 hu tshi itelwa masipala a kwameaho; kana 40
- (iii) u tendelana na tshipiḁa 150 tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Masipala, muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka o fanelaho u fanela u shumisa gavhelo lo imiswaho u ya nga zwiimo zwa tshipiḁa 28 a tshi itela masipala wo fanelaho.
- (b) Gavhelo lo shumiswaho nga muofisiri a itaho mbadelo kana dzingu li langaho lo 45
ambiwaho kha phara (a), li fanela uri musi li tshi itela hoyu Mulayo, li dzhiwe sa gavhelo la Mbekanyo 7 u bva nga ḁuvha le ha vhewa wonoyu mulayo.

U shandulwa ha mukovho wa Mbekanyo 7 la vha gavhelo la Mbekanyo 6

30. (1) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso, nga dzavho kana vho tou humbelwa na muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka, vha nga shandula gavhelo la Mbekanyo 7 50
la vha la Mbekanyo 6, arali vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha tshi vhona uri eneo mavhonele a ḁo ita uri hu sa shumiswe tshelede ḁhukhu kha lenelo gavhelo.
- (2) Tshanduko ye ya ambiwa kha tshipiḁa tshiḁuku (1) i ḁo thoma u shuma nga ḁuvha la u phaḁaladzwa ho bulwaho kha tshipiḁa 24(2)(c).
- (3) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha fanela u ḁivhadza muofisiri mupfukisi 55
wa masheleni a lushaka na masipala muḁwe na muḁwe u kwameaho arali hu na dzitshanduko.

Magavhelo a songo shumiswaho

31. (1) Hu sa londwi ndugiselelo dzo itwaho nga Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Muvhuso kana Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Masipala malugana na u paḁa ha magavhelo, magavhelo a itwaho u ya nga zwiimo, nga nnḁa ha Gavhelo la Gautrain Rapid Rail Link na Thuthuwedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muvhuso yo Engedzeaho, ndi uri li songo shumiswaho magumoni a ḁwaha wa zwa Gwama li vhu-elela kha Gwama la Mbuelo la Muvhuso, nga nnḁa ha musi muofisiri a ḁanganedzaho mbadelo a tshi nga sumbedza lu fushaho Vhufaragwama ha Muvhuso uri magavhelo a songo shumiswaho a ḁo shumiselwa mishumo i re hone. 5

(2) Vha zwa vhufaragwama ha Muvhuso u ya nga khumbelo ya muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka, vha zwa vhufaragwama ha dzingu kana masipala vha nga kha ḁi tendela— 10

(a) musi gavhelo paḁaho li tshi bva kha gavhelo li yaho nga zwiimo kha ḁwaha wa zwa Gwama u tevhelaho; nahone

(b) u shumiswa ha tshipiḁa tsha gavhelo u ya nga zwiimo kha mishumo i tshimbizana na ndivho ya leḁeḁo gavhelo, hune dzingu kana masipala zwa anganyela u shumiseswa ha tshelede hu sa iledzi kha gwama la vho. 15

Magavhelo a zwiimiswa zwa vhathu zwa nzudzanyo dza tshumelo kana mishumo ya masipala

32. A huna tshiimiswa tsha muvhuso, nga nnḁa ha *Eskom Holdings Limited* u ya nga mbadelo dzo ḁanganedzwaho kha Muhasho wa Dziminerali na Zwivhaswa na komiti dza zwa maḁi u ya nga gwama lo ḁanganedzwaho u bva kha Muhasho wa Zwa Maḁi na Madaka hu tshi shumiswa gavhelo la Mbekanyo 7, tshine tsha nga ḁanganedza mbadelo ḁa u itela mishumo ya masipala i itelwaho masipala nga muraḁo wa muvhuso a tshi shumisa masipala u re na vhuḁifhinduleli ha wonoyo mushumo, nga nnḁa ha musi vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha tshi tendelana nazwo nge vha vhona mimasipala dzi na vhukoni vhuḁuku. 20 25

Tshipia 9**Maḁwe magavhelo****Khadzimo ya zwa Gwama ya Gautrain Rapid Rail Link 30**

33. (1) Tshelede i itaho rannda dza bilioni dza 4.2 yo kovhelwa Dzingu la Gauteng u itela Mushumo wa Gautrain Rapid Rail Link, u ya nga thendelano ya khadzimo ya Gwama yo itwaho nga Minisiḁa wa zwa Gwama na Murangaphanḁa wa Dzingu la Gauteng na uri leḁeḁo Dzingu li ḁo bvela phanḁa u tendelana na yeneyo thendelano ya khadzimo ya tshelede. 35

(2) Thendelano ya khadzimo ya tshelede yo bulwaho kha tshipiḁa tshiḁuku (1) i nga fhasi ha ndugiselelo dza hoyu Mulayo, nahone u sa tshimbizana nawo naho hu hufhio nga Dzingu la Gauteng na ḁoḁea dza thendelano dza khadzimo ya Gwama zwi ḁo vha u sa fulufhedzea nga zwa Gwama u ya nga zwiimo zwa tshipiḁa 48 zwa hoyu Mulayo.

NDIMA 4 40**MISHUMO I TSHIMBIZANAHO NA MAGAVHELO OḁHE****Mbekanyo ya u badela**

34. (1) (a) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha phetha uri mbekanyo ya u badela ya dzingu li itaho mbadelo dzo linganyiselwaho dza gavhelo, musi ho no dzudzanywa na muhasho wa zwa Vhufaragwama ha dzingu. 45

(b) Musi vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha tshi phetha mbekanyo ya u badela, vha fanela u humbulela tshelede ye dzingu la ḁiimiselela u i shumisa ḁwedzi muḁwe na muḁwe, nahone hu fhungudzwe vhulingananga na tshinyalelo dza muvhuso na dzingu.

(c) Nga nnḁa ha phara (a), vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga badela dzingu hu tsee nga phanḁa u tendelana na gavhelo la lo lo linganyiselwaho kana tshipiḁa tsha lo, li sa athu u swika uri li kovhiwe u ya nga mbekanyo ya u badela, vhu tshi itela ndivho dza u langa Gwama malugana na zwiimiswa zwa bannga ya akhaunthu 50

ya muvhuso, kana musi hu tshi shumiswa tshipiḁa 100 tsha Mulayotewa, u tshi shuma u ya nga zwiimo zwe wa zwi phetha.

(d) Mbadelo hu tshee nga phanḁa, dzine dza ḁo ḁodea u ya nga mbekanyo ya u badela u ya nga phara (c) dzi fanela u litshwa.

(2) (a) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha pheta mbekanyo ya u badela gavhelo lo linganyiselwaho la masipala, musi vho no amba na muofisiri wa zwa mbalelano wa muhasho wa muvhuso u re na vhuḁifhinduleli kha muvhusowapo. 5

(b) Nga nḁa ha phara (a), vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso musi vho no amba na muofisiri wa zwa mbalelano wa muhasho wa muvhuso une wa vha na vhuḁifhinduleli kha muvhusowapo, vha tshi itela u langa zwa Gwama kha masipala kana musi hu tshi vha na u dzhenelela u ya nga tshipiḁa 139 tsha Mulayotewa, kana tshipiḁa 150 tsha Mulayo wa u Thogomela zwa Gwama ya Masipala, u ya nga zwenezwo zwiimo vha nga kha ḁitendela kana vha livhisa uri mukovhe wo linganyiselwaho kana tshipiḁa tshawo, u sa athu lugelaho u badelwa u ya nga mbekanyo ya u badela, u fhiriselwe kha muḁwe masipala. 15

(c) U badela hu tshee nga phanḁa naho hu afho u ya nga phara (b) hu fanela u itwa hu sa athu u itwa mbadelo dza masipala, dzine dza ḁo itwa u ya nga mbekanyo ya u badela.

(3) (a) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha fanela u tendela mbekanyo dza u badela magavhelo dza Mbekanyo 4, 5, 6 kana 8 e a ḁewa dzingu kana masipala.

(b) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka wa gavhelo la Mbekanyo 4, 5, 6 kana 8, u fanela u ḁisa mbekanyo ya u badela kha vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso u itela u wana thendelo nga phanḁa ha la 14 Lambamai, 2009. 20

(c) Musi a sa athu isa mbekanyo ya u badela u ya nga phara (b) muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fanela—

(i) u tendelana na gavhelo la Mbekanyo 4, a ambe na muofisiri o teaho a tḁanganedzaho mbadelo; 25

(ii) u tendelana na gavhelo la *Gautrain Rapid Rail Link*, a ite vhungoho ha uri mbekanyo ya u badela—

(aa) i a tendelana na maḁuvha o sumbedzwaho a u badela khamphani ya muthu nga eḁhe u ya nga thendelano ye ya itwa vhukati ha khamphani dza muvhuso na dza muthu nga eḁhe wo vhoḁhiwaho nga masipala u kwameaho u ya nga milayo yo ḁwalwaho nga fhasi ha Mulayo wa Vhulanguli wa Zwa Gwama dza Muvhuso; nahone 30

(bb) i sumbedza tshipiḁa tsha mbadelo ine ya khou ḁodea nga fhasi ha thendelano yo ambiwaho kha phara tḁhukhu (aa) i badelwaho nga gavhelo; nahone 35

(iii) u tendelana na gavhelo la Mbekanyo 5 kana 6, a ambe na dzingu kana masipala wo teaho.

(4) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka wa gavhelo la Mbekanyo 4, 5, kana 6 u fanela u nea muofisiri a tḁanganedzaho mbadelo kopi ya mbekanyo ya u badela yo tendelwaho musi hu sa athu itwa mbadelo ya u thoma u tendelana na zwe zwa dzudzanywa. 40

U vusuluswa ha mbekanyo ya u badela

35. (1) U ya nga tshipiḁa tshiḁuku (2), muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka wa gavhelo la Mbekanyo 4, 5 kana 6, u fanela uri hu sa athu fhela maḁuvha a sumbe a u imisa gavhelo u ya nga tshipiḁa 25 kana 26, a lugise mbekanyo ya u badela nga nḁhani ha u thivhela kana u imiswa ha gavhelo u ya nga hoyu Mulayo nahone a rumele mbekanyo ya u badela yo lugiswaho kha Vhufaragwama ha Muvhuso, musi a sa athu ita mbadelo naho dzi dzifhio. 45

(2) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha tshi itela u koloda khwiḁe na u langa tshelede khwiḁe, kana u sedzana na u sa shumiswa zwavhuḁi ha tshelede, u shumisa tshelede nga u ongolowa kana u tḁavhanyesa u shumisa tshelede, vha nga kha ḁi shandula mbekanyo ya u badela gavhelo lo ḁwalwaho kha Mbekanyo 2, 3, 4, 5 kana 6 vha tshi ḁivhadza— 50

(a) muofisiri wa zwa mbalelano dza vhufaragwama ha dzingu, kha sia la gavhelo la dzingu; na 55

(b) muofisiri wa zwa mbalelano dza muhasho wa muvhuso u re na vhuḁifhinduleli kha muvhusowapo, kha sia la gavhelo la muvhusowapo.

(3) Mbekanyo ya u badela u itela u lugisa u ya nga tshipiḁa tshiḁuku (1) kana (2) tshi fanela u itwa u tendelana na— 60

- (a) madzingu na mimasipala zwa ñiimisela u shumisisa zwone tshelede ñwedzi muñwe na muñwe;
- (b) mbuelo nga nnða ha madzingu kana mimasipala; na
- (c) u fhungudza khombo na zwikolodo zwa tshumelo u itela masia mararu oñhe a muvhuso.

(4) U dzudzanya ha mbekanyo ya u badela u ya nga tshipiða tshiñuku (2) hu fhira u dzudzanya naho hu hufhio ho itwaho u ya nga tshipiða tshiñuku (1).

(5) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fanela uri nga u ñavhanya a ñivhadze muofisiri a ñangedzaho mbadelo u dzudzanywa ho itwaho kha mbekanyo ya u badela u tendelana na tshipiða tshiñuku (1) kana (2).

Mbadelo dzo khakheaho

36. (1) Nga nnða ha naho tshi tshini tshi siho mulayoni naho u ufhio, u ita mbadelo ha gavhelo lo khakheaho ña dzingu, masipala kana tshiimiswa tsha muvhuso ñi dzhiwa sa ñi songo rumelwaho ñeneño dzingu, masipala kana tshiimiswa tsha muvhuso.

(2) U badelwa ho dzudzanywaho kha tshipiða tshiñuku (1) hu dzhiululwa nga u ñavhanya nga muofisiri wa muvhuso o itaho yeneyo mbadelo.

(3) Nga nnða ha tshipiða tshiñuku (2), vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga kha ñi amba uri u vusuluswa ho bulwaho kha tshipiða tshiñuku (2) hu nga kha ñi kwamiwa nga u thoma musi zwi tshi ña kha mbadelo dza dzingu, masipala kana muvhuso, dzine dza nga kha ñi ñoñea u tendelana na mbekayo ya mbadelo.

Magavhelo a siho kha mbekanyo

37. (1) Gavhelo, nga nnða ha—

- (a) u dovha hafhu u ita gavhelo ho bulwaho kha zwipiða 23(7) kana 29;
- (b) gavhelo ño vusuluswaho malugana na mukovhe wa Mbekanyo 7 kana 8; kana
- (c) Khadzimo ya Gwama ya *Gautrain Rapid Rail Link* yo bulwaho kha tshipiða 33;
- (d) i songo bulwaho kha mbekanyo dzo bulwaho kha zwipiða 7 na 8, i nga itwa u tendelana na zwiimo zwa tshipiða 6(3).

(2) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha fanela u ñivhadza kha *Gazette* magavhelo na mafhungo a mutheo a eneo magavhelo, hu sa athu itwa dziñwe mbadelo kha dzingu kana masipala.

U ñewa thendelo ya u shumisa tshelede

38. (1) Hu sa londwi naho tshi tshini tsho fhambanaho na zwo ñwalwaho kha mulayo naho u ufhio, u ñanganyiswa ha tshelede nnzhi ñe ya sa ño lindela uri hu bviswe dziñwe tshelede tshifhingani tshi ñaho, hu sa khakhelwi vhukuma madzangalelo a vhatu—

- (a) u ya nga tshipiða 16 tsha Mulayo wa Vhulanguli ha zwa Gwama dza Muvhuso, Minisita a nga kha ñi ita gavhelo ña dzingu kana ña masipala u bva kha Gwama ña Mbuelo ya Muvhuso; nahone
- (b) MEC wa zwa Gwama a tshi tendelana na tshipiða 25 tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Mashelesia Muvhuso a nga kha ñi ita gavhelo ña masipala u bva kha Gwama ña Mbuelo ya Muvhuso; nahone a Muvhuso

(2) Vha zwa vhufaragwama vho teaho vha fanela u phañaladza kha *Gazette* magavhelo naho e afhio na zwiimo zwe ha itwa eneo magavhelo khazwo, arali zwi hone.

(3) U tendelana na zwo ñwalwaho kha tshipiða tshiñuku (1), nahone hu sa londwi ndugiselelo naho dzi dzifhio dzi re kha mulayo naho u ufhio, Minisita a nga kha dzi ñangedza tshelede yo fanelaho u katelwa kha tshandulo ya gwama u ya nga zwiimo zwa tshipiða 30(2) zwa Mulayo wa Vhulanguli ha zwa Gwama hu sa thu ñiswa ñeneño gwama ñi re na tshanduko.

(4) Tshelede yo tendelwaho u ya nga zwiimo zwa tshipiða tshiñuku (3)—

- (a) a yo ngo tea u fhira tshelede yoñhe yo vhetshelwaho thungo u itela vhuimo ha shishi kha gwama ña muvhuso ña ñwaha muñwe na muñwe wa zwa Gwama u itela wonoyo ñwaha;
- (b) ndi mulifho wo livhaho wa Gwama ña Muvhuso ña Mbuelo; nahone
- (c) i fanela u katelwa kha gwama ña muvhuso ñi re na dzitshanduko kana kha miñwe milayo yo ñwalwaho kha Buthano ña Lushaka u itela ñwaha wa Muvhalelano une tshelede ya hone ya ñoñea thendelo.

(5) Thendelo i bvaho ha Minisiṭa malugana na tshelede ine ya tea u lifha yo no ḍivhadzwaho nga Minisiṭa musi hu tshi ḥwalwa mugaganyagwana ḷa ḥwaha muḥwe na muḥwe, i nga itwa uri i ye nga zwiimo.

(6) U shumiswa ha hetshi tshipiḍa hu nga kha ḍi langulwa nga mulayo kana pfunzo ya zwa Gwama.

5

U dovha u khaukanya masakha a madzingu na masipala

39. (1) (a) Hu sa londwi ndugiselelo naho dzi dzifhio dzo fhambanaho dzi re kha mulayo dzine dza dovha u khaukanya masakha a madzingu na u sedza mafhungo a fanaho na eneo, dzingu (ḷine ḷa khou nea ḷinwe dzingu) ḷine fhethu ḷa khou shandulwa nga u dovha u khaukanya masakha a madzingu, ḷi fanela u bvela phanḍa u shumisa magavhelo aḷo a ḥwaha wa zwa Gwama wa 2009/10 u tendelana na wonoyu Mulayo, zwi tshi tou nga a ḷo ngo iswa kha ḷinwe dzingu (dzingu ḷine ḷa khou wana ḷinwe), nga nnḍa ha musi eneo madzingu o ita thendelano ine ya khwaḥisedza uri dzingu ḷine ḷa khou shandulwa ḷi sa kwamee nga ndila i si yavhuḍi.

10

(b) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka wa gavhelo ḷo itwaho u ya nga zwiimo zwa wonoyu Mulayo na vha zwa vhufaragwama vha dzingu ḷine ḷa khou wana ḷinwe dzingu vha fanela u ḥhogomela uri dzingu ḷine ḷa khou ḥea ḷinwe dzingu ḷi tshimbizana na phara (a).

15

(c) Vha zwa gwama ḷa dzingu ḷine ḷa khou ḥea ḷinwe vha fanela uri musi vho humbelwa nga muofisiri a itaho mbadelo kana nga vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha tshimbizane na phara (a).

20

(2) (a) Ndugiselelo dza zwipiḍa 27 na 28, khathihi na tshandulo dzo teaho, dzi shuma hune dzingu ḷine ḷa khou ḥea ḷinwe dzingu ḷa kundwa u tshimbizana na tshipiḍa tshifuku (1)(a) kana (c) u tendelana na zwiimo zwa gavhelo ḷa Mbekanyo 4, 5 kana 6.

(b) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso, musi vho no ambedzana na muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka vha nga kha ḍi vhona uri tshipiḍa tsha gavhelo tshi ḥewe dzingu ḷine ḷa khou wana ḷinwe dzingu, u ya nga phara (a).

25

(3) Musi dzingu ḷine khou ḥea ḷinwe ḷi tshi kundwa u tshimbizana na tshipiḍa tshifuku (1)(a) kana (c), musi ḷo no tshimbizana na ndugiselelo dza tshipiḍa 216(3) dza Mulayotewa, Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga kha ḍi ḥea ḷinwe dzingu ḷi ḥanganedzaho ḷinwe tshipiḍa tsha gavhelo ḷo linganyiselwaho ḷa ḷeḷeḷo dzingu u ya nga tshipiḍa 4.

30

(4) (a) Magavhelo o ambiwaho kha zwipiḍa 4(2) na 7(2) a nga kha ḍi shandulwa musi mulayo u tshi dovha wa khethekanya masakha a madzingu.

(b) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka wa gavhelo ḷa Mbekanyo 4, 5 kana 6, hu sa thu swika ḷa 15 Khubvumedzi 2009, u fanela u ḍivhadza vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso nga ha tshanduko naho dzi dzifhio dza magavhelo o bulwaho kha tshipiḍa 7(2) dzine dza fanela u bvela kha Mulayo wa Khethekanyo wa Mbuelo wa ḥwaha wa zwa Muvhalelano u tevhelaho.

35

(5) (a) Muvhuso wa khethekanyo C (masipala une wa khou ḥea muḥwe) une fhethu kana masipala wa khethekanyo B wa vha nga fhasi ha mulayo une wa khaukanya masakha a masipala na u tandulula mafhungo o raloho, u fanela u bvela phanḍa u shumisa magavhelo aḷo a ḥwaha wa zwa Gwama wa 2009/10 u tendelana na wonoyu Mulayo heneffo fhethu kana masipala wa khethekanyo C (masipala une wa khou wana muḥwe), nga nnḍa ha musi dzenedzo masipala dzo ita thendelano ine ya khwaḥisedza uri masipala ine ya khou shandulwa i songo kwamea nga ndila i si ya vhuḍi.

40

(b) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka a re na gavhelo ḷo itwaho u ya nga zwiimo zwa wonoyu Mulayo na masipala u ḥanganedzaho mbadelo vha fanela u ḥolisisa uri masipala une wa khou wana muḥwe u tshimbizana na phara (a).

45

(c) Masipala une wa khou ḥea muḥwe u fanela u tshimbizana na phara (a), samusi zwo humbelwa nga muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka, masipala u ḥanganedzaho kana Vhufaragwama ha Muvhuso.

50

(6) (a) Ndugiselelo dza zwipiḍa 27 na 28, na tshanduko dza hone dzo teaho, dzi shuma musi masipala u ḥeaho muḥwe u tshi kundwa u tshimbizana na tshipiḍa tshifuku (5)(a) kana (c) u tendelana na gavhelo ḷa Mbekanyo 4, 6 kana 7.

55

(b) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso musi vho no ambedzana na muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka, vha nga kha ḍi tsha uri tshipiḍa tsha gavhelo tshi ḥewe masipala u ḥanganedzaho muḥwe, musi u tshi katudza gavhelo u ya nga zwiimo zwa phara (a).

(7) Musi masipala a neaho muḥwe a tshi kundwa u tshimbizana na tshipiḍa tshifuku (5), vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga kha ḍi ḥea vhaḥwe tshipiḍa tsho

60

linganyiselwaho tsha masipala u țanganedzaho muñwe tsha mukovho wa masipala tsho bulwaho kha tshipiđa 5(a) kana (c).

(8) (a) Magavhelo o bulwaho kha zwipiđa 5(2) na 8(2) a nga shandulwa musu hu tshi vhwewa mulayo wa u khaukanya masakha a mimasipala.

(b) Hu sa athu swika ła 15 Khubvumedzi, 2009, Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka dza gavhelo ła Mbekanyo 4, 6 kana 7, u fanela u ñivhadza vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso nga ha tshanduko naho dzi dzifhio dza magavhelo o bulwaho kha tshipiđa 8(2) dzine dza fanela u bvelela kha Mulayo wa Khethekanyo ya Gwama wa ñwaha zwa Gwama u tevhelaho.

Ndugiselelo dza ñwaha wa Muvhalelano u tevhelaho na ñwaha wa zwa Gwama wa 2011/12

40. (1) (a) Muofisiri a țanganedzaho mbadelo wa Mikovhe ya Tshelede ya Zwiimiswa zwa Madzingu u fanela uri hu sa athu swika ła 30 Fulwi 2009, a ñise nzudzanyo yo dodombedzwaho ya tshiimiswa nga kuñwalele kwo phethwaho nga Vhufaragwama ha Muvhuso, a i ñee vha zwa vhufaragwama ha dzingu.

(b) Nzudzanyo dza tshiimiswa dzi fanela u sumbedza mishumo mihulwane ine ya ño badelwa nga magavhelo a ñwaha u tevhelaho wa zwa Gwama na ñwaha wa zwa Gwama wa 2010/11 samusi zwo ambiwa kha Kholomu B ya Mbekanyo 4.

(c) Vha zwa Vhufaragwama ha dzingu vha fanela—

(i) u vusulusa nzudzanyo dza tshiimiswa u itela vhaofisiri vhoțhe vha țanganedzaho mbadelo, naho vha tshi fanela u sedza vhuhulwane ha dzenedzo nzudzanyo uri dzi tendelana na Nzudzanyo ya Mveledziso yo Tanganelanaho ya masipala muñwe na muñwe a kwameaho, nahone hu diswe nzudzanyo dzoțhe kha Vhufaragwama ha Muvhuso nga ła 28 Thangule 2008, khathihhi na mañwalo a thendelo ya gwama;

(ii) u khwațhisa uri gwama ła tshiimiswa ła mihasho ine ya khou țanganedza gavhelo ła wonoyo mishumo na u thomiwa ha mishumo nga ñwaha u tevhelaho wa zwa Gwama na ñwaha zwa Gwama wa 2010/11, na uri gwama ła zwiimiswa ła tendelana na țhodea dza zwa Gwama dzi re hone dza yeneyo mishumo ye ya dzudzanywa ya wonoyo ñwaha; nahone

(iii) a ite vhungoho ha uri gwama ła zwiimiswa zwa mihasho i țanganedzaho mbadelo i ite ndugiselelo dzo teaho dza u shuma na u lugisa hune ha ño itwa kha tshiimiswa tshi kha ñi bvaho u fhațwa kana tsho vusuluswaho.

(2) Muofisiri a țanganedzaho mbadelo wa Mukovhe wa Tshelede wa Zwiimiswa zwa Masipala (Dzidoroboni) u fanela uri nga ła 30 Tshimedzi 2009, a ñee vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso na muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka nzudzanyo ya zwiimiswa yo dodombedzwaho yo bulwaho kha tshipiđa 15(2)(b) u itela ñwaha u tevhelaho wa ñwaha wa 2011/12.

(3) (a) Muofisiri a țanganedzaho mbadelo wa Mukovhe wa Tshelede wa Zwiimiswa u fanela u rumela pulani wa zwiimiswa yo dodombedzwaho ha muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka hu sa athu swika ła 30 Tshimedzi 2009 u itela ñwaha wa zwa Gwama u tevhelaho na ñwaha wa zwa Gwama wa 2011/12.

(b) Nzudzanyo ya tshiimiswa yo ambiwaho kha phara (a) i fanela u sumbedza eneo mafhungo nahone a ñwaliwe nga kuñwalele kwo phethwaho nga muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u tendelana na Vhufaragwama ha Muvhuso.

(4) (a) Muofisiri a țanganedzaho mbadelo dza magavhelo a Mveledziso ya Dzinnđu na ya Kudzulele Kwa Vhathu u fanela uri a tshi shumisa magavhelo a yaho nga zwiimo zwa ñwaha wa zwa Gwama na ñwaha wa zwa Gwama wa 2011/12 samusi zwo ñwaliwa kha Kholomu B ya Mbekanyo 5, nga ła 1 Tshimedzi 2009—

(i) a tendele magavhelo a madzingu na a mishumo ine ya tikedzwa nga magavhelo eneo kha ñwaha u tevhelaho wa zwa Gwama na ñwaha wa zwa Gwama wa 2010/11 kha masipala muñwe na muñwe u ñivhiwaho nga muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka o thoma a amba na Vhufaragwama ha Muvhuso; nahone

(ii) a ñee muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka—

(aa) magavhelo a madzingu o ambiwaho kha phara țhukhu (i);

(bb) mishumo ine ya khou tea u itwa u thoma yo bulwaho kha phara țhukhu (i), yo tevhokanyiswaho u ya nga Masipala une wa ño tikedzwa nga magavhelo a ñwaha u tevhelaho wa Gwama na ñwaha wa Gwama wa 2010/11; na

- (cc) nzudzanyo ya mveledziso ya dzinnḡu i sumbedzaho uri mishumo ye ha ambiwa ngayo kha phara (ii) i a shuma kha Nzudzanyo ya Mveledziso yo ṽanganelwaho nga masipala muḡwe na muḡwe;
- (b) Vhufaragwama ha Muvhuso vhu nga kha ḡi ṽalusa masipala dzo ambwaho kha phara (a)(i) arali muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka a sa athu zwi ita nga ḡa 1 ṽhangule 2009 5
- (c) Musi masipala na muofisiri a ṽanganedzaho mbadelo vha sa tendelana nga zwa gavhelo na mishumo yo ambiwaho kha tshipiḡa tshiṽuku (4)(a), muofisiri a ṽanganedzaho mbadelo u fanela u humbela muofisiri a itaho mbadelo uri a dzudzanye mafhungo. 10
- (d) Muofisiri a itaho mbadelo u fanela u dzhia vhukando hoṽhe vhu ṽodeaho u dzudzanya mafhungo nga u ṽavhanya, hu songo fhela maḡuvha a 60 musi o no ṽanganedza heyi khumbelo.
- (e) U dzudzanywa kana u shandulwa naho hu hufhio ha magavhelo o ḡivhadzwaho u ya nga tshipiḡa 43 hu fanela u ṽanganedzwa nga masipala a kwameaho, muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka na vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso hu sa athu u rumelwa magavhelo o ambiwaho kha phara (a)(ii). 15
- (5) (a) Masipala wa khethekanyo C une wa wana mukovhe wo linganyiselwaho wa gavhelo u ya nga zwiimo, kana vhuvhili hazwo, u ya nga hoyu Mulayo, u tshi shumisa magavhelo a anganyelwaho a ḡwaha u tevhelaho na ḡwaha wa 2011/12 samusi zwo ḡwalwa kha Kholomu B ya Dzimbekanyo, hu sa athu swika ḡa 1 Tshimedzi, u fanela— 20
- (i) u tendela magavhelo a madzingu na mishumo zwi tshi thuswa nga zwa Gwama ḡa magavhelo a ḡwaha u tevhelaho na ḡwaha wa Gwama wa 2011/12, masipala wa khethekanyo ya B u fhethu ha masipala wa khethekanyo C; nahone 25
- (ii) u rumela muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka—
- (aa) magavhelo a madzingu o bulwaho kha phara ṽhukhu (i); na
- (bb) mishumo ine ya fanela u itwa u thoma yo bulwaho kha phara ṽhukhu (i) yo tevhekanyiso u ya nga masipala une wa tea u thuswa nga zwa Gwama ḡa magavhelo a ḡwaha u tevhelaho kana ḡwaha wa zwa Gwama wa 2011/12. 30
- (b) Hune masipala wa khethekanyo C wa si kone u tendelana na masipala wa khethekanyo B malugana na magavhelo na mishumo yo bulwaho kha phara (a), masipala wa khethekanyo C u fanela u humbela muofisiri o teaho wa muvhuso a itaho mbadelo uri a thuse kha u ita thendelano. 35
- (c) Muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka u fanela u dzhia vhukando ho fanelaho u itela uri hu vhe na thendelano nga u ṽavhanya nga hune zwa konadzea ngaho, fhedzi hu si nga murahu ha maḡuvha a 60 musi o no wana yeneyo khumbelo.
- (d) U shandula magavhelo naho hu hufhio ho phaḡaladzwaho u ya nga zwiimo zwa tshipiḡa 43(3)(b) hu fanela u tendelanwa naho nga masipala wo teaho wa khethekanyo B, muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka na vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso, hu sa athu u kovhekanywa magavhelo samusi zwo ḡwalwa kha phara (a)(ii). 40
- (e) Arali mimasipala na masipala wa khethekanyo B dza sa kona u pfana nga mafhungo a magavhelo a madzingu na mishumo yo bulwaho kha phara (a) nga phanḡa ha ḡa 1 Tshimedzi 2009, vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga kha ḡi tshea magavhelo a madzingu nahone vha ḡee masipala eneo magavhelo a madzingu na muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka. 45
- (6) (a) Muofisiri wa muvhuso a itaho mbadelo wa gavhelo u ya nga zwiimo, a tshi shumisa magavhelo u ya nga zwiimo a anganyelwaho a ḡwaha u tevhelaho wa zwa Gwama na ḡwaha wa zwa Gwama wa 2011/12 samusi zwo bulwa kha Kholomu B ya Mbekanyo dza hoyu Mulayo, hu sa athu fhira 31 Fulwana 2009 u fanela u rumela kha vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso u itela uri zwi kone u ṽanganedzwa—
- (i) magavhelo a madzingu a dzingu ḡiḡwe na ḡiḡwe kana masipala u tendelana na magavhelo maswa u ya nga zwiimo ane a ḡo itwa ḡwaha u ḡaho wa zwa Gwama; 55
- (ii) u shandukiswa naho hu hufhio kha magavhelo a anganyelwaho a dzingu ḡiḡwe na ḡiḡwe kana masipala samusi zwo bulwa kha Kholomu B ya mbekanyo malugana na magavhelo u ya nga zwiimo a re hone; nahone
- (iii) mitheo ya magavhelo o bulwaho kha phara ṽhukhu (i) na (ii) nga kuitele kune kwa tsheiwa nga vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso. 60
- (b) U shandula naho hu hufhio ha magavhelo u ya nga zwiimo u bva kha ḡwaha wa zwa Gwama u ya nga kha ḡwaha u tevhelaho hu fanela u tendelanwa naho nga vha zwa

Vhufaragwama ha Muvhuso hu sa athu rumelwa magavhelo a madzingu na mitheo ya mafhungo yo bulwaho kha phara (a)(ii) na (iii).

(c) Arali muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka a tshi kundwa u tshimbizana na phara (a) hu sa athu swika la 31 Fulwana 2009, vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso, vha nga kha ñi tshea—

(i) magavhelo a madzingu kha phara (a)(i);

(ii) tshanduko dzi humbulelwaho naho dzi dzifhio dzo bulwaho kha phara (a)(ii); na

(iii) Mafhungo a mutheo a mikovhe ya magavhelo o bulwaho kha phara (a) (iii), nahone a rumelwe kha madzingu na masipala dzo fanelaho.

(d) (i) Magavhelo a u fhedza o tewaho kha magavhelo a madzingu o bulwaho kha phara (a)(i) na (ii) a fanela u rumelwa Vhufaragwama ha Muvhuso hu sa athu swika la 7 Nyendavhusiku 2009.

(ii) Arali muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka a kundelwa u ñisa magavhelo e a ambiwa kha phara tshukhu (i) nga la 7 Nyendavhusiku 2009, Muofisiri wa Muvhuso a nga themendela uri hu itwe gavhelo la tshifhinganyana, a tshi humbulela magavhelo a ñwaha u tevhelaho wa zwa Gwama.

(7) Vhufaragwama ha Muvhuso vhu nga ri vhu tshi itela ñwaha u tevhelaho wa Gwama, wa funza vhaofisiri vha muvhuso vha itaho mbadelo, vhaofisiri vha t_{anganedzaho} mbadelo na mimasipala uri vha ñise khaho nzudzanyo na mafhungo a magavhelo a itwaho u ya nga zwiimo samusi vhu tshi nga phetha nga zwifhinga zwo khetheaho nga phan_{da} ha u thoma ha ñwaha u tevhelaho wa zwa Gwama.

U shumiswa ha tshelede hu sa athu thoma Mulayo wa Khethekanyo ya Mbuelo, 2010

41. Nga n_{nda} ha zwipi_{da} 3(2), 7(2) na 8(2), arali Mulayo wa Khethekanyo ya Mbuelo wa ñwaha muñwe na muñwe u itela ñwaha u ñaho wa Gwama u sa athu thoma nga phan_{da} kana nga la 1 Lambamai 2010, vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga phetha uri mutengo u sa fhiri phesenthe dza 45 kha t_{hanganyelo} inwe na inwe ya gavhelo lo itwaho u ya nga zwipi_{da} 3(1), 7(1) na 8(1) i ñewe dzingu kana masipala sa u vhila ho livhaho hu bvaho kha Gwama la Mbuelo la Muvhuso.

NDIMA 5

MISHUMO YA MIMASIPALA, VHUFARAGWAMA HA MADZINGU, NA VHUFARAGWAMA HA MUVHUSO

Mishumo ya mimasipala

42. (1) (a) U tendelana na t_{ho_{de}a} dza Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Masipala, muofisiri a vhalelaho Gwama wa mimasipala, hu sa athu u swika la 14 Lambamai 2009, a ñee tshelede in_e ya ño shumiswa Vhufaragwama ha Muvhuso na masipala yo_{the} dza khethekanyo B hune masipala wa langa hone, samusi zwo sumbedzwa u ya nga tshipi_{da} 16 tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Masipala, u itela ñwaha wa zwa Gwama wa masipala wa 2009/10, na miñwaha mivhili i tevhelaho ya zwa Gwama ya masipala

(b) Gwama li fanela u sumbedza magavhelo o_{the} ane a fanela u fhiriselwa kha masipala muñwe na muñwe wa khethekanyo B u ya nga hune ha langa masipala wa Khethekanyo C nahone u ambe tshiitisi tsha u ita mbadelo vhukati ha masipala dza khethekanyo ya Bine.

(2) Masipala dzine dza khou ñekedza tshumelo, dzi sa athu thoma mushumo muhulwane naho u ufhio wa ma_{di}, mudagasi, dzibada, kana tshumelo naho i ifhio ya masipala dzi fanela uri dzi ambe na masipala dza khethekanyo B dzine ha ño itwa khadzo yeneyo mishumo, na uri ndi masipala ufhio u re na vhu_qifhinduleli ha mitengo ya u shuma na u kuvhanganya mitengo ya vhashumisi.

(3) Mimasipala dzi fanela u lwela u k_{wa}tshisedza uri a dzi dovhoololi mushumo une wa khou itwa nga masipala wa khethekanyo ya B, nahone dzi badele masipala wa khethekanyo B wo teaho une wa khou ñekedza tshumelo dza masipala, u katela na tshumelo dza mutheo, hu sa londwi uri—

(a) mimasipala dzi na maan_{da} kana mushumo u ya nga zwiimo zwa Mulayo wa Zwiimiswa zwa Masipala; na

- (b) a hu athu u itwa thendelano ya u dīsa shumelo u itela tshumelo dza masipala wa khethekanyo B u itela mimasipala.
- (4) Masipala wa khethekanyo B u songo tendelwaho u ita mushumo u tshimbidzanaho na Mulayo wa Zwiimiswa zwa Muvhuso u nga si țandavhudze tshumelo dzine wa vha nadzo zwino, arali u sa athu— 5
- (a) u ita thendelano ya u ņekedza tshumelo kha masipala dzine dza vha na thendelo ya u ita mishumo u ya nga zwiimo zwa Mulayo wa Zwiimiswa zwa Muvhuso; kana
- (b) u wana thendelo i re mulayoni ya u ita mishumo i tendelana na Mulayo wa Zwiimiswa zwa Muvhuso. 10
- (5) (a) masipala wa khethekanyo A na masipala wa khethekanyo B vha fanela u tendelana nga mbekanyo ya mbadelo malugana na magavhelo o bulwaho kha tshipiđa tshițuku (1)(b) ane a tea u fhiriselwa kha masipala wa khethekanyo B kha ņwaha wa zwa Gwama wa masipala, hu sa athu thoma ņwaha wa masipala wa zwa Gwama, nahone masipala fanela u rumela vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso mbekanyo ya ita mbadelo. 15
- (b) Mimasipala i fanela u ita mbadelo u tshimbidzana na mbekanyo ya mbadelo yo dīswaho u ya nga zwiimo zwa phara (a).
- (6) (a) Arali mimasipala ya kundwa u kovhekanya magavhelo o bulwaho kha tshipiđa tshițuku (1)(b), a swikelela thendelano samusi zwo themendelwa kha tshipiđa tshițuku (2), kana u rumela mbekanyo ya mbadelo u tshimbidzana na tshipiđa tshițuku (5), vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga kha dī lindedza kana vha imisa gavhelo naho 20
- li līfhio mimasipala nahone vha li ņea masipala dza khethekanyo B dzo fanelaho.
- (b) Ndugiselelo dza zwipiđa 27(3) na 28(3) na (4) dza hoyu Mulayo na tshipiđa 216 tsha Mulayotewa dzi shuma, na tshanduko dza hone, u lindedza na u imisa magavhelo 25
- u tendelana na phara (a).
- (c) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso musi vha tshi katudza gavhelo u ya nga tshenetshi tshipiđa, musi vho no ambedzana na muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka vha nga kha dī tšhea uri tshipiđa tsha gavhelo tshine tsha nga si shumiswe tshi 30
- kovhelwe masipala muthihi kana u fhira muthihi, zwi tshi ya nga uri lenelo gavhelo li do shumiswa naa nga wonoyo ņwaha wa zwa ņwaha wa muvhalelano kana ņwaha wa zwa Gwama u tevhelaho.
- (7) Masipala muņwe na muņwe u fanela u ita vhungoho ha uri gavhelo naho li līfhio li itwaho u ya nga zwiimo zwa wonoyu Mulayo, kana dzingu kana muņwe masipala, u songo bvelelaho kha gwama jawo samusi zwo ņwalwa u tshimbidzana na tshipiđa 16 35
- tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Masipala, li bvelele kha gwama jawo u itela uri li țanganedzwe u tshimbidzana na tshipiđa 24 tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Dzitsheledze dza Masipala.

Mishumo ya vhufaragwama ha dzingu

43. (1) Vhufaragwama ha dzingu vhu fanela u sumbedza magavhelo a Mbekanyo 5 40
- thungo ha Tsumbedzo ya Mbuelo kana mbekanyo ya yeneyo Tsumbedzo ya Mbuelo.
- (2) (a) Vhufaragwama ha dzingu vhu fanela uri nga lenelo dūvha le gwama la lo la ņwaliwa ngalo kha milayo ya dzingu kana nga dūvha la nga murahu lo tendelwaho nga Vhufaragwama ha Muvhuso, fhedzi hu songo fhirwa la 14 Lambamai 2009, vhu 45
- ganđise zwi tevhelaho kha *Gazette*:
- (i) gavhelo lo sumbedzwaho la masipala muņwe na muņwe u itela gavhelo liņwe na liņwe liņe la do itwa nga dzingu na mimasipala u bva kha gwama la dzingu;
- (ii) gavhelo lo sumbedzaho li itelwaho tshikolo tshiņwe na tshiņwe tsha dzingu;
- (iii) tshipiđa tsho sumbedzwaho tsha gavhelo la Mveledziso ya Dzinndu na ya Kudzulele kwa Vhathu 50
- (iv) gavhelo lo sumbedzwaho la tshiimiswa tsha dzingu kana dzingu la muvhuso u itela u shumiswa ha mbekanyamushumo i badelwaho nga gavhelo la Mbekanyo 5 hu tshi itelwa dzingu kana u itela thuso i ņewaho dzingu kha u shumisa yeneyo mbekanyamushumo; 55
- (v) khethekanyo ine ya tou anganyelwa ya gavhelo i re kha phara țhukhu (i)-(iv), u ya nga masipala muņwe na muņwe na tshikolo tshiņwe na tshiņwe, u itela ņwaha wa zwa Gwama u tevhelaho na ņwaha wa zwa Gwama wa 2010/11;
- (vi) zwiimo na mafhungo maņwe a tshimbidzanaho na magavhelo a re kha phara țhukhu (i), (ii) na (iii) u itela u kala kushumele; na 60

(vii) gwama la vhuongelo vhuñwe na vhuñwe u ya nga kushumele kwa Vhufaragwama ha Muvhuso.

(b) Magavhelo na magwama e ha ambiwa ngaho kha phara (a) a fanela u dzhiwa e a phethaho arali mulayo wa khwañhisa Mulayotibe ya Mbuelo hu songo itwa dzitshanduko. 5

(c) Musi mulayo u tshi khwañhisa u shuma ha Mulayotibe ya Mbuelo muofisiri wa zwa mbalelano wa vhufaragwama ha dzingu u fanela u ñwala magavhelo na magwama kha *Gazette* hu sa athu fhela mañuvha a 14 musu mulayo wo khwañhisa u shuma ha Mulayotibe ya Mbuelo.

(3) (a) Hu sa londwi naho tshi tshini tshi siho mulayoni, vhufaragwama ha dzingu, u tendelana na mafhungo a mutheo o khwañhisa nga Vhufaragwama ha Muvhuso, vhu fanela uri vhu khwañhisa magavhelo a re kha tshipiña tshitu (2) kana u engedza magavhelo kha masipala e a vha a songo ñwaliwa u ya nga tshipiña tshitu (1) kana (2). 10

(b) Magavhelo o lugiswaho na magavhelo e ha ambiwa ngao kha phara (a) a fanela u ñwaliwa kha bammbiri dza gwama la dzingu dzine dza ðo sumbedzwa na u khakhululwa nga Mulayotibe ya Mbuelo. 15

(c) Ndugiselelo dza tshipiña tshitu (2), dzi shuma u ya nga magavhelo e ha ambiwa ngao kha phara (b), na tshandukiso dzi ðodeaho.

(4) Hune mushumo wa dzingu wa ñewa gavhelo la Mbekanyo 5 wa ñewa dzingu nga ñwaha wa zwa Gwama nahone dzingu li sa athu kovhela Gwama wonoyo masipala u itela wonoyo mushumo, dzingu li fanela u nea masipala gavhelo u ya nga tshipiña 226(3) tsha Mulayotewa u itela u vhila nga u tou livha Gwama la Mbuelo la dzingu nahone li fanela u ðivhadza Vhufaragwama ha Muvhuso vhu itaho mbadelo. 20

(5) (a) Sa tshipiña tsha muvhigo wo ðanganyiswaho wa ñwedzi muñwe na muñwe u ya nga tshipiña 32 tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Muvhuso, nga kuitele kwo tiwaho nga Vhufaragwama ha Muvhuso, mufaragwama wa dzingu u fanela u vhiga— 25

(i) mbadelo dzo ðanganedzwaho u bva kha mihasho ya muvhuso

(ii) tshelede yo shumiswaho kha eneo magavhelo, nga nñda ha magavhelo a Mbekanyo 4, u swika magumoni a wonoyo ñwedzi; na 30

(iii) mbadelo dzo badelwaho mimasipala nga madzingu, na tshelede yo shumiswaho nga mimasipala kha eneo magavhelo.

(b) Muvhigo we ha ambiwa ngawo kha phara (a) u fanela u katela na mivhigo ya kotara inwe na inwe ya ñwaha, nahone u vhe kha kuitele kune kwa katela na mafhungo a re kha Vhufaragwama ha Muvhuso. 35

(6) Vha zwa Vhufaragwama ha Dzingu vha fanela—

(a) u khwañhisedza—

(i) uri hu vhe na thendelano ya mbekanyo ya u badela vhukati ha muhasho muñwe na muñwe wa dzingu na vhane vha i ðanganedza samusi zwo bulwa kha tshipiña tshitu 2(a); na 40

(ii) uri mbadelo dzo itwa u tshimbizana na nñila yo teaho;

(b) u badela Vhufaragwama ha Muvhuso hu sa athu u fhela mañuvha a 14 musu ho thoma ñwaha wa zwa Gwama.

Mishumo ya Vhufaragwama ha Muvhuso

44. (1) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha fanela uri hu sa athu u fhela mañuvha a 14 musu hoyu Mulayo wo no thoma u shuma vha ñee vhaofisiri vha muvhuso vhoñhe vha itaho mbadelo, nothisi i re na zwidombedzwa zwa akhaunthu ya bannña ya dzingu na masipala muñwe na muñwe. 45

(2) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso khathihi na muvhigo wa ñwedzi muñwe na muñwe wo ñwaliwaho kha tshipiña 32(2) tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Zwa Gwama dza Muvhuso, vha fanela uri vha vñige nga ha magavhelo oñhe o itwaho o tevhekanyiswako kha Mbekanyo dzo ambiwaho kha zwipiña 7 na 8 kana o itwaho u tendelana na tshipiña 37. 50

(3) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga kha ði katela na muvhigo wa mukovhe wo linganyiselwaho na magavhelo u ya nga zwiimo, kha muvhigo naho u ufñio une wa phañaladzwa nga vha zwa vhufaragwama ha dzingu, na kha muvhigo naho u ufñio une vha u phañaladza une wa ðanganya mivhigo yo phañaladzwaho nga vha zwa vhufaragwama ha dzingu samusi zwo bulwa kha tshipiña 71(7) Mulayo wa Vhulanguli ha zwa Gwama dza Masipala, na kha muvhigo naho u ufñio u re malugana na tshelede dza masipala. 60

NDIMA 6**NYANGAREDZO****Magavhelo ane mushumi wa muvhuso a nea madzingu kana mimasipala**

45. Muofisiri wa zwa mbalelano wa muhasho wa dzingu kana masipala aṅe a 5
ṭanganedza tshelede i bvaho kha mushumi wa muvhuso sa gwama, kana munikelo u
fanela u amba kha tshīṭatimende tshawe tsha zwa Gwama ndivho na vuhulwane ha
yeneyo tshelede ya gwama, kana munikelo.

Vhuḍifhinduleli ha u tshinywa ha maitele a vhulanguli na tshumisano dza muvhuso

46. (1) Muraḍo wa muvhuso a kwameaho kha khakhathi malugana na u shumiswa ha 10
Mulayo kana mafhungo a khethekanyo ya mbuelo kana zwa magavhelo, u fanela uri
musi a athu ya khothe u hulamisa heyi khani, a ite vhuḍidini hoṭhe u dzudzanya haya
mafhungo na muṅwe muraḍo wa muvhuso a kwameaho, u katela na zwoṭhe zwo itwaho
u itela u hulamisa hohu u sa aṅḍana u ya nga mulayo u ṭodeaho.

(2) Arali khothe ya ri eneo mafhungo a humele murahu u ya nga tshipiḍa 41(4) tsha 15
Mulayotewa, nga nwanbo wa uri khothe i songo fushea uri onoyo muraḍo wa muvhuso
o yaho khothe a wo ngo dzudzanya mafhungo u ya nga tshipiḍa tshīṭuku (1), tshelede ye
ya shumiswa nga wonoyo muraḍo wa muvhuso a tshi badela khothe i fanela u dzhiwa
sa i songo shumaho na yo ndazekanyiwaho.

(3) Tshelede yo sokou ndazekanyiwaho yo shumiswaho hu tshi tevhedzwa maitele, i 20
fanela u vhiliwa nga u ṭavhanya, kha muthu we a ita uri muraḍo wa muvhuso a si
tshimbizane na ṭhoḍea dza tshipiḍa tshīṭuku (1).

U sa shumisa tshelede zwavhuḍi

47. (1) Mbadelo dzi tevhelaho dzi vha dzi songo shumiswa zwavhuḍi u ya nga 25
Mulayo wa Vhulanguli ha Gwama ha Muvhuso na Mulayo wa Vhulanguli wa Gwama
dza Masipala, u ya nga zwiimo:

(a) Mbadelo yo hanelwa u ya nga tshipiḍa 26(2) tsha hoyu Mulayo; kana

(b) mbadelo nga muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka kha akhaunthu ya
bannḍa ya dzingu kana ya masipala ine ya si vhe—

(i) akhaunthu khulwane ya bannḍa; 30

(ii) malugana na madzingu, koporasi ya u ita akhaunthu dza muvhuso;

(iii) malugana na Gwama ḵa *Gautrain Rapid Rail Link*, akhaunthu yo
bulwaho kha tshipiḍa 17(2); kana

(iv) malugana na Khadzimo ya Gwama ya *Gautrain Rapid Rail Link*,
akhaunthu i shumiswaho u tendelana na zwiimo zwa Thendelano ya 35
Khadzimo ya Gwama.

(2) Mbadelo ine ya itwa kana u sa shumiswa zwavhuḍi ha gavhelo u ya nga hoyu
Mulayo zwi ita uri tshelede i sa shumiswe zwavhuḍi u ya nga Mulayo wa Vhulanguli ha
Gwama dza Muvhuso na Mulayo wa Vhulanguli ha Gwama ha Masipala.

U sa fulufhedzea kha zwa Gwama 40

48. (1) Hu sa londwi naho tshi tshini tshi lwaho na mulayo, u tshinya huhulwane kana
ha nga khole hu lwaho na hoyu Mulayo, na u sa thetshelasa tshipiḍa 40 naho hu hufhio
hu dzhiwa sa u sa fulufhedzea kha zwa Gwama.

(2) Tshipiḍa 84 tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Gwama ḵa Muvhuso na tshipiḍa 45
171(4) tsha Mulayo wa Vhulanguli ha Gwama ḵa Masipala u shuma u tendelana na u sa
fulufhedzea u ya nga tshipiḍa tshīṭuku (1).

U thadulana na u nekana mishumo

49. (1) Minisiṭa a nga ṅwala u newa ha vhaṅwe mishumo ya Vhufaragwama ha
Muvhuso u ya nga hoyu Mulayo nahone a nea miṅwe mishumo ya Vhufaragwama u ya
nga hoyu Mulayo muofisiri wa Vhufaragwama ha Muvhuso. 50

(2) U ṅea mushumo muofisiri wa Vhufaragwama ha Muvhuso u ya nga tshipiḍa
tshīṭuku (1)—

- (a) zwi ya nga zwithivheli na zwiimo zwine Minisiṭa a ḑo zwi amba
- (b) a nga kha ḑi amba uri onoyo muofisiri a dovhe a ṅee mushumo nga u tou ṅwala, wonoyo mushumo we a u fhirisela kha muṅwe muofisiri wa Vhufaragwama ha Muvhuso; nahone
- (c) a si dzhie Mufaragwama wa Muvhuso vhuḑifhinduleli malugana na u shumiswa ha vhulanguli ho ṅewaho muṅwe kana mushumo wo ṅewaho muṅwe. 5
- (3) Minisiṭa a nga tenda, kana a hanedza phetho naho i ifhio i dzhiwaho nga muofisiri musi hu tshi ṅekanwa wonoyo mushumo, zwi tshi ya nga pfanelo dzine dza nga vha hone nga nwambo wa yeneyo phetho. 10

Zwi sa kwami muofisiri

- 50.** (1) Vha zwa Vhufaragwama ha Muvhuso vha nga kha ḑi ṅwala khumbelo hu tshi shumiswa muofisiri mupfukisi wa masheleni a lushaka, hu nga humbelwa uri onoyo muofisiri a si kwame kha u ṅwala hu tshi tevhelwa Mulayo hoyu. 15
- (2) U thivhelwa u ya nga tshipiḑa tshiṭuku (1) hu fanela u bula tshifhinga na zwiimo, arali zwi hone, zwi re nga fhasi hazwo na zwi itaho uri zwi gandiswe kha *Gazethe*

Vhulivhisi

- 51.** Minisiṭa a nga kha ḑi ṅwala kha *Gazethe*, a vhea milayo malugana na—
- (a) naho tshi tshini tshine tsha nga ṭalulwa u ya nga hoyu Mulayo; na
- (b) mafhungo naho e afhio a vhulanguli kana kushumele kune kwa ṭodea u itela u shumisa hoyu Mulayo. 20

U thuthwa ha milayo

- 52.** (1) u ya nga tshipiḑa tshiṭuku (2), Mulayo wa Khethekanyo ya Mbuelo, 2008 (Mulayo 2 wa 2008), a u tsha shuma.
- (2) U bviswa ha Mulayo wa Khethekanyo ya Mbuelo, 2008, a zwi kwami mushumo kana mbofho naho dzi dzifhio dza wonoyo Mulayo, u kha ḑi shuma. 25

Tshiṭoho tshipufhi na mathomo

- 53.** Hoyu Mulayo u vhidzwa Mulayo wa Khethekanyo ya Mbuelo, 2009, nahone u ḑo thoma u shuma nga ḑa 1 Lambamai 2009, kana nga ḑuvha ḑa musi u tshi ḑivhadzwa nga Muphuresidenthe kha *Gazethe*, naho ḑi ḑuvha ḑifhio nga murahu. 30

MBEKANYO 1**KHETHEKANYO YO LINGANYISELWAHO YA MBUELO DZO ITWAHO
NGA MUVHUSO KHA MASIA MARARU A MUVHUSO**

Masia Muvhuso	Kholomu A	Kholomu B	
	2009/10 Gavhelo	U Gaganyelwa Phanga	
		2010/11	2011/12
	R'000	R'000	R'000
Muvhuso ^{1,2}	483 665 383	509 416 140	544 146 880
Dzingu	231 050 881	253 670 492	272 934 054
Muvhusowapo	23 846 502	29 267 706	31 889 901
THANGANYELO	738 562 766	792 354 338	848 970 835

1. Mukovhe wa muvhuso u katela na magavhelo u ya nga madzingu, na muvhusowapo wa tshelede ya madzingu, na muvhusowapo wa tshelede ya u lifha zwikolodo na tshelede ya vhuimo ha shishi.

2. Tshinyalelo dzo livhaho dza mukovhe wo linganyiselwaho wa dzingu dzi a fanganedzwa.

MBEKANYO 2**MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA DZINGU LIÑWE NA LIÑWE
WA MUKOVHE WA MBUELO DZO ITWAHO NGA MUVHUSO
(hu tshi vhilwa nga u tou livha Gwama Ja mbuelo dza Muvhuso)**

Dzingu	Kholomu A	Kholomu B	
	2009/10 Gavhelo	U Gaganyelwa Phanga	
		2010/11	2011/12
	R'000	R'000	R'000
Eastern Cape	35 940 398	38 983 317	41 431 044
Free State	14 236 280	15 466 344	16 465 163
Gauteng	38 896 845	43 336 279	47 305 421
KwaZulu-Natal	49 989 762	54 742 454	58 748 345
Limpopo	29 861 344	32 567 740	34 806 606
Mpumalanga	19 005 445	20 819 407	22 350 564
Northern Cape	6 192 507	6 801 249	7 320 267
North West	16 121 174	17 813 857	19 290 052
Western Cape	20 807 126	23 139 845	25 216 592
THANGANYELO	231 050 881	253 670 492	272 934 054

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

Tshivhalo	Masipala	Nwaha wa zwa Dzitshelede wa Muvhuso		
		Kholomu A	Kholomu B	
		Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanda	
		2010/11	2011/12	
		R'000	R'000	R'000
EASTERN CAPE				
A	NMA Nelson Mandela	456 625	579 518	636 311
B	EC101 Camdeboo	23 014	28 512	31 135
B	EC102 Blue Crane Route	24 450	30 271	33 049
B	EC103 Ikwezi	9 111	11 236	12 260
B	EC104 Makana	41 807	51 979	56 819
B	EC105 Ndlambe	34 983	43 437	47 462
B	EC106 Sundays River Valley	20 232	24 992	27 275
B	EC107 Bavians	9 535	11 764	12 836
B	EC108 Kouga	26 991	33 255	36 616
B	EC109 Koukamma	17 875	22 118	24 146
C	DC10 Masipala wa Tshiřiriki tsha Cacadu	63 569	68 769	72 080
Thanganyelo: Masipala dza Cacadu		271 569	326 333	353 679
B	EC121 Mbhashe	61 253	75 599	82 488
B	EC122 Mnquma	88 519	109 454	119 467
B	EC123 Great Kei	18 944	23 419	25 558
B	EC124 Amahlathi	54 635	67 538	73 704
B	EC125 Buffalo City	392 875	492 572	545 235
B	EC126 Ngqushwa	37 180	45 956	50 151
B	EC127 Nkonkobe	57 125	70 637	77 092
B	EC128 Nxuba	12 780	15 805	17 251
C	DC12 Masipala wa Tshiřiriki tsha Amatole	401 480	473 073	497 259
Thanganyelo: Masipala dza Amatole		1 124 791	1 374 054	1 488 206
B	EC131 Inxuba Yethemba	25 732	31 886	34 817
B	EC132 Tsolwana	15 020	18 509	20 189
B	EC133 Inkwanca	10 639	13 131	14 327
B	EC134 Lukhanji	68 291	84 457	92 182
B	EC135 Intsika Yethu	54 631	67 357	73 479
B	EC136 Emalahleni	40 449	49 912	54 455
B	EC137 Engcobo	37 019	45 691	49 854
B	EC138 Sakhisizwe	21 399	26 469	28 890
C	DC13 Masipala wa Tshiřiriki tsha Chris Hani	223 806	275 094	300 385
Thanganyelo: Masipala dza Chris Hani		496 988	612 505	668 578
B	EC141 Elundini	39 444	48 634	53 058
B	EC142 Senqu	52 274	64 668	70 581
B	EC143 Maletswai	13 908	17 174	18 742
B	EC144 Gariep	15 083	18 681	20 396
C	DC14 Masipala wa Tshiřiriki tsha Ukhahlamba	100 602	122 888	134 158
Thanganyelo: Masipala dza Ukhahlamba		221 312	272 046	296 936
B	EC151 Mbizana	59 746	73 660	80 355
B	EC152 Ntabankulu	33 103	40 791	44 497
B	EC153 Ngquza Hill	57 934	71 450	77 952
B	EC154 Port St Johns	35 278	43 472	47 421
B	EC155 Nyandeni	69 802	86 232	94 100
B	EC156 Mhlontlo	53 515	66 089	72 116
B	EC157 King Sabata Dalindyebo	100 474	125 001	136 577
C	DC15 Masipala wa Tshiřiriki tsha O.R. Tambo	324 580	396 607	433 096
Thanganyelo: Masipala dza O.R Tambo		734 433	903 301	986 113
B	EC442 Umzimvubu	56 261	69 453	75 784
B	EC441 Matatiele	56 549	69 808	76 174
C	DC44 Masipala wa Tshiřiriki tsha Alfred Nzo	99 863	122 097	133 290
Thanganyelo: Masipala dza Alfred Nzo		212 672	261 358	285 248
Thanganyelo: Masipala dza Eastern Cape		3 518 390	4 329 116	4 715 072

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

Tshivhalo	Masipala	Nwaha wa zwa Dzitshelede wa Muvhuso			
		Kholomu A Gavhelo Ja 2009/10	Kholomu B		
			U Gaganyelwa Phan̄a		
		2010/11	2011/12		
		R'000	R'000	R'000	
FREE STATE					
B	FS161	Letsemeng	31 915	39 535	43 166
B	FS162	Kopanong	57 098	70 795	77 307
B	FS163	Mohokare	32 087	39 750	43 403
C	DC16	Masipala wa Tshiřiriki tsha Xhariep	11 557	13 128	13 992
Thanganyelo: Masipala dza Xhariep			132 656	163 209	177 868
B	FS171	Naledi	23 469	29 068	31 737
B	FS172	Mangaung	384 373	481 570	533 031
B	FS173	Mantsopa	42 289	52 423	57 249
C	DC17	Masipala wa Tshiřiriki tsha Motheo	142 772	151 579	139 253
Thanganyelo: Masipala dza Motheo			592 904	714 639	761 269
B	FS181	Masilonyana	51 953	64 372	70 289
B	FS182	Tokologo	27 147	33 594	36 673
B	FS183	Tswelopele	38 340	47 493	51 855
B	FS184	Matjhabeng	278 382	348 025	380 804
B	FS185	Nala	87 860	108 945	118 975
C	DC18	Masipala wa Tshiřiriki wa Lejweleputswa	83 578	90 250	94 499
Thanganyelo: Masipala dza Lejweleputswa			567 260	692 679	753 094
B	FS191	Setsoto	105 206	130 421	142 422
B	FS192	Dihlabeng	80 146	99 843	109 194
B	FS193	Nketoana	48 893	60 584	66 154
B	FS194	Maluti-a-Phofung	208 757	259 702	283 804
B	FS195	Phumelela	34 749	43 021	46 968
C	DC19	Masipala tsha Tshiřiriki tsha Thabo Mofutsanyana	53 417	59 196	62 511
Thanganyelo: Masipala dza Thabo Mofutsanyana			531 167	652 767	711 053
B	FS201	Moqhaka	106 449	131 969	144 121
B	FS203	Ngwathe	99 420	123 251	134 598
B	FS204	Metsimaholo	61 351	77 036	84 388
B	FS205	Mafube	48 454	60 026	65 541
C	DC20	Masipala tsha Tshiřiriki tsha Fezile Dabi	116 094	122 511	127 284
Thanganyelo: Masipala dza Fezile Dabi			431 766	514 792	555 933
Thanganyelo: Masipala dza Free State			2 255 754	2 738 086	2 959 217

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

Tshivhalo		Masipala	Nwaha wa zwa Dzitshedele wa Muvhuso		
			Kholomu A	Kholomu B	
			Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanda	
			2010/11	2011/12	
			R'000	R'000	R'000
GAUTENG					
A	EKU	Ekurhuleni	1 099 319	1 404 710	1 543 160
A	JHB	City of Johannesburg	1 234 256	1 626 603	1 804 526
A	TSH	Masipala tsha Tshifiriki tsha City of Tshwane	512 149	675 636	747 670
B	GT461	Nokeng tsa Taemane	22 439	27 999	30 630
B	GT462	Kungwini	50 363	63 690	69 936
C	DC46	Masipala tsha Tshifiriki tsha Metsweding	23 617	25 739	27 051
Thanganyelo: Masipala dza Metsweding			96 419	117 429	127 617
B	GT421	Emfuleni	388 199	485 954	531 822
B	GT422	Midvaal	28 363	35 906	39 439
B	GT423	Lesedi	37 541	46 817	51 216
C	DC42	Masipala wa Tshifiriki tsha Sedibeng	201 583	212 437	220 612
Thanganyelo: Masipala dza Sedibeng			655 685	781 114	843 089
B	GT481	Mogale City	132 729	167 331	183 456
B	GT482	Randfontein	56 171	70 747	77 601
B	GT483	Westonaria	62 218	77 134	84 223
C	DC48	Masipala wa Tshifiriki tsha West Rand	142 585	151 127	157 251
Thanganyelo: Masipala dza West Rand			393 703	466 339	502 531
Thanganyelo: Masipala dza Gauteng			3 991 530	5 071 829	5 568 593

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

		Nwaha wa zwa Dzitshelede wa Muvhuso		
		Kholomu A	Kholomu B	
Tshivhalo	Masipala	Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanda	
			2010/11	2011/12
		R'000	R'000	R'000
KWAZULU-NATAL				
A	ETH Masipala wa Tshiřiriki tsha eThekwini	1 095 568	1 336 019	1 472 018
B	KZN211 Vulamehlo	19 326	23 814	25 977
B	KZN212 Umdoni	16 484	20 444	22 338
B	KZN213 Umzambe	48 056	59 284	64 679
B	KZN214 uMuziwabantu	23 904	29 532	32 229
B	KZN215 Ezinqolweni	14 261	17 616	19 223
B	KZN216 Hibiscus Coast	53 663	67 774	74 351
C	DC21 Masipala wa Tshiřiriki tsha Ugu	161 248	195 518	213 473
Thanganyelo: Masipala dza Ugu		336 941	413 982	452 269
B	KZN221 uMshwathi	32 399	40 030	43 681
B	KZN222 uMngeni	19 999	25 415	27 949
B	KZN223 Mooi Mpofana	13 106	16 228	17 717
B	KZN224 Impendle	12 919	15 941	17 392
B	KZN225 Msunduzi	199 824	255 504	284 638
B	KZN226 Mkhambathini	16 242	20 028	21 849
B	KZN227 Richmond	17 073	21 080	23 002
C	DC22 Masipala wa Tshiřiriki tsha uMgungundlovu	218 249	254 738	264 245
Thanganyelo: Masipala dza uMgungundlovu		529 810	648 965	700 471
B	KZN232 Emnambithi/Ladysmith	64 822	80 658	88 183
B	KZN233 Indaka	34 737	42 935	46 856
B	KZN234 Umtshezi	16 648	20 811	22 786
B	KZN235 Okhahlamba	35 045	43 307	47 261
B	KZN236 Imbabazane	37 738	46 644	50 901
C	DC23 Masipala wa Tshiřiriki tsha Uthukela	159 193	193 675	211 480
Thanganyelo: Masipala dza Uthukela		348 183	428 031	467 466
B	KZN241 Endumeni	15 160	19 045	20 878
B	KZN242 Nquthu	37 377	46 137	50 343
B	KZN244 Msinga	36 575	45 039	49 126
B	KZN245 Umvoti	23 720	29 296	31 971
C	DC24 Masipala wa Tshiřiriki tsha Umzinyathi	105 793	128 955	140 814
Thanganyelo: Masipala dza Umzinyathi		218 625	268 473	293 132
B	KZN252 Newcastle	178 204	222 180	242 927
B	KZN253 eMadlangeni	7 615	9 352	10 197
B	KZN254 Dannhauser	27 230	33 620	36 684
C	DC25 Masipala wa Tshiřiriki tsha Amajuba	66 487	77 255	84 299
Thanganyelo: Masipala dza Amajuba		279 536	342 407	374 106
B	KZN261 eDumbe	20 763	25 665	28 011
B	KZN262 uPhongolo	34 490	42 663	46 565
B	KZN263 Abaqulusi	45 536	56 210	61 329
B	KZN265 Nongoma	38 960	48 036	52 403
B	KZN266 Ulundi	44 577	54 982	59 989
C	DC26 Masipala wa Tshiřiriki tsha Zululand	159 047	194 146	211 993
Thanganyelo: Masipala dza Zululand		343 372	421 701	460 290

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

		Nwaha wa zwa Dzitshedele wa Muvhuso		
		Kholomu A	Kholomu B	
Tshivhalo	Masipala	Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanda	
			2010/11	2011/12
		R'000	R'000	R'000
B	KZN271 Umhlabuyalingana	28 225	34 756	37 910
B	KZN272 Jozini	38 298	47 196	51 486
B	KZN273 The Big Five False Bay	7 723	9 478	10 332
B	KZN274 Hlabisa	31 052	38 158	41 604
B	KZN275 Mtubatuba	9 664	11 941	13 034
C	DC27 Masipala wa Tshiřiriki tsha Umkhanyakude	106 085	130 048	142 007
Thanganyelo: Masipala dza Umkhanyakude		221 045	271 577	296 374
B	KZN281 Mbonambi	24 661	30 367	33 118
B	KZN282 uMhlathuze	111 841	140 698	154 205
B	KZN283 Ntambanana	11 668	14 332	15 624
B	KZN284 Umlalazi	46 142	56 884	62 058
B	KZN285 Mthonjaneni	14 313	17 684	19 300
B	KZN286 Nkandla	27 118	33 372	36 397
C	DC28 Masipala wa Tshiřiriki tsha uThungulu	216 528	256 570	279 951
Thanganyelo: Masipala dza uThungulu		452 270	549 907	600 654
B	KZN291 Mandeni	39 016	48 229	52 636
B	KZN292 KwaDukuza	39 868	50 796	55 846
B	KZN293 Ndwedwe	34 274	42 222	46 054
B	KZN294 Maphumulo	26 408	32 563	35 525
C	DC29 Masipala wa Tshiřiriki tsha iLembe	145 775	175 065	191 123
Thanganyelo: Masipala dza iLembe		285 341	348 876	381 183
B	KZN431 Ingwe	27 744	34 243	37 362
B	KZN432 Kwa Sani	6 892	8 501	9 277
B	KZN433 Greater Kokstad	28 639	35 625	38 936
B	KZN434 Ubuhlebezwe	27 970	34 493	37 631
B	KZN435 Umzimkhulu	46 771	57 767	63 035
C	DC43 Masipala wa Tshiřiriki tsha Sisonke	124 778	152 495	166 488
Thanganyelo: Masipala dza Sisonke		262 794	323 123	352 730
Thanganyelo: Masipala dza KwaZulu-Natal		4 373 485	5 353 061	5 850 693

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

Tshivhalo	Masipala	Nwaha wa zwa Dzitshelede wa Muvhuso			
		Kholomu A	Kholomu B		
		Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanda		
		2010/11	2011/12		
		R'000	R'000	R'000	
LIMPOPO					
B	LIM473	Makhuduthamaga	84 451	104 379	113 904
B	LIM474	Fetakgomo	26 136	32 179	35 096
B	LIM471	Greater Marble Hall	41 102	50 836	55 480
B	LIM472	Elias Motsoaledi	78 757	97 378	106 269
B	LIM475	Greater Tubatse	74 350	91 888	100 280
C	DC47	Masipala wa Tshiřiriki tsha Greater Sekhukhune	219 940	268 134	292 774
Thanganyelo: Masipala dza Greater Sekhukhune District			524 736	644 794	703 802
B	LIM331	Greater Giyani	78 723	97 281	106 154
B	LIM332	Greater Letaba	78 967	97 676	106 603
B	LIM333	Greater Tzaneen	121 187	150 776	164 719
B	LIM334	Ba-Phalaborwa	37 516	46 403	50 649
B	LIM335	Maruleng	30 972	38 233	41 714
C	DC33	Masipala wa Tshiřiriki tsha Mopani	292 547	355 311	387 965
Thanganyelo: Masipala dza Mopani			639 912	785 678	857 804
B	LIM341	Musina	18 878	23 372	25 514
B	LIM342	Mutale	23 650	29 139	31 784
B	LIM343	Thulamela	158 199	196 656	214 802
B	LIM344	Makhado	145 224	180 560	197 222
C	DC34	Masipala wa Tshiřiriki tsha Vhembe	296 093	362 362	395 708
Thanganyelo: Masipala dza Vhembe			642 043	792 088	865 030
B	LIM351	Blouberg	47 239	58 358	63 681
B	LIM352	Aganang	43 526	53 683	58 565
B	LIM353	Molemole	44 890	55 524	60 597
B	LIM354	Polokwane	240 219	299 207	327 054
B	LIM355	Lepelle-Nkumpi	73 707	91 091	99 402
C	DC35	Masipala wa Tshiřiriki tsha Capricorn	258 677	311 507	339 997
Thanganyelo: Masipala dza Capricorn			708 258	869 369	949 296
B	LIM361	Thabazimbi	35 341	43 839	47 887
B	LIM362	Lephalale	56 497	70 041	76 490
B	LIM364	Mookgopong	14 514	17 976	19 630
B	LIM365	Modimolle	35 196	43 664	47 694
B	LIM366	Bela Bela	27 857	34 613	37 829
B	LIM367	Mogalakwena	151 839	188 739	206 193
C	DC36	Masipala wa Tshiřiriki tsha Waterberg	78 598	84 623	88 519
Thanganyelo: Masipala dza Waterberg			399 842	483 496	524 243
Thanganyelo: Masipala dza Limpopo			2 914 792	3 575 426	3 900 174

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

Tshivhalo		Masipala		Nwaha wa zwa Dzitshedele wa Muvhuso		
				Kholomu A	Kholomu B	
				Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanga	
			2010/11	2011/12		
		R'000	R'000	R'000		
MPUMALANGA						
B	MP301	Albert Luthuli	93 696	115 968	126 602	
B	MP302	Msulaligwa	65 007	80 600	88 035	
B	MP303	Mkhondo	57 623	71 315	77 858	
B	MP304	Pixley Ka Seme	52 359	64 859	70 818	
B	MP305	Lekwa	49 169	61 026	66 673	
B	MP306	Dipaleseng	27 759	34 374	37 533	
B	MP307	Govan Mbeki	121 570	152 753	167 362	
C	DC30	Masipala wa Tshithiriki tsha Gert Sibande	226 184	237 366	246 286	
Thanganyelo: Masipala dza Gert Sibande			693 368	818 260	881 167	
B	MP311	Delmas	31 595	39 247	42 888	
B	MP312	Emalahleni	113 700	143 084	156 814	
B	MP313	Steve Tshwete	53 235	67 613	74 302	
B	MP314	Emakhazeni	22 224	27 515	30 044	
B	MP315	Thembisile	135 892	168 240	183 657	
B	MP316	Dr JS Moroka	141 939	175 641	191 722	
C	DC31	Masipala wa Tshithiriki tsha Nkangala	268 516	281 412	291 907	
Thanganyelo: Masipala dza Nkangala			767 101	902 751	971 334	
B	MP321	Thaba Chweu	46 970	58 242	63 608	
B	MP322	Mbombela	193 016	240 616	263 058	
B	MP323	Umjindi	28 855	35 776	39 072	
B	MP324	Nkomazi	154 048	191 348	209 017	
B	MP325	Bushbuckridge	266 721	330 672	361 059	
C	DC32	Masipala wa Tshithiriki tsha Ehlanzeni	153 454	165 094	172 654	
Thanganyelo: Masipala dza Ehlanzeni			843 064	1 021 749	1 108 467	
Thanganyelo: Masipala dza Mpumalanga			2 303 533	2 742 759	2 960 968	

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

Tshivhalo	Masipala	Nwaha wa zwa Dzitshedele wa Muvhuso			
		Kholomu A	Kholomu B		
		Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanda		
		2010/11	2011/12		
		R'000	R'000	R'000	
NORTHERN CAPE					
B	NC451	Moshaweng	37 385	46 188	50 406
B	NC452	Ga-Segonyana	38 014	47 111	51 446
B	NC453	Gammagara	12 649	15 722	17 185
C	DC45	Masipala wa Tshiřiriki tsha Kgalagadi	43 519	48 247	50 974
Thanganyelo: Masipala dza Kgalagadi			131 568	157 267	170 011
B	NC061	Richtersveld	7 270	8 978	9 801
B	NC062	Nama Khoi	21 375	26 432	28 855
B	NC064	Kamiesberg	7 460	9 160	9 987
B	NC065	Hantam	12 329	15 234	16 628
B	NC066	Karoo Hoogland	8 031	9 860	10 749
B	NC067	Khai-Ma	7 572	9 298	10 137
C	DC6	Masipala wa Tshiřiriki tsha Namakwa	27 068	29 055	30 379
Thanganyelo: Masipala dza Namakwa			91 105	108 016	116 537
B	NC071	Ubuntu	11 006	13 592	14 834
B	NC072	Umsobomvu	18 589	22 985	25 089
B	NC073	Emthanjeni	21 931	27 181	29 692
B	NC074	Kareeberg	7 122	8 785	9 588
B	NC075	Renosterberg	8 904	10 945	11 935
B	NC076	Thembelihle	8 551	10 514	11 465
B	NC077	Siyathemba	12 131	15 001	16 377
B	NC078	Siyancuma	20 285	25 108	27 411
C	DC7	Masipala wa Tshiřiriki tsha Karoo	22 939	25 335	26 747
Thanganyelo: Masipala dza Karoo			131 459	159 446	173 138
B	NC081	Mier	5 265	6 462	7 046
B	NC082	!Kai! Garib	28 109	34 801	37 991
B	NC083	//Khara Hais	31 243	39 101	42 823
B	NC084	!Kheis	9 322	11 464	12 502
B	NC085	Tsantsabane	14 301	17 678	19 298
B	NC086	Kgatelopele	9 147	11 280	12 306
C	DC8	Masipala wa Tshiřiriki tsha Siyanda	39 486	43 086	45 290
Thanganyelo: Masipala dza Siyanda			136 872	163 871	177 255
B	NC091	Sol Plaatje	93 127	117 444	128 806
B	NC092	Dikgatlong	27 115	33 534	36 605
B	NC093	Magareng	17 808	22 025	24 042
B	NC094	Phokwane	39 776	49 259	53 778
C	DC9	Masipala wa Tshiřiriki tsha Frances Baard	67 847	75 852	82 679
Thanganyelo: Masipala dza Frances Baard			245 673	298 112	325 910
Thanganyelo: Masipala dza Northern Cape			736 677	886 713	962 852

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

Tshivhalo	Masipala	Nwaha wa zwa Dzitshelade wa Muvhuso			
		Kholomu A	Kholomu B		
		Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanda		
		2010/11	2011/12		
		R'000	R'000	R'000	
NORTH WEST					
B	NW371	Moretele	91 015	112 524	122 810
B	NW372	Madibeng	169 609	211 184	230 810
B	NW373	Rustenburg	159 996	200 355	219 285
B	NW374	Kgetlengrivier	25 638	31 731	34 639
B	NW375	Moses Kotane	140 734	174 320	190 315
C	DC37	Masipala wa Tshiřiriki tsha Bojanala Platinum	210 564	223 605	232 819
Thanganyelo: Masipala dza Bojanala Platinum			797 556	953 719	1 030 678
B	NW381	Ratlou	38 795	47 963	52 341
B	NW382	Tswaing	37 810	46 762	51 036
B	NW383	Mafikeng	75 669	94 194	102 917
B	NW384	Ditsobotla	48 005	59 315	64 722
B	NW385	Ramotshere Moiloa	47 298	58 482	63 824
C	DC38	Masipala wa Tshiřiriki tsha Ngaka Modiri Moiloa	259 788	309 947	338 343
Thanganyelo: Masipala dza Ngaka Modiri Moiloa			507 365	616 662	673 183
B	NW391	Kagisano	33 735	41 672	45 470
B	NW392	Naledi	20 560	25 560	27 942
B	NW393	Mamusa	19 204	23 738	25 906
B	NW394	Greater Taung	57 080	70 437	76 847
B	NW395	Molopo	6 838	8 366	9 114
B	NW396	Lekwa-Teemane	17 160	21 225	23 168
C	DC39	Masipala wa Tshiřiriki tsha Dr Ruth Segomotsi Mom	132 663	161 509	176 320
Thanganyelo: Masipala dza Bophirima			287 239	352 507	384 767
B	NW401	Ventersdorp	27 707	34 305	37 453
B	NW402	Tlokwe	52 835	66 652	73 102
B	NW403	City of Matlosana	221 440	276 565	302 504
B	NW404	Maquassi Hills	46 325	57 399	62 674
B	NW405	Merafong City	116 251	144 947	158 422
C	DC40	Masipala wa Tshiřiriki tsha Dr Kenneth Kaunda	140 787	150 338	156 827
Thanganyelo: Masipala dza Southern			605 344	730 206	790 982
Thanganyelo: Masipala dza North West			2 197 504	2 653 094	2 879 610

MBEKANYO 3

U ANGANYELWA HA MUKOVHE WO LINGANYISELWAHO WA MASIPALA MUÑWE NA MUÑWE WA MASIA A MUVHUSOWAPO WO ITWAHO NGA MUVHUSO

Tshivhalo	Masipala	Nwaha wa zwa Dzitshedele wa Muvhuso			
		Kholomu A	Kholomu B		
		Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanda		
		2010/11	2011/12		
		R'000	R'000	R'000	
WESTERN CAPE					
A	CPT	Masipala wa Tshiriki tsha City of Cape Town	609 313	817 886	910 454
B	WC011	Matzikama	21 126	26 285	28 732
B	WC012	Cederberg	16 817	20 905	22 853
B	WC013	Bergrivier	14 500	18 088	19 793
B	WC014	Saldanha Bay	20 875	25 415	28 050
B	WC015	Swartland	15 690	19 983	21 990
C	DC1	Masipala wa Tshiriki tsha West Coast	64 006	68 317	71 255
Thanganyelo: Masipala dza West Coast			153 015	178 992	192 674
B	WC022	Witzenberg	28 541	35 517	38 834
B	WC023	Drakenstein	44 586	57 117	62 882
B	WC024	Stellenbosch	25 651	32 398	35 862
B	WC025	Breede Valley	40 544	51 342	56 362
B	WC026	Breede River Winelands	32 673	40 648	44 435
C	DC2	Masipala wa Tshiriki tsha Cape Winelands	185 963	194 870	202 162
Thanganyelo: Masipala dza Cape Winelands			357 958	411 891	440 537
B	WC031	Theewaterskloof	34 242	42 565	46 521
B	WC032	Overstrand	21 988	25 419	28 102
B	WC033	Cape Agulhas	10 324	12 965	14 216
B	WC034	Swellendam	11 918	14 861	16 264
C	DC3	Masipala wa Tshiriki tsha Overberg	37 187	39 974	41 816
Thanganyelo: Masipala dza Overberg			115 660	135 784	146 918
B	WC041	Kannaland	11 943	14 836	16 219
B	WC042	Hessequa	16 138	20 366	22 363
B	WC043	Mossel Bay	26 117	32 888	36 077
B	WC044	George	43 471	55 722	61 369
B	WC045	Oudtshoorn	27 757	34 491	37 700
B	WC047	Bitou	14 002	16 648	18 360
B	WC048	Knysna	18 849	20 956	23 208
C	DC4	Masipala wa Tshiriki tsha Eden	117 863	125 454	130 723
Thanganyelo: Masipala dza Eden			276 140	321 361	346 020
B	WC051	Laingsburg	5 457	6 709	7 319
B	WC052	Prince Albert	6 300	7 732	8 430
B	WC053	Beaufort West	17 581	21 828	23 858
C	DC5	Masipala wa Tshiriki tsha Central Karoo	13 414	15 438	16 515
Thanganyelo: Masipala dza Central Karoo			42 752	51 707	56 122
Thanganyelo: Masipala dza Western Cape			1 554 837	1 917 621	2 092 724
Thanganyelo dza Muvhuso: Masipala dza			23 846 502	29 267 706	31 889 901

MULAYO WA KHETHEKANYO YA MBUELO, 2009

Act No. 12, 2009

MBEKANYO 4

MAGAVHELO A NEWAHO MADZINGU U TIKEDZA U BADELA MBEKANYAMUSHUMO KANA MISHUMO I BADELWAHO NGA GWAMA LA DZINGU

Khethe	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Mufuda wa gavhelo	Dzingu	Kholomu A		Kholomu B	
					Gavhelo la 2009/10	R'000	U Gaganyelwa Phanqa 2010/11	R'000
Zwa Vhulimi (Khethe 23)	Thikhedzo ya Mbekanyo yo zwa Vhulimi	U engedza dzudzanyo ya thikhedzo ya zwa vhulimi, na u tshwaredza mvelaphanqa nga u livhisa thogomelo kha vhalimi vha khaqi thomaho, na vhalimi vha limaho u itela u rengisa.	Magavhelo a angaredzaho u ya nga zwimo a madzingu	Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	120 364 65 659 33 844 117 762 108 483 70 892 49 232 91 518 57 640	145 092 79 149 40 797 141 954 130 771 85 456 59 346 110 319 69 481	170 557 88 894 43 965 160 176 148 123 95 691 63 954 129 485 78 476	979 321
Zwa Mutakalo (Khethe 14)	(a) Mukovhe wa Masheleni wa Mveledziso na Ngudiso ya zwa Mutakalo	Li tikedza madzingu u badela tshinyalelo dza u gudisa vhashumi vha zwa mutakalo; u bveledza na u thola vhomakone vha zwa dzialaho kha madzingu a si na tshumelo, u tikedza na u khwaḥisa maitela a u funza na u dowedza vhagudiswa vha vhuongeloni.	Mushumo u newahho madzingu nga muvhuso	Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	151 362 110 755 614 812 222 425 88 759 71 839 58 304 78 608 362 935	160 444 117 400 651 701 235 771 94 085 76 149 61 802 83 324 384 711	170 071 124 444 690 803 249 917 99 730 80 718 65 510 88 323 407 794	715 394
	(b) Mukovhe wa Masheleni wa zwa Pfunzo dza Nḥa	U tikedza madzingu kha zwa pfunzo ya nḥa, u thusa madzingu uri a kone u dzudzanya u khwipisa u linganyisela tswikisedzo ya tshumelo.	Mushumo u newahho madzingu nga muvhuso	Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	509 429 642 835 2 328 301 983 948 176 871 81 410 173 241 134 416 1 583 991	557 137 659 469 2 561 154 1 102 585 257 314 91 879 225 948 179 280 1 763 234	588 135 695 631 2 703 835 1 164 255 272 409 97 025 238 964 189 648 1 848 976	1 759 799
				TOTAL	1 759 799	1 865 387	1 977 310	7 398 878
				TOTAL	6 614 442	7 398 000	7 798 878	

MULAYO WA KHETHEKANYO YA MBUELO, 2009

Act No. 12, 2009

MBEKANYO 4

MAGAVHELO A NEWAHO MADZINGU U TIKEDZA U BADELA MBEKANYAMUSHUMO KANA MISHUMO I BADELWAHO NGA GWAMA LA DZINGU

Khethe	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Mufuda wa gavhelo	Dzingu	Kholomu A		Kholomu B	
					Gavhelo la 2009/10	R'000	U Gaganyelwa Phanga 2010/11	R'000
Vhufaragwama ha Muvhuso (Khethe 7)	Mukovhe wa Tshelidze ya Zwiimiswa u yaho kha Madzingu	U thusa u engedza u fhaqa, u khogomelwa na u khwiqiswa ha zwiimiswa zwiswa na zwa kale zwa pfunzo, dzibada, mutakalo na vhulimi u itela u khwiqisa zwa mishumo na nyengedzeo ya u sikwa ha mishumo samusi zwo sumbedzwa kha EpWP; na u engedza nqisedzo ya zwiimiswa.	Magavhelo a angaredzaho u ya nga zwiimo a madzingu	Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	R'000 1 661 391 717 182 770 400 1 970 933 1 407 445 771 968 492 388 807 577 649 963	R'000 2 028 135 867 987 936 879 2 397 899 1 753 105 973 877 593 564 976 571 786 894	R'000 2 341 246 1 000 756 1 082 318 2 740 202 2 099 813 1 126 770 675 819 1 122 285 901 981	
Vhuenedzi (Khethe 33)	Mukovhe wa Masheleni wa Tshimbidzo ya Zwienedzi zwa Vhomuthumunzhi	Thuso ya zwa Masheleni tshumelo dza zwienedzi zwa vhomuthumunzhi i bvaho kha mihasho ya vhuenedzi ya dzingu.	Mishumo i newaho madzingu nga muvhuso	THANGANYELO Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape Unallocated	9 249 247 126 540 151 805 1 403 826 647 396 174 507 370 650 22 159 41 252 593 774	11 314 911 - - - - - - - - - 3 863 033	13 091 190 - - - - - - - - - 4 153 232	
				THANGANYELO	3 531 909	3 863 033	4 153 232	

MBEKANYO 4

MAGAVHELO A NEWAHO MIMASIPALA U TIKEDZA U BADELA MBEKANYAMUSHUMO KANA MISHUMO I BADELWAHO NGA GWAMA LA MASIPALA

Khethe	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Qorobo	Kholomu A		Kholomu B	
				Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanfa 2010/11	U Gaganyelwa Phanfa 2011/12	R'000
Muvhuso wa Dzingu na Muvhusowapo (Khethe 29)	Mukovhe wa Tshelede wa Zwimiswa zwa Masipala	U tikedza gavhelo la masipala la tshoqea dza mutheo dzi itelwaho vhashai, mabindu mafuku na tshumelo dza lushaka. U tusa gwama la mimasipala khulwane dza dziqoroboni u itela u tikedza mbekanyamushumo dzavho dza zwimiswa.	Nelson Mandela Ekurhuleni City of Johannesburg City of Tshwane eThekweni City of Cape Town	R'000	R'000	R'000	R'000
	<i>ndi uri:</i> Mukovhe wa Tshelede wa Zwimiswa zwa Masipala (Dziqoroboni)			11 084 860	12 528 884	15 068 551	3 131 944
				2 224 349	2 604 084	3 131 944	
				156 016	182 532	219 532	
				428 253	501 395	603 030	
				475 257	556 450	669 245	
				328 083	384 068	461 921	
				508 950	595 913	716 707	
				327 790	383 726	461 509	

MULAYO WA KHETHEKANYO YA MBUELO, 2009

Act No. 12, 2009

MBEKANYO 5

MAGAVHELO A RE NA TSHIPIKWA TSHO KHETHEAHO A YAHO KHA MADZINGU

Khetho	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Mufuda wa gavhelo	Province	Kholomu A		Kholomu B	
					Gavhelo la 2009/10	R'000	U Gaganyelwa Phanqa 2010/11	R'000
Vhulimi (Khetho 23)	(a) Mukovhe wa Masheleli wa U Thogomela Khombo dza zwa Vhulimi	U thusa vhalimi kha mvelelo dza gomelelo/mulilo, phepho yo katulaho, tshifhango na muqato wa maqi fhetu hune ha do sumbedzwa.	Gavhelo u ya nga zwiimo	Eastern Cape	4 000	-	-	-
				Free State	11 000	-	-	-
				Gauteng	10 000	-	-	-
				KwaZulu-Natal	5 000	-	-	-
				Limpopo	5 000	-	-	-
				Mpumalanga	5 000	-	-	-
				Northern Cape	5 000	-	-	-
				North West	5 000	-	-	-
				Western Cape	10 000	-	-	-
				THANGANYELO	60 000	-	-	-
	(b) Mukovhe wa Masheleli wa Mishumo ya Ilima/Letsema	U kona u swikelela zwishumiswa zwa jithasi jothe u itela u wana tshumelo dza u thusa zwa vhulimi.	Gavhelo u ya nga zwiimo	Eastern Cape	5 000	20 000	20 000	40 000
				Free State	6 500	26 000	26 000	52 000
				Gauteng	2 500	10 000	10 000	20 000
				KwaZulu-Natal	7 500	30 000	30 000	60 000
				Limpopo	5 000	20 000	20 000	40 000
				Mpumalanga	5 000	20 000	20 000	40 000
				Northern Cape	7 500	30 000	30 000	60 000
				North West	5 000	20 000	20 000	40 000
				Western Cape	6 000	24 000	24 000	48 000
				THANGANYELO	50 000	200 000	200 000	400 000
	(c) Mukovhe wa Masheleli wa Mbekanyamushumo ya U Thogomela Shango: U Fhungudza Vhushai na Bvelodzo ya Zwiimiswa	U khwiṅisa nḡila ya u vhulunga zwirathiwa zwa tsiko nga nḡila ine vhadzulapo vha do ḡanganyela-vho, u sika mishumo hu tshi shumiswa mbekanyamushumo ya Mishumo yo Engedzeaho ya Tshumela-Lushaka, u itela u khwimisa u vha na zwijwa fhetu ha vhatu vhe vha vha si na zwavho.	Gavhelo u ya nga zwiimo	Eastern Cape	8 227	8 721	8 721	9 244
				Free State	4 113	4 360	4 360	4 622
				Gauteng	3 599	3 815	3 815	4 044
				KwaZulu-Natal	8 227	8 721	8 721	9 244
				Limpopo	7 713	8 176	8 176	8 667
				Mpumalanga	4 627	4 904	4 904	5 198
				Northern Cape	5 656	5 995	5 995	6 355
				North West	6 170	6 540	6 540	6 932
				Western Cape	3 085	3 270	3 270	3 466
				THANGANYELO	51 417	54 502	54 502	57 772

MULAYO WA KHETHEKANYO YA MBUELO, 2009

Act No. 12, 2009

MBEKANYO 5

MAGAVHELO A RE NA TSHIPIKWA TSHO KHETHEHO A YAHO KHA MADZINGU

Khetho	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Mufuda wa gavhelo	Province	Kholomu A		Kholomu B	
					Gavhelo la 2009/10	R'000	U Gaganyelwa Phandqa 2010/11	R'000
Vhutsila na Mivelele (Khetho 12)	Mukovhe wa Masheleni a Tshumelo a Laiburari dza Lushaka	U shandula zwifhaqo zwa laiburari dza dziqoroboni na mahayani, na tshumelo (zwihlululu hu tshi livhiswa thogomelo kha vhadhu vhe vha vha si na tshavho) hu tshi shumiswa mbekanyamushumo yo vusuluswaho ya dzingu hu tshi tikedzwa mihumbulo ya muvhusowapo na ya muvhuso.	Gavhelo u ya nga zwiimo	Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	R'000 55 515 40 315 46 043 34 147 55 956 55 956 58 820 52 872 40 976	R'000 62 240 45 197 51 619 38 282 62 733 62 733 65 943 59 275 45 938	R'000 65 974 47 909 54 716 40 579 66 497 66 497 69 900 62 832 48 694	523 598
Pfunzo (Khetho 13)	(a) Mukovhe wa Masheleni wa HIV na Aids (Pfunzo ya zwa Kutshilele)	U funza na u gudisa vharangaphanda vha zwikolo na vhadededi, u thoma na u laula pfunzo ya kutshilele malugana na HIV na Aids, u shumisa luvhi zwidzizivhadzi, maano a u sedzana nga ndjila i bvelalaho na HIV na Aids.	Gavhelo u ya nga zwiimo	THANGANYELO Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	440 600 30 168 10 341 25 253 39 765 25 882 14 626 3 828 12 912 14 626	493 960 32 156 10 719 27 078 42 686 27 454 15 420 3 573 13 539 15 420	523 598 34 086 11 362 28 703 45 247 29 101 16 345 3 788 14 351 16 345	199 328
	(b) Mukovhe wa Masheleni wa Mbekanyamushumo ya u Bika ya Zwikoloni	U nea vha gudiswa zwiifwa zwi fushaho muvhili.	Gavhelo u ya nga zwiimo	THANGANYELO Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	177 401 486 695 122 306 251 590 555 917 419 185 229 534 55 690 161 063 112 548	188 045 702 936 195 194 388 884 855 285 659 233 354 341 440 923 84 536 249 599 173 318	199 328 845 166 244 699 509 798 1 070 013 829 669 440 923 105 116 305 935 227 433	4 578 752
				THANGANYELO	2 394 528	3 663 326		4 578 752

MULAYO WA KHETHEKANYO YA MBUELO, 2009

Act No. 12, 2009

MBEKANYO 5

MAGAVHELO A RE NA TSHIPIKWA TSHO KHETHEHO A YAHO KHA MADZINGU

Khethe	Drina la gavhelo	Tshipikwa	Mufuda wa gavhelo	Province	Kholomu A		Kholomu B		
					Gavhelo la 2009/10	R'000	U Gaganyelwa Phanda 2010/11	2011/12	
Pfunzo (Khethe 13)	(c) Mukovhe wa Masheleni wa zwikolo zwa sekondari zwa thekhnikala	U engedza mbalo ya vtagudi vha re na vhuveni ha ndeme na u tikedza ngudo ya vhuveni ha rha hu tshi shumiswa theru dza NCS, nga u rha zwishumiswa na u funza vhadedzi vha Zwikolo zwa Sekondari zwa Thekhnikala.	Gavhelo u ya nga zwiimo	Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape Unallocated	- - - - - - - - - -	- - - - - - - - - -	R'000 - - - - - - - - - -	R'000 - - - - - - - - - -	200 000 - - - - - - - - - -
Mutakalo (Khethe 14)	(a) Mukovhe wa Masheleni wa HIV na Aids	U thusa vha zwa mutakalo u bveledza rha ya u lwa na HIV na Aids nga rha i bveledza na u tikedza u shumiswa ha Nzudzanyo ya Muvhuso I Shumaho I Angaredzaho ya u alafha na u thogomela vhatu vha re na HIV na Aids.	Gavhelo u ya nga zwiimo	THANGANYELO Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	401 727 235 792 760 879 880 659 291 474 200 226 113 703 281 813 309 913	497 599 326 658 866 452 1 013 082 403 280 261 544 157 150 337 158 448 834	80 000 - - - - - - - - -	80 000 - - - - - - - - -	200 000 533 965 350 365 932 511 1 090 268 432 554 281 080 168 559 362 666 480 994
	(b) Mukovhe wa Masheleni wa Forensic Pathology	U isa phanda mveledzo na tshumelo dzo lingano dza mimotshari kha madzingu othe.	Gavhelo u ya nga zwiimo	THANGANYELO Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	61 214 32 855 81 584 134 538 35 233 44 233 20 187 23 334 58 484	69 345 37 218 92 421 152 406 39 913 50 107 22 868 26 433 66 251	4 311 757 - - - - - - - -	4 311 757 - - - - - - - -	73 506 39 451 97 966 161 550 42 308 53 114 24 240 28 019 70 226
				THANGANYELO	491 662	556 962	4 311 757	4 632 962	590 380

MULAYO WA KHETHEKANYO YA MBUELO, 2009

Act No. 12, 2009

MBEKANYO 5

MAGAVHELO A RE NA TSHIPIKWA TSHO KHETHEHO A YAHO KHA MADZINGU

Khethe	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Mufuda wa gavhelo	Province	Kholomu A		Kholomu B	
					Gavhelo la 2009/10	R'000	U Gaganyelwa Phanqa 2010/11	2011/12
Mutakalo (Khethe 14)	(c) Mukovhe wa Masheleli wa u Lwa na Khombo ya Mutakalo (Kholera)	U tikedza na u shumisa nqila ya u sedzana na dwadze la Kholela u katela na ngalafho, na thivhelo.	Gavhelo u ya nga zwiimo	Eastern Cape	-	-	-	-
				Free State	-	-	-	-
				Gauteng	-	-	-	-
				KwaZulu-Natal	50 000	-	-	-
				Limpopo	-	-	-	-
				Mpumalanga	-	-	-	-
				Northern Cape	-	-	-	-
				North West	-	-	-	-
				Western Cape	-	-	-	-
				THANGANYELO	50 000	-	-	-
				Eastern Cape	238 611	360 660	386 048	
				Free State	247 886	378 426	421 883	
				Gauteng	755 190	798 609	805 967	
				KwaZulu-Natal	449 558	500 815	551 698	
Limpopo	206 931	323 425	375 672					
Mpumalanga	304 441	331 657	360 557					
Northern Cape	340 197	420 218	410 892					
North West	254 644	326 303	374 074					
Western Cape	388 845	440 554	485 501					
THANGANYELO	3 186 303	3 880 667	4 172 292					
Zwa Dzinngu (Khethe 26)	(a) Mukovhe wa Masheleli wa Khombo dza zwa Dzinngu	U itela u thusa nga zwa Masheleli vhuimomi ha shishi hu tshikedzwa u fhaqwa hafhu ha dzinngu na zwiimiswa zwi tshimbidzanaho na enea mafhungo zwo tshinyadzawaho nga maqumbu ngei KwaZulu-Natal.	Gavhelo u ya nga zwiimo	Eastern Cape	-	-	-	
				Free State	-	-	-	
				Gauteng	-	-	-	
				KwaZulu-Natal	150 000	-	-	
				Limpopo	-	-	-	
				Mpumalanga	-	-	-	
				Northern Cape	-	-	-	
North West	-	-	-					
Western Cape	-	-	-					
THANGANYELO	150 000	-	-					

MULAYO WA KHETHEKANYO YA MBUELO, 2009

Act No. 12, 2009

MBEKANYO 5

MAGAVHELO A RE NA TSHIPIKWA TSHO KHETHEAHO A YAHO KHA MADZINGU

Khethe	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Mufuda wa gavhelo	Province	Kholomu A		Kholomu B	
					Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phandqa 2010/11	U Gaganyelwa Phandqa 2011/12	
Zwa Dzinngu (Khethe 26)	(b) Mukovhe wa Masheleni wa Dzinngu na Kudzulele kwa Vhathu	U lugiselela uri hu vhe na thuso ya maitete a mveledzo ya u fhaḡa mḡu dzo khwathaho nga u vhea mlayo i angarezaho i shumaho kha mveledzo dza u fhaḡa kha masia ofhe a muvhuso u ya nga Mulayo wa U Kovhekanya C75mbuelo.	Gavhelo u ya nga zwiimo	Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	R'000 1 313 378 962 759 3 187 086 2 180 448 996 667 795 447 325 011 1 100 055 1 581 425	R'000 1 598 646 1 300 691 3 771 831 2 714 109 1 234 750 975 863 273 260 1 288 770 1 868 843	R'000 1 802 873 1 380 185 4 322 945 3 149 500 1 415 163 1 118 449 313 187 1 578 161 2 141 905	
Tshumela Lushaka (Khethe 5)	Mukovhe wa Masheleni wa U Rengiswa ha Thundu	U leludza u rengiswa ha thundu u ya nga mitengo yo teaho kha madzingu; na u thusa vhaofisiri vha zwa mbalelano uri vha vhe na vhuḡifhindleli kha u shumisa havho Masheleni na u badela Masheleni a mḡu dza dzingu.	Gavhelo u ya nga zwiimo	THANGANYELO Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	12 442 276 134 061 140 144 173 983 236 264 13 776 40 340 26 998 66 107 164 865	15 026 763 147 467 154 158 191 381 259 891 15 154 44 374 29 698 72 718 181 351	17 222 368 156 315 163 408 202 864 275 485 16 063 47 036 31 480 77 081 192 232	
Mitambo na Zwa u Dimvumvusa SA (Khethe 17)	Mukovhe wa Masheleni wa Mbekanyamushumo ya Mitambo ya Vhathu Vhanzhi na Vhudimvumvusi	U ḡuḡuwedza uri vhatu vhanzhi vha ḡanganyele nga vhunzhi na zwikolo kha mitambo na vhuḡimvumvusi, u khwafhisa vhadzulapo na zwikolo u tshimbizana na mveledzo ya vhatu hu tshi shumiswa mitambo.	Gavhelo u ya nga zwiimo	THANGANYELO Eastern Cape Free State Gauteng KwaZulu-Natal Limpopo Mpumalanga Northern Cape North West Western Cape	996 538 62 765 26 591 63 834 85 148 45 023 29 870 19 686 31 096 38 237	1 096 192 66 531 28 186 67 664 90 256 45 604 31 663 21 927 34 022 40 532	1 161 964 70 523 29 877 71 724 95 671 48 340 33 563 23 243 36 063 42 964	
				THANGANYELO	402 250	426 385	451 968	

MULAYO WA KHETHEKANYO YA MBUELO, 2009

Act No. 12, 2009

MBEKANYO 5

MAGAVHELO A RE NA TSHIPIKWA TSHO KHETHEHO A YAHO KHA MADZINGU

Khethe	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Mufuda wa gavhelo	Province	Kholomu A		Kholomu B	
					Gavhelo la 2009/10	R'000	U Gaganyelwa Phanqa 2010/11	2011/12
Vhwendedzi (Khethe 33)	(a) Mukovhe wa Masheleni wa Gautrain Rapid Rail Link	U nea Masheleni a bvaho muvhusoni mufwaha mifanu kha Muvhuso wa Dzingu wa Gautrain u itela u fhaqiwa ha Gautrain Rapid Rail Link.	Gavhelo u ya nga zwiimo	Eastern Cape	-	-	-	-
				Free State	-	-	-	-
				Gauteng	2 832 691	340 660	-	-
				KwaZulu-Natal	-	-	-	-
				Limpopo	-	-	-	-
				Mpumalanga	-	-	-	-
				Northern Cape	-	-	-	-
				North West	-	-	-	-
				Western Cape	-	-	-	-
				THANGANYELO	2 832 691	340 660	-	-
				Eastern Cape	-	5 519	-	-
				Free State	-	-	-	-
				Gauteng	5 034	-	-	-
KwaZulu-Natal	-	-	-	-				
Limpopo	5 035	-	-	-				
Mpumalanga	-	5 519	-	-				
Northern Cape	-	-	-	-				
North West	-	-	-	-				
Western Cape	-	-	-	-				
THANGANYELO	10 069	11 038	-	-				
Eastern Cape	-	-	-	-				
Free State	-	-	-	-				
Gauteng	-	-	-	-				
KwaZulu-Natal	34 347	-	-	-				
Limpopo	-	-	-	-				
Mpumalanga	-	-	-	-				
Northern Cape	-	-	-	-				
North West	-	-	-	-				
Western Cape	-	-	-	-				
THANGANYELO	34 347	-	-	-				

MBEKANYO 6

MAGAVHELO A RE NA TSHIPIKWA TSHO KHETHEHAHO A YAHO KHA MIMASIPALA

Khethe	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Kholomu A		Kholomu B	
			Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanpha 2010/11	2011/12	U Gaganyelwa Phanpha
			R'000	R'000	R'000	R'000
MIKOVHE YA MASHLENI I DOVHOLOLAHO						
Muvhuso wa Dzingu na Muvhusowapo (Khethe 29)	Mukovhe wa Masheleni wa Khwipiso ya Mishumo ya Masipala	U thusa mimasipala uri dzi vhe na vhukoni ha u ita mishumo yadzo na u khwañhisa maitele adzo a u vhusa.	200 000	212 000	224 720	
Vhufaragwama ha Muvhuso (Khethe 7)	Mukovhe wa Masheleni wa Vhulanguli ha Masheleni dza Muvhusowapo	U kufuwedza na u tikedza tshanduko kha zwa u langa Masheleni nga u ita uri masipala dzi shumise Mulayo wa zwa Vhulanguli ha zwa Masheleni dza Masipala.	299 990	364 589	384 641	
Muhasho wa zwa Madi na Madaka (Khethe 34)	Mukovhe wa Masheleni wa Badelaho Tshumelo dza Madi	U thusedza zwikimu zwa magi zwa muhasho kana zwa marwe madzanganano u itela muhasho na u zwi fhirisela kha muvhusowapo.	978 579	570 000	380 000	
Mitambo na u Dimvumvusa SA (Khethe 17)	Mukovhe wa Masheleni wa Dorobo I Faraho Khaphu ya Shango ya 2010	U thusa dorobo dzine dza go fara khaphu nga zwishumiswa zwi fofeaho zwi tshimbidzanaho na u fara Confederations Cup ya 2009 na muqatsano wa Khaphu ya Shango ya FIFA ya 2010.	507 557	210 280	-	
			1 986 126	1 356 869	989 361	
			THANGANYELO			
MIKOVHE YA MASHLENI YA ZWIIMISWA						
Zwa Dzimirala na Zwiwaswa (Khethe 28)	(a) Mukovhe wa Masheleni wa Mbekanyamushumo ya zwa Muqagasi wa Muvhuso (Dzimasipala)	U thoma Mbekanyamushumo ya Mukovhe wa Masheleni ya Muqagasi wa Muvhuso (INEP) u tikedza mimasipala nga zwa Masheleni u itela tsalelelo murahu dza mahaya, u fhaqa zwiimiswa zwi hluwane na u vusulisa zwiimiswa zwa muqagasi u itela u khwipisa ngila ine muqagasi wa avhiwa ngavo.	932 957	1 020 104	1 096 612	
	(b) Mukovhe wa Masheleni (wa Masipala) wa Vhulanguli ha Thodea ya Muqagasi (Dzimasipala)	U thoma mbekanyamushumo ya EEDSM nga u thusa nga zwa Masheleni vha phafadladi vha muqagasi vha re na thendelo u sedzana na Vhulanguli ha Thodea ya Muqagasi mahayani, na kha zwifhato zwa mabindu u itela u thunadza u sokou dzima-dzima ha mudagasi.	175 000	220 000	280 000	
Vhufaragwama ha Muvhuso (Khethe 7)	Mukovhe wa Masheleni wa Mveledziso ya Vhadzulapo	U tikedza dzimasipala nga zwa vhubekimiki u itela u thoma mishumo yo fanelaho u thoma zwifhato zwiiswa dzidoroboni na kha vhadzulapo vhone ha fofa u vusuluswa na u khwimiswa, nahone arali zwi tshi konadzea vhu kunge vhoramabindu vho qfirimisaho.	582 000	630 000	840 440	
Vhudedzidi (Khethe 33)	(a) Mukovhe wa Masheleni wa Tshumelo dza Zwiendedzina Zwiimiswa zwa Mahayani	U ita ndugiselelo dza u dzudzanya, u fhaqa na u khwipisa dzi fanyanyaho hu tshi itelwa zwinamelwa zwa vhomuthumunzhi zwiiswa na zwi re hone na zwinamelwa zwi si na nzhini.	2 418 177	4 289 775	5 149 008	
	(b) Mukovhe wa Masheleni wa Tshumelo dza Zwiendedzini na Zwiimiswa zwa Mahayani	U khwipisa zwinamelwa na u swikelela ha zwithu kha masipala dza mahayani hu tshi tikedzwa Nzudzanyo dza Mveledzo dzo Khwifhato.	9 800	10 400	11 100	
Mitambo na u Dimvumvusa SA (Khethe 17)	Mukovhe wa Masheleni wa Dorobo dzi faraho Tshipuga tsha kufhisi ya 2010 ya FIFA	U thusa nga zwa Masheleni u ola na u fhaqa zwiitediamu zwiiswa kana u ola na u khwimiswa zwiitediamu zwi re hone na u tikedza tshumelo dza zwiimiswa zwi hluwane Doroboni Dzi Faraho Khaphu ya Shango.	1 661 107	302 286	-	
			5 779 041	6 472 565	7 377 160	
			THANGANYELO			

MULAYO WA KHETHEKANYO YA MBUELO, 2009

Act No. 12, 2009

MBEKANYO 7

MAGAVHELO A YAHO KHA DZIMASIPALA U ITELA MBEKANYAMUSHUMO DZO KHETHEAHO

Khethe	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Kholomu A		Kholomu B	
			Gavhelo la 2009/10	R'000	U Gaganyelwa Phanqa 2010/11	R'000
Vhufaragvama ha Muvhuso (Khethe 7)	Mukovhe wa Masheleni wa u Bveledza Vhupo	U tikedza mimasipala nga zwa vhuhtekiniki u itela u thoma mishumo yo fanelaho u thoma zwiifha zwiswa dziqoroboni na kha vhudzulapo vhune hafoa u vusuluswa na u khwimiswa, nahone arali zwi tshi konadzea vhu kunge vhoramabindu vho ddimisaho.	R'000 79 954	R'000 125 000	R'000 100 000	
Zwa dzimirala na Zwiwazwa (Khethe 28)	(a) Mukovhe wa masheleni wa Mbekanyamushumo ya zwa Muqagasi wa Muvhuso (Eskom) (b) Mukovhe wa Masheleni wa Zwa U Lenga ha Ndisedzo ya Muqagasi (c) Ndangulo ya Thoqea ya Muqagasi (Eskom)	U shumisa Mbekanyamushumo ya Muvhuso ya zwa Muqagasi (INEP) nga u qea Eskom Masheleni ya u thusa kha mafhungo a u lenga ha muqagasi kha vhadzulapo vha tshoqhe, uri vha dzhemiselwe tshimiswa tshihulwane na u vusuluswa ha zwiimiswa zwa muqagasi. U thoma mbekanyamushumo ya (INEP) nga u tikedza Eskom nga dzimbadelo u itela u thusa kha u salela murahu ha muqagasi zwikoloni na dzikilimiki. U shumisa mbekanyamushumo ya EEDSM nga u thusa Eskom nga zwa Masheleni uri i kone u sedzana na Ndangulo ya Thoqea ya Muqagasi mahayani, kha lushaka na kha zwiifha zwa mabindu u itela u fhungudza u sokou dzima ha muqagasi.	1 477 709	1 769 475	1 902 186	
Muhasho wa Zwa Maqi na (Khethe 34)	(a) Mukovhe wa Masheleni U Tikedzaho Tshumelo dza Maqi (b) Mukovhe wa Zwiimiswa Zwiwulwane zwa T shirikri	U tikedza nga mbadelo dza zwikimu zwa maqi zwa muhasho kana zwa mafwe madzangano nahone zwi ite hedzi mbadelo kha muvhusowapo. U ita zwiimiswa zwiwulwane zwa u kunakisa maqi a tshi fhiriselwa vhathuni vha vhupo ho fhambanaho. Na mveledziso musu zwi ishiqha kha u dzudzanya tshimiswa tsha malafwa khathihi na nqila ya u kunakisa maqi.	150 000	-	-	
	(c) Mukovhe wa Masheleni wa U Lenga ha Ndisedzo ya Maqi Zwikoloni na Dzikilimiki	U fhelisa u salela murahu ha u sa dzheniswa maqi na mabunga kiliniki dzoqhe na zwikoloni zwoqhe.	75 000	110 000	120 000	
			135 199	-	-	
			611 500	839 000	1 475 340	
			350 000	-	-	
			2 879 362	2 843 475	3 597 526	

MBEKANYO 8

TSHELEDE YA THUTHUWEDZO I YAHO KHA MADZINGU U ITELA U SWIKELELA NDIVHO DZA MBEKANYAMUSHUMO DZA MUVHUSO DZO TAVHANYISWAHO

Khethe	Dzina la gvhelo	Tshipikwa	Mufuda wa gvhelo	Dzingu	Kholomu A		Kholomu B	
					Gavhelo la 2009/10	R'000	U Gaganyelwa Phanga 2010/11	2011/12
Tshumela Lushaka (Khethe 5)	Mukovhe wa Thuthuwedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Masipala yo Engedzeaho	U thuthuwedza dzimasipala u engedza mishumo nga mbekanyamushumo dzine dza sika mishumo minzhi na mveledzo ya vhutsila u tendelana na vhulivhisi ha EPWP.	Gavhelo la thuthuwedzo ji yaho kha madzingu	Eastern Cape	29 992	-	-	
				Free State	23 008	-	-	
				Gauteng	500	-	-	
				KwaZulu-Natal	84 180	-	-	
				Limpopo	500	-	-	
				Mpumalanga	5 047	-	-	
				Northern Cape	500	-	-	
				North West	7 192	-	-	
				Western Cape	500	-	-	
				Unallocated	-	400 000	800 000	
THANGANYELO				151 419	400 000	800 000		

MBEKANYO 8

TSHELEDE YA THUTHUWEDZO I YAHO KHA DZIMASIPALA U ITELA U SWIKELELA NDIVHO DZA MBEKANYAMUSHUMO DZA MUVHUSO DZO TAVHANYISWAHO

Khethe	Dzina la gavhelo	Tshipikwa	Kholomu A		Kholomu B	
			Gavhelo la 2009/10	U Gaganyelwa Phanga	U Gaganyelwa Phanga 2010/11	2011/12
Tshumela Lushaka (Khethe 5)	Mukovhe wa Thuthuwedzo ya Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Masipala yo Engedzeaho	U buhewedza dzimasipala u engedza mishumo nga mbekanyamushumo dzi sikaho mishumo minzhi na mveledzo ya vhutsla u tendelana na vhulivhisi ha EPWP.	R'000 201 748	R'000 554 000	R'000 1 108 000	R'000 1 108 000
THANGANYELO			201 748	554 000	1 108 000	

